

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

MÜZİK OKULLARI

BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

UD MODÜLÜ

(1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 VE 8. SINIFLAR)

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

2025

İÇİNDEKİLER

1. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI UD MODÜLÜ	4
1.1. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI	4
1.2. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI UD MODÜLÜNÜN ÖZEL AMAÇLARI	4
1.3. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI UD MODÜLÜNÜN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	5
1.3.1. Programlar Arası Bileşenler (Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri, Değerler ve Okuryazarlık Becerileri)	6
1.3.2. İçerik Çerçevesi	6
1.3.3. Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)	6
1.3.4. Öğrenme-Öğretme Yaşantıları	7
1.3.5. Farklılaştırma	8
1.4. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI UD MODÜLÜ TEMALARI, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOLARI	8
1.5. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI UD MODÜLÜNÜN YAPISI	12
2. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI UD MODÜLÜ SINIF DÜZEYLERİNE AİT TEMALAR	14
1. SINIF	14
2. SINIF	32
3. SINIF	44
4. SINIF	53
5. SINIF	62
6. SINIF	73
7. SINIF	87
8. SINIF	100

1. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI UD MODÜLÜ

1.1. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI

Bireysel çalgı eğitimi, müzik eğitiminin en önemli bileşenlerinden birisi olup bireye ait duygu ve düşüncelerin fiziksel koordinasyon ve psikomotor becerilerin birlikte geliştirilmesi esasına dayanan bir eğitim ve öğretim sürecidir. Kişinin çalgı yoluyla vücut koordinasyonunun geliştirilmesi bu sürecin amacına işaret ederken toplumun bireye kazandırmış olduğu müzik kültürünün aktarılmasında da araç görevi üstlenmektedir. Bu sebeptendir ki özellikle ulusal önem taşıyan ve kültürü yansıtan çalgıların eğitim ve öğretime dâhil edilmesi, uluslararası tanınırlık ve kültür aktarımı açısından büyük önem taşımaktadır.

Bireysel çalgı eğitimi diğer tüm eğitim ve öğretim alanları gibi belli ölçütler esas alınarak planlanmakta ve bu plana bağlı kalınarak yürütülmeyi gerektirmektedir. Bu süreç, çalgının niteliğine göre farklılık göstermektedir. Çalgı türlerinin farklı oluşu, her birinin kendine özel duruş, tutuş, pozisyon ve çalma tekniği gerektirmesi; bu çalgıların her biri için farklı bir öğretim programı oluşturmayı da zorunlu kılmaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin beceri geliştirmeyi esas alması, bu çalgılara yönelik etkili programlar oluşturmayı kolaylaştırmaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli; bireyin bütüncül gelişimini amaçlayan, köklü bir geçmişe sahip Türk millî eğitim sisteminin dijital çağ ve teknolojik gelişmelere duyarlılığını, yeri geldiğinde bu gelişmelere öncülük edebilme istek ve potansiyelini yansıtan bir anlayışla geliştirilmiştir. Öğretim programlarının temel öğeleri, Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi Öğretim Programı çalgı modüllerinde Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin benimsediği ilke ve yaklaşımlar ile bu modelin bileşenlerine göre şekillendirilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin bileşenleri; alan becerileri, kavramsal beceriler (temel, bütünleşik ve üst düzey düşünme), eğilimler (benlik, sosyal, entelektüel), sosyal-duygusal öğrenme becerileri (benlik, sosyal yaşam, ortak/bileşik), değerler ve okuryazarlık becerilerinden oluşmaktadır.

Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi Öğretim Programı çalgı modülleri ile çalgı öğrenme-öğretme sürecinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde ilgi çekici, etkileşimli, güncel ve bireyin estetik, zihinsel ve duygusal gelişimini destekleyici hâle getirilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca programda bireylerin yaratıcı düşünme, müziksel ifade, disiplinler arası etkileşim gibi üst düzey becerilerinin gelişimine önem verilmiştir. Bu doğrultuda sanatsal bakış açısına sahip, yenilikçi ve kültürel çeşitliliğe duyarlı bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi Öğretim Programı çalgı modülleri, müziksel düşünmenin sistematik, estetik, analitik, tutarlı ve yapılandırılmış bir süreç içerisinde gelişmesini temel alarak hazırlanmıştır. Öğrencilerin sadece bilgi edinmelerinden ziyade müzikal bilgiye ulaşmalarını sağlayan becerilere sahip olabilmeleri, çalgı üzerindeki teknik bilgileri ve müzikal ifadeyi bütüncül olarak geliştirebilmeleri ön planda tutulmuştur. Bu doğrultuda bireyin müziksel gelişimine katkıda bulunmak amacıyla öğrenme-öğretme sürecinde yaratıcı etkinliklere, çalgı üzerindeki keşif süreçlerine ve disiplinler arası bağlantılara yer verilmiştir.

Programda öğrencilerin bireysel ve toplu çalma becerilerini geliştirerek sorumluluk duyguları ve sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin artırılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda içerikler hem disiplinler arası hem de beceriler arası ilişkiler kurularak sanat, kültür ve günlük yaşam gereksinimleri çerçevesinde yapılandırılmıştır. Öğrenme-öğretme uygulamalarında ise öğrenme kanıtlarını belirlemek amacıyla ölçme ve değerlendirme araçlarının süreç odaklı kullanıldığı bir program anlayışı benimsenmiştir.

1.2. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI UD MODÜLÜNÜN ÖZEL AMAÇLARI

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanan Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi Öğretim Programı ud modülüyle öğrencilerin

1. Ud yoluyla estetik yönünü geliştirmeleri,
2. Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân sağlamaları,
3. Yaratıcılığını ve yeteneğini müzik yoluyla geliştirmeleri,
4. Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik türlerini tanıyarak farklı kültürlerle ait öğeleri zenginlik olarak algılaya-

maları,

5. Ud aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamaları,
6. Ud yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmeleri,
7. Ud ile ilgili çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanmaları,
8. Bireysel ve toplu olarak nitelikli farklı türlerde bulunan müzik eserlerini çalma ve söyleme etkinliklerine katılmaları,
9. Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmeleri,
10. Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmeleri,
11. Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmaları,
12. Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramaları amaçlanmaktadır.

1.3. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI UD MODÜLÜNÜN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

Öğretmen, öğrencilerin etkinliklere etkin olarak katılmasını sağlamak için öğrenci merkezli öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmalıdır. Dinleme, ritimleme, doğaçlama yapma, toplu söyleme gibi özel müzik öğretim yöntemleri, öğrencilerin Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi ud modülünü sevmeleri ve dersin etkili bir şekilde işlenmesi için ayrı bir öneme sahiptir. Bu bağlamda öğretmen, bu öğretim yöntemleri ve öğrenme alanlarını esas alarak uygulamada aşağıdaki hususlara dikkat etmelidir:

- Öğrencilerin ön değerlendirmelerini göz önünde bulundurarak bireysel ilgi ve becerilerini ön plana çıkaracak, öğrencileri etkinleştirecek etkinlikler planlanmalıdır. Çevre şartları da göz önünde bulundurularak öğrenme ortamlarının motive edici, ilgi ve merak uyandırıcı olmasına özen gösterilmelidir.
- Öğrencilerin araştırma-inceleme ve bilgiye ulaşmasında bilişim teknolojilerinden faydalanmaları hususuna dikkat edilmelidir. Alana ilişkin materyaller ve önerilen müzik yazımları öğrenme-öğretme sürecine dâhil edilmelidir.
- Öğrenme çıktıları, öğrenme-öğretme sürecinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar aracılığıyla öğrencilerden beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerler olup öğrencilerin gelişim düzeyi göz önünde bulundurularak bütün sınıf düzeyinde sunulmuştur.
- Bu derste ana amaç uygulama öğretimidir. Bu amacın yanı sıra ulaşılmak istenen diğer bir amaç ise öğrencilere müzik zevki kazandırmak, öğrencilerin sanat ve estetik algılarını teorik ve pratik bağlamda geliştirmektir. Bu husus tüm süreçlerde dikkate alınmalıdır.
- Program uygulanırken öğrencilerin değerler eğitimi açısından öğrenme çıktılarını elde etmesine özen gösterilmeli, tüm öğrenme çıktıları ilgili değerlerle eşleştirilmeli ve örtük program anlayışından hareketle dersler işlenmelidir. Öğrencilerin eğitim öğrenme-öğretme sürecini bir bütün olarak tamamlamaları ud modülü işlenirken diğer dersler ile ilişkilendirmeler göz önünde bulundurulmalıdır.
- Öğrencilere öz müziğinden hareketle yakın çevreden uzağa doğru teorik ve pratik müzik bilgisi kazandırılmaya odaklanılmalıdır. Öğrenciler estetik bir bakış açısı geliştirebilmeleri için nitelikli eser ve örneklerle tanıştırılmalıdır. Dolayısı ile müzik sanatı ile ilgili yazılı, görsel ve işitsel kaynaklar takip edilerek ilgili müzik dağarcığı öğrenme-öğretme sürecine dâhil edilmelidir.
- Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olacak öğrenme çıktıları için çalgı icrasına yönelik becerilerin geliştirilmesine önem verilmeli ve etkinlikler bu anlayışla hazırlanmalıdır.
- Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi ud modülünün zevkli ve eğlenceli bir şekilde işlenerek öğrencilerin öğrenme çıktılarına ulaşabilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

- Müziğin erken yaşlardan başlayarak kültürel kimliğin oluşmasında ve hayatın her aşamasında etkin bir olgu olduğu gerçeğini unutmamak gerekir. Eğitimin en temel ilkelerinden olan yakından uzağa ilkesinden hareketle, ud modülünün bu ekseninde dikkate alınması gerekmektedir,
- Öğrencilerin müzik yoluyla estetik duyarlılıkların geliştirilmesi (dinleme, konuşma vb. etkinlikler) felsefesi ile uygulamaya dayalı müzik eğitimi (söyleme, doğaçlama, besteleme vb. etkinlikler) felsefesi dengeli bir şekilde öğrenme-öğretme sürecine yansıtılmalıdır.
- Ud eğitiminde özellikle müziksel anlama ve müziksel becerilerin etkin öğrenme yoluyla kazandırılması üzerine yaygın olarak kullanılan geleneksel meşk eğitim ve öğretim yönteminin yanı sıra dünya çapında kabul görmüş diğer yaklaşımlar da dikkate alınmalıdır.

1.3.1. Programlar Arası Bileşenler (Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri, Değerler ve Okuryazarlık Becerileri)

Sosyal-duygusal öğrenme becerileri; bireyin kendisi ve çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilmesi, duygularını yönetebilmesi, empati kurabilmesi ve sağlıklı bir benlik geliştirebilmesi için gerekli olan becerileri ifade eder. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri; kavramsal beceriler, bütünlük beceriler, alan becerileri ve okuryazarlık becerileri ile ilişkilendirilmelidir. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri hem başlı başına bir beceri seti hem de diğer becerilerin kullanılmasına aracılık eden veya bu becerilerin ortaya konulmasını kolaylaştıran bir destekleyici olarak tanımlanabilir.

Okuryazarlık becerileri, yeterliklerin kazandırılmasında aracılık eden önemli değişkenlerdendir. Toplumsal yaşamın başarılı bir şekilde sürdürülmesinde bireylerin haklarını kullanabilmeleri ve sorumluluklarını yerine getirebilmeleri önemlidir. Bunun için çağın gerektirdiği bilgi ve kültür okuryazarlığı, sanat okuryazarlığı gibi becerilerin bireylerde geliştirilmesine odaklanılmalıdır. Ud modülü alan becerileri ile okuryazarlık becerileri bütünleştirilerek sunulmalıdır.

Değerler bireyin dengeli, ölçülü ve tutarlı; kendisine, ailesine, ülkesine ve dünyaya faydalı; üretken, ahlaklı ve çalışkan bir şekilde yetişmesi için yürütülen çabaların öğretim programlarına yansımaları olarak değerlendirilmektedir. Değerler; etkileşimde olduğu insanları, yaşadığı toplumun dinamiklerini, çevresindeki doğal güzelliklerin değerini anlayan; doğaya saygılı; çevresiyle uyumlu ilişkiler kuran; tarihî ve kültürel mirası koruyan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Değerler; millî ve manevî kimliğimize uygun bilgi, tutum ve davranış boyutlarında oluşturulmalı ve geliştirilmelidir.

1.3.2. İçerik Çerçevesi

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin bütüncül gelişim anlayışının bir yansıması olarak ud modülü bilgi ve beceriler bağlamında bütüncül ve tutarlı bir yaklaşımla oluşturulmuştur. İlkokul ud modülünün alana özgü içeriği ve geliştirmeyi hedeflediği beceriler, Okul Öncesi Müzik Eğitim Programı'na dayanmaktadır. Benzer şekilde ortaokul ud modülü bilgi ve beceriler bağlamında ilkököl ud modülüne dayanmaktadır. Her sınıf düzeyinde kazandırılması hedeflenen bilgi ve beceriler, içerik çerçevesine ve sınıf düzeyine uygun şekilde belirlenmektedir. Müzik alanının birikimli ilerleme özelliği dikkate alınarak kazandırılması hedeflenen bilgi ve beceriler, ait olduğu sınıf düzeyi ve diğer kademeler arasında bütünlük oluşturacak şekilde verilmektedir. Bu anlamda ud modülünün kendi içinde bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekir. Ayrıca farklı kademelerin ud modülleri arasındaki bütünlük göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmenlerin öğrenme-öğretme süreçlerini yalnızca ilgili öğrenci gruplarının sınıf düzeylerine ait bilgi ve becerilerin yer aldığı ud modüllerine göre hazırlamaları beklenmektedir. Bununla birlikte diğer sınıf düzeylerine ait bilgi ve becerileri içeren ud modüllerini de inceleyerek Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin bütüncül hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik bir ud modülü öğretimi anlayışıyla süreci yürütmeleri istenmektedir.

1.3.3. Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

Programda öğrenme kanıtları olarak sunulan ölçme ve değerlendirme araçları, süreç ve ürüne dayalı değerlendirme yapmak amacıyla tasarlanmıştır. Ölçme araçları belirlenirken bunların temalarda yer verilen tüm öğrenme çıktılarını kapsamı hedeflenmiştir. Her temada bulunan ölçme ve değerlendirme araçları, öğretmenlere örnek teşkil etmesi amacıyla sunulmuştur. Öğretmenlerden bu araçları kullanmaları, gerekli durumlarda uyarlamaları veya farklı araçları sürece dâhil etmeleri beklenmektedir. Farklı ölçme ve değerlendirme araçları kullanılması durumunda bu araçların temadaki öğrenme çıktısı ve süreç bileşenlerini ölçebilecek yapıda olmasına dikkat edilmelidir.

Programda verilen her öğrenme çıktısına ilişkin en az bir öğrenme kanıtı sunulmuştur. Değerler, eğilimler, sosyal duygusal öğrenme ve okuryazarlık becerileri öğrenme-öğretme uygulamalarının bir parçası olduğu ve içeriğe dâhil edildiği için kanıtlar bölümünde bunlara ilişkin doğrudan ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine yer verilmemiştir.

Ölçme ve değerlendirme yöntemleri; öğrencilerin yetenek, ihtiyaç ve özel durumlarına göre çeşitlendirilmeli, öğrenciler tarafından kazanılan veya geliştirilen becerilerin yansıtılabileceği nitelikte olmalıdır.

Programdaki temalarda yer alan öğrenme çıktılarının ölçülmesinde çalışma yaprağı, kısa ve uzun cevaplı sorular, karşılaştırma tablosu, dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi, öz değerlendirme formu, gözlem formu, derecelendirme ölçeği, akran değerlendirme formu, grup değerlendirme formu, performans görevi vb. ölçme araçlarından yararlanılmalıdır.

Ud modülü süresince öğrencilerin öğrenme süreçleri sürekli olarak izlenmeli, değerlendirmeye tabi tutulmalı ve kendilerine yapıcı geri bildirimler verilmelidir. Bu geri bildirimler, öğretmen analitik dereceli puanlama anahtarına göre yaptığı değerlendirmelerin yanı sıra öğrencilerin kendi öğrenmelerini değerlendirmelerini destekleyen öz/akran/grup değerlendirme formları gibi araçlarla da sağlanmalıdır. Böylece öğrenciler; ud çalma becerilerini nesnel biçimde gözlemleyebilir, güçlü ve gelişime açık yönlerini daha iyi fark edebilir.

Programın her temasında en az bir performans görevine yer verilmiştir çünkü her temada en az bir performans görevi verilmesi, öğrencilerin bilgi ve becerilerini uygulamaya geçirmeleri açısından önemlidir. Bu görevlerde gözlem yaparak sunum yapılması, ritim eşliği oluşturulması, seslendirme yapılması, araştırma yaparak sunum yapılması, dans ya da drama yoluyla eşlik yapılması, grup hâlinde seslendirme yapılması, doğaçlama yoluyla performans sergilenmesi beklenir.

Her bir performans görevinin değerlendirilmesinde kullanılan ölçme araçlarındaki ölçütlerin belirlenmesinde kapsadığı öğrenme çıktısının süreç bileşenleri ve görevin özellikleri dikkate alınmıştır. Örneğin çalma becerisine yer verilen bir temada dereceli puanlama anahtarı; bedenini çalmaya hazır hâle getirmek, uygun çalma tekniklerini kullanmak, müziksel bileşenleri uygulamak gibi ölçütlerden oluşmaktadır. Öz/akran/grup değerlendirme formları da kullanılarak öğrencilerin değerlendirme süreçlerine katılımı sağlanmalıdır.

Öğrenme-öğretme yaşantılarında önerilen performans görevlerinin nasıl ölçülebileceği öğrenme kanıtlarında belirtilmiştir.

1.3.4. Öğrenme-Öğretme Yaşantıları

Ud modülü öğrencinin bütünsel gelişimini esas almaktadır. Bu gelişimi sağlayabilmek amacıyla öğrenme-öğretme yaşantılarında sunulan etkinlikler; ilgili çıktı, beceri, eğilim ve değerlerin kazandırılmasını gerçekleştirmeye yönelik hazırlanmıştır. Programın öğrenme-öğretme yaşantıları bölümünde örnekler sunulmuştur. Öğretmenlerden bu örneklerden yola çıkarak öğrenci gruplarının özelliklerine göre öğrenme yaşantılarını uyarlamaları, değiştirmeleri veya yeni etkinlikler oluşturmaları beklenmektedir.

Programda her tema için temel eğitim düzeyindeki öğretim programlarında yer alan konular ve beceriler göz önüne alınarak temel kabuller belirlenmiştir. Öğrenme yaşantıları uygulanırken ön değerlendirme sürecinde öğrencilerin temel kabullerde yer alan bilgi ve becerilere sahip olma durumlarının kontrol edilmesi, gerekli durumlarda temel kabullere ilişkin öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması beklenmektedir. Köprü kurma bölümünde; öğrencilerin öğrenme alanı ile ilgili sahip oldukları bilgi ve becerilerle öğrenecekleri yeni bilgiler ve kazanacakları beceriler arasında bağ kurmaya yönelik etkinlik önerileri sunulmaktadır.

Programın uygulanmasında yaşantısal öğrenmenin esas alınması, uygulamaya dayalı bir süreç yapılandırılması gerekmektedir. Bu süreci desteklemek üzere öğreneni merkeze alan öğretim yöntemlerine (gözlem yoluyla öğrenme, serbest araştırma, zincir haritaları, araştırma-inceleme, yaparak-yaşayarak öğrenme, balık kılçığı, soru cevap, tartışma, beyin fırtınası, kelime ilişkilendirme, özetleme, gösterip yaptırma, kavram haritası, yaratıcı drama, vb.) yer verilmeli ve program, çok yönlü gelişime katkıda bulunacak öğretim yöntem ve teknikleriyle zenginleştirilmelidir. Ayrıca öğrencinin araştırma sürecine katkıda bulunmak adına öğretmenler tarafından öğrencilere gerekli çıktılarda ön hazırlık yaptırılması önemli görülmektedir.

Öğrenme öğretme uygulamalarında müzik disiplini ile ilgili kavramların ve kavramlar arası ilişkilerin öğrenilmesini desteklemek üzere görsel materyallerden ve dijital/teknolojik araçlardan yararlanılması önerilmektedir. Bunların yanı sıra

şema, afiş, broşür gibi görsel materyaller de kullanılabilir. Öğretim materyalleri hazırlanırken zümre öğretmenleri ve diğer branş öğretmenleriyle işbirliği yapılmalıdır.

Programın uygulanmasında öğretmenlerden hem öğretim teknolojilerini hem de teknoloji tabanlı öğretim yöntemlerini anlamlı öğrenmeyi destekleyecek biçimde kullanmaları beklenmektedir. Bu kapsamda video, sunu, programları gibi materyaller ile teknoloji tabanlı öğrenme-öğretme uygulamaları da sürece dâhil edilebilir.

1.3.5. Farklılaştırma

Öğrenme-öğretme sürecinin düzenlenmesinde öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar göz önüne alınmalıdır. Bu amaçla öğrenme-öğretme sürecinin öğrenci ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesi için öğretimin farklılaştırılması yoluna gidilmelidir. Bu kapsamda farklılaştırma bölümünde zenginleştirme ve destekleme başlıkları altında öneriler sunulmuştur.

- Zenginleştirme, öğrencilerin müziksel içeriği derinlemesine keşfetmelerine ve geliştirilen etkinliklerle müziksel bilgilerini daha ileri seviyelere taşımasına olanak sağlar. Bu süreçte disiplinler arası bağlantılar, günlük yaşam uygulamaları ve dijital platformların kullanımı önemli bir yer tutar.
- Destekleme faaliyetleri ise müzikal işitme ve okuma becerilerini geliştirmekte daha fazla somut örneğe, görsel materyale veya destekleyici teknolojilere ihtiyaç duyan öğrenciler için tasarlanmıştır. Bu öğrenciler, öğretmen rehberliğinde grup çalışmaları yapılarak dijital içeriklerle desteklenir. Böylece müziksel bilgilerin görselleştirilmesi ve somutlaştırılması, öğrencilerin müzikal anlamda güçlenmeleri hedeflenir.

1.4. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI UD MODÜLÜ TEMALARI, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOLARI

UD MODÜLÜ SINIFLARA GÖRE TEMALAR

1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
ÇALGILARI TANIYORUM	UDUN BOŞ TELLERİNİ TANIYALIM	RİTİM KALIPLARINI OKUMA	HÜSEYİNİ AŞIRAN VE DÜĞÂH TELLERİNDE SOL EL POZİSYON UYGULAMALARI
ÇALGI SESLERİNİ AYIRT EDİYORUM	TELDEN RİTİM DOĞAR	RİTİM KALIPLARINI YAZMA	HÜSEYİNİ AŞIRAN VE KABA BUSELİK TELLERİNDE SOL EL POZİSYON UYGULAMALARI
ÇALGIMI TANIYORUM (UD)	ÇALGIM UD	ANA KOLONLARI TANIYORUM	KABA BUSELİK VE KABA GEVEŞT TELLERİNDE SOL EL POZİSYON UYGULAMALARI
UD İLE İLK BULUŞMA			
UDUN SES EVRENİ			

UD MODÜLÜ SINIFLARA GÖRE TEMALAR

5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
NİM SOFYAN, SOFYAN VE SEMAİ USULLERİNDE UYGULAMALAR	TÜRK AKSAĞI, YÜRÜK SEMAİ VE DEVRİHİNDİ USULLERİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	VİBRATO, BAĞLI, BAĞSIZ, KISA-KEŞİK ÇALMA UYGULAMALARI	SABA DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI
ÇARGÂH VE BUSELİK DİZİLERİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	RAST VE UŞŞAK DİZİLERİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	NİKRİZ DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	TAKSİM ÇALIŞMALARI
KÜRDİ DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	SEGÂH DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	HİCAZ DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	
UD İLE İLK BULUŞMA			
UDUN SES EVRENİ			

1. SINIF UD MODÜLÜ TEMALARI

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. ÇALGILARI TANIYORUM	1	4	11
2. ÇALGI SESLERİNİ AYIRT EDİYORUM	1	4	11
3. ÇALGIMI TANIYORUM (UD)	1	8	22
4. UD İLE İLK BULUŞMA	1	8	22
5. UDUN SES EVRENİ	1	9	26
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	3	8
TOPLAM	5	36	100

2. SINIF UD MODÜLÜ TEMALARI

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. UDUN BOŞ TELLERİNİ TANIYALIM	1	11	30
2. TELDEN RİTİM DOĞAR	1	11	31
3. ÇALGIM UD	1	11	31
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	3	8
TOPLAM	3	36	100

- Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb. çalışmalar için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre eğitim ve öğretim yılı başında planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

3. SINIF UD MODÜLÜ TEMALARI

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. RİTİM KALIPLARINI OKUMA	1	23	32
2. RİTİM KALIPLARINI YAZMA	1	23	31
3. ANA KOLONLARI TANIYORUM	1	22	31
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	3	72	100

4. SINIF UD MODÜLÜ TEMALARI

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. HÜSEYNİ AŞİRAN VE DÜĞÂH TELLERİNDE SOL EL POZİSYON UYGULAMALARI	1	23	32
2. HÜSEYNİ AŞİRAN VE KABA BUSELİK TELLERİNDE SOL EL POZİSYON UYGULAMALARI	1	23	31
3. KABA BUSELİK VE KABA GEVEŞT TELLERİNDE SOL EL POZİSYON UYGULAMALARI	1	22	31
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	3	72	100

5. SINIF UD MODÜLÜ TEMALARI

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. NİM SOFYAN, SOFYAN VE SEMAİ USULLERİNDE UYGULAMALAR	3	34	47
2. ÇARGÂH VE BUSELİK DİZİLERİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	2	24	33
3. KÜRDİ DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	1	10	14
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	6	72	100

- Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb. çalışmalar için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre eğitim ve öğretim yılı başında planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

6. SINIF UD MODÜLÜ TEMALARI

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. TÜRK AKSAĞI, YÜRÜK SEMAİ VE DEVRİHİNDİ USULLERİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	3	34	47
2. RAST VE UŞŞAK DİZİLERİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	2	24	33
3. SEGÂH DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	1	10	14
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	6	72	100

7. SINIF UD MODÜLÜ TEMALARI

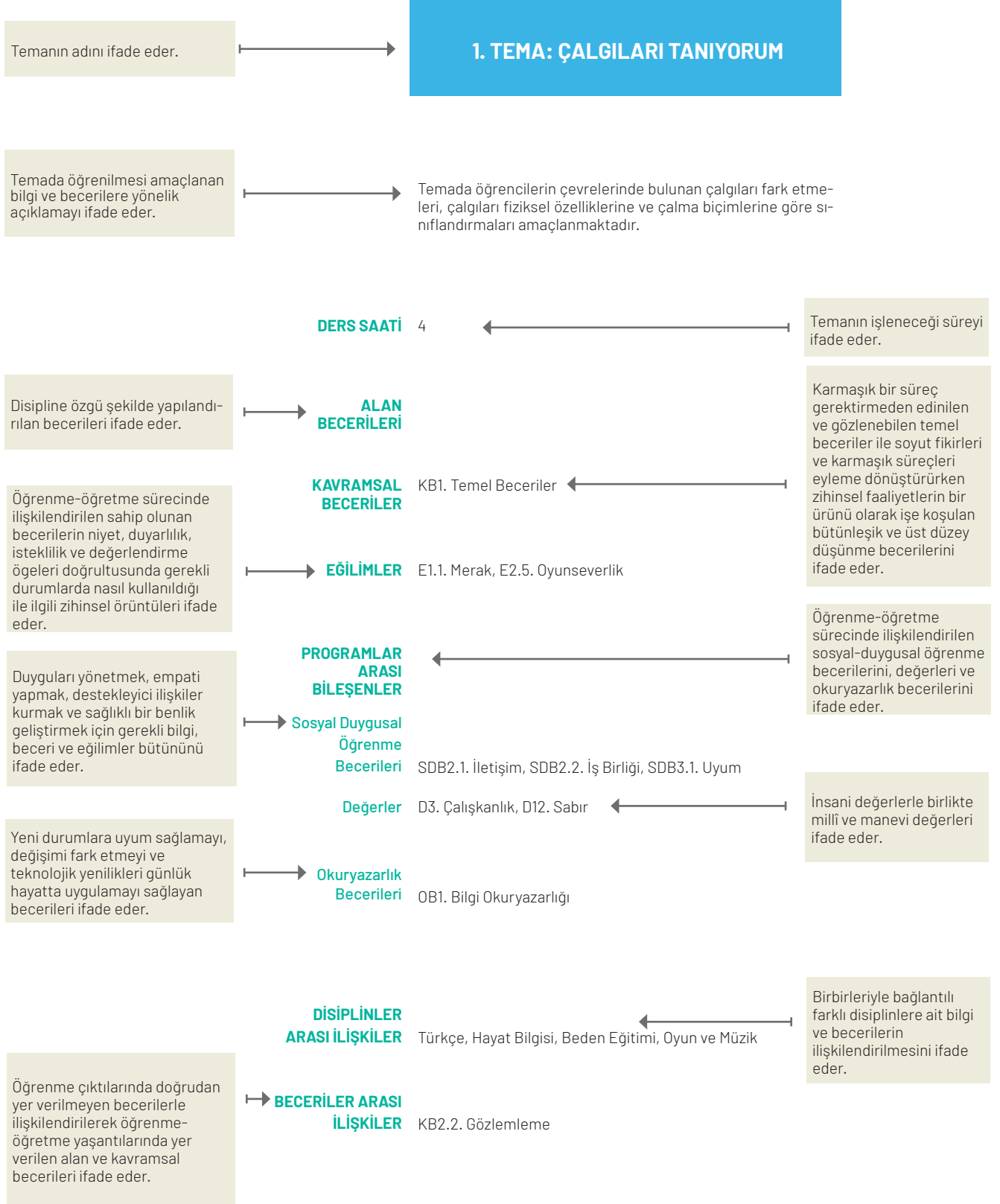
TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. VİBRATO, BAĞLI, BAĞSIZ, KISA-KESİK ÇALMA UYGULAMALARI	4	40	56
2. NIKRİZ DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	1	14	19
3. HİCAZ DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	1	14	19
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	6	72	100

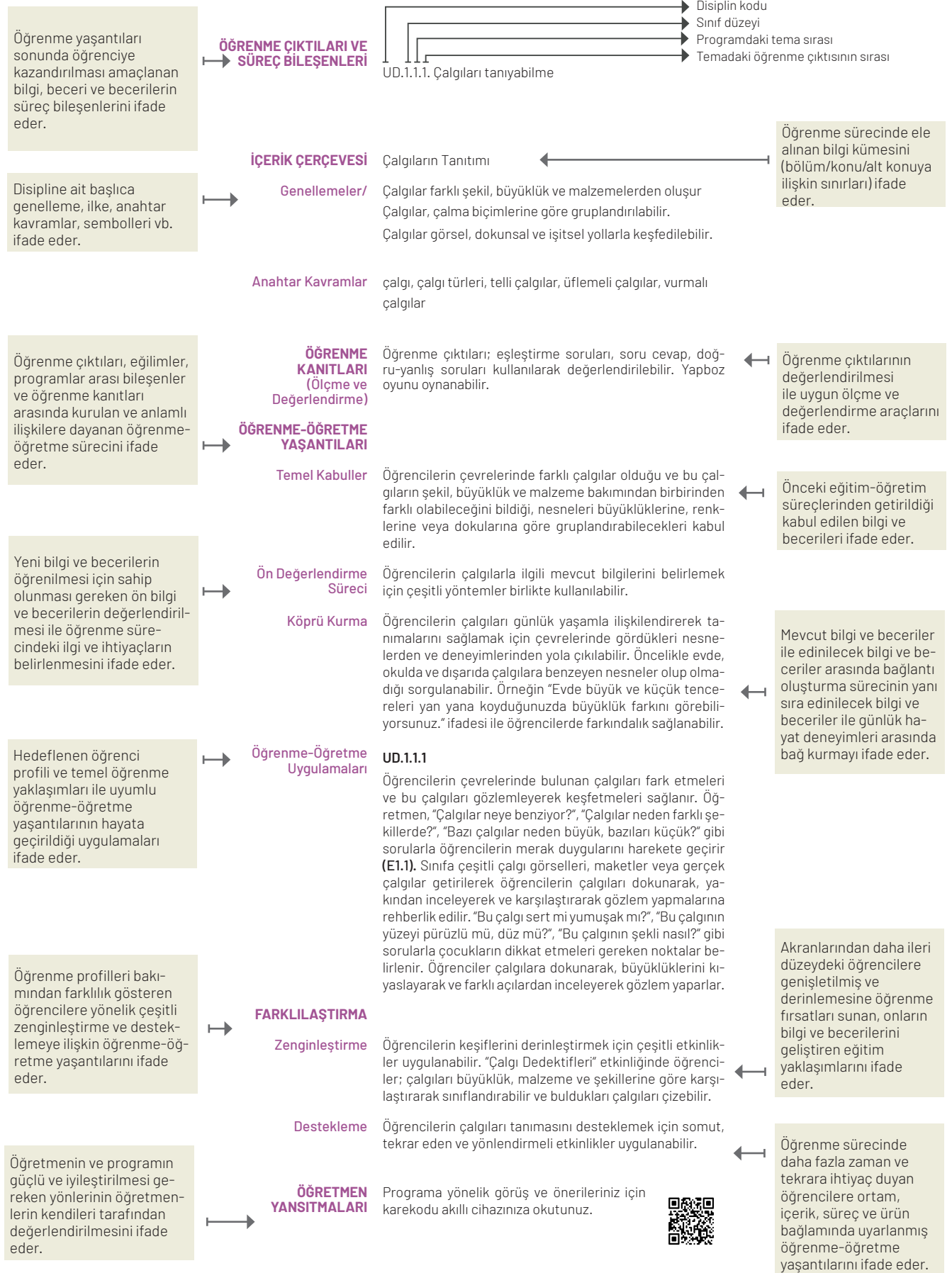
8. SINIF UD MODÜLÜ TEMALARI

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. SABA DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI	1	20	28
2. TAKSİM ÇALIŞMALARI	1	48	66
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	2	72	100

- Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb. çalışmalar için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre eğitim ve öğretim yılı başında planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

1.5. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI UD MODÜLÜNÜN YAPISI

2. BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI UD MODÜLÜ SINIF DÜZEYLERİNE AİT TEMALAR

1.SINIF

1. TEMA: ÇALGILARI TANIYORUM

Temada öğrencilerin çevrelerinde bulunan çalgıları fark etmeleri, çalgıları fiziksel özelliklerine ve çalma biçimlerine göre sınıflandırmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 4

ALAN BECERİLERİ -

KAVRAMSAL

BECERİLER KB1. Temel Beceriler

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.5. Oyunseverlik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.1. Uyum

Değerler D3. Çalışkanlık, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI

İLİŞKİLER Türkçe, Hayat Bilgisi; Beden Eğitimi, Oyun ve Müzik

BECERİLER ARASI

İLİŞKİLER KB2.2. Gözlemlleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.1.1.1. Çalgıları tanıyabilme

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Çalgıların Tanıtımı

Genellemeler

Çalgılar farklı şekil, büyüklük ve malzemelerden oluşur.

Çalgılar, çalma biçimlerine göre gruplandırılabilir.

Çalgılar görsel, dokunsal ve işitsel yollarla keşfedilebilir.

Anahtar Kavramlar

çalgı, çalgı türleri, telli çalgılar, üflemeli çalgılar, vurmali çalgılar

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; eşleştirme soruları, soru cevap, doğru-yanlış soruları kullanılarak değerlendirilebilir. Yapboz oyunu oynanabilir. Performans görevi olarak öğrencinin çalgı çeşitlerini somutlaştırması için müzik mağazasına gitme ve gözlem yapma görevi verilebilir. Performans için çalgı çeşitlerini tanıma, çalgıların fiziksel farklılıklarını belirleme, malzeme ve ses özelliklerini karşılaştırma, mağaza görevlisiyle etkileşim, soru sorma gibi kriterler belirlenebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin çevrelerinde farklı çalgılar olduğunu ve bu çalgıların şekil, büyüklük ve malzeme bakımından birbirinden farklı olabileceğini bildiği, nesneleri büyüklüklerine, renklerine veya dokularına göre gruplandırabilecekleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğrencilerin çalgılarla ilgili mevcut bilgilerini belirlemek için çeşitli yöntemler birlikte kullanılabilir. Öncelikle öğrencilerin çalgılar hakkındaki düşüncelerini serbestçe ifade etmeleri için sorular sorulabilir. Örneğin "Daha önce hiç çalgı gördünüz mü? Hangi çalgıları biliyorsunuz? Çalgılar neye benziyor?" gibi sorularla öğrencilerin çalgılarla ilgili farkındalık düzeyleri ve ön bilgileri değerlendirilebilir. Ardından öğrencilerin görsel algılarını ölçmek amacıyla çalgılarla ilgili bildiklerini çizmeleri istenebilir ve bu çizimlerini anlatmaları teşvik edilebilir. Bu çizimlerden hareketle öğrencilerin çalgılarda dikkat ettikleri fiziksel özellikler ile çalgılar hakkındaki düşünceleri anlamlandırılabilir.

Köprü Kurma Öğrencilerin çalgıları günlük yaşamla ilişkilendirerek tanımlarını sağlamak için çevrelerinde gördükleri nesnelerden ve deneyimlerinden yola çıkılabilir. Öncelikle evde, okulda ve dışarıda çalgılara benzeyen nesneler olup olmadığı sorgulanabilir. Örneğin “Evde büyük ve küçük tencereleri yan yana koyduğunuzda büyüklük farkını görebiliyorsunuz. Çalgılar da böyle büyük ya da küçük olabilir mi?”, “Bazı oyuncaklar sert, bazıları yumuşak olur. Çalgılar da farklı malzemelerden yapılabilir mi?” gibi sorularla öğrencilerin çalgıları fiziksel yönleriyle anlamlandırmaları sağlanabilir. Bunun yanı sıra öğrencilerin daha önce herhangi bir çalgıyı görüp görmedikleri sorulabilir. “Bir düğünde, okulda ya da televizyonda çalgılar gördünüz mü?”, “Evde oyuncak bir çalgınız var mı?” gibi sorularla öğrencilerin çalgıları fark etme düzeyleri ölçülebilir. Öğrencilerin oyuncakları ve çevrelerindeki nesneleri gözlemleme alışkanlıklarından yola çıkılarak çalgılarla benzerlik kurmaları sağlanabilir. Öğrencilere “Büyük çalgılar nerede durur, küçük çalgılar nerede saklanır?”, “Tahta bir çalgıyla metal bir çalgı nasıl farklı görünebilir?” gibi sorular yöneltilerek öğrencilerin dikkatleri çalgıların fiziksel özelliklerine çekilebilir. Ayrıca gündelik yaşamda kullanılan bazı eşyalarla çalgıların benzer olabileceği keşfedilebilir. Örneğin “Bazen büyük bir kutu ya da tahta parçası gördüğümüzde ona dokunmak isteriz. Çalgılar da farklı dokularda olabilir mi?” sorusuyla çalgıların yüzey özelliklerinin farklı olabileceğine vurgu yapılabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.1.1.1

Öğrencilerin çevrelerinde bulunan çalgıları fark etmeleri ve bu çalgıları gözlemleyerek keşfetmeleri sağlanır. Öğretmen, “Çalgılar neye benziyor?”, “Çalgılar neden farklı şekillerde?”, “Bazı çalgılar neden büyük, bazıları küçük?” gibi sorularla öğrencilerin merak duygularını harekete geçirir (**E1.1**). Sınıfa çeşitli çalgı görselleri, maketler veya gerçek çalgılar getirilerek öğrencilerin çalgıları dokunarak, yakından inceleyerek ve karşılaştırarak gözlem yapmalarına rehberlik edilir. “Bu çalgı sert mi yumuşak mı?”, “Bu çalgının yüzeyi pürüzlü mü, düz mü?”, “Bu çalgının şekli nasıl?” gibi sorularla çocukların dikkat etmeleri gereken noktalar belirlenir. Öğrenciler çalgılara dokunarak, büyüklüklerini kıyaslayarak ve farklı açılardan inceleyerek gözlem yaparlar. Öğretmen, çocukların gözlem yaparken kullanabilecekleri araçları tanıtır. (Büyüteç ile yakından bakma, gözleri kapatarak dokunarak hissetme, çalgıları farklı açılardan inceleme vb.). Öğrenciler, gözlemlerini sözlü olarak ifade eder ve öğrendiklerini paylaşır (**SDB2.1**). Öğrenciler, çalgılar hakkında daha fazla bilgi edinme ihtiyacını fark eder ve öğretmenlerine veya arkadaşlarına sorular yöneltir (**OB1**). Öğrenciler, çalgıları dikkatlice gözlemleyerek sabırla incelemelerini tamamlar ve bu süreçte etkilendiği içsel ve dışsal faktörleri fark edip süreci doğru yönetir (**D12.2**). Not alma yerine gözlem sonuçları sınıfta eğlenceli grup etkinlikleriyle ve oyunlarla kaydedilir (**E2.5**). Büyük çalgılar bir köşeye, küçük çalgılar başka bir köşeye konur. Tahta çalgılar bir tarafa, metal çalgılar başka bir tarafa ayrılır. Sert yüzeyli çalgılar ile yumuşak yüzeyli çalgılar karşılaştırılır. Öğretmen, çocuklarla birlikte çalgıları benzer özelliklerine göre sınıflandırır ve basit şekiller veya renkli kartlarla gösterir (**KB2.2**). Öğrenciler, verilen görevleri özenle ve çalışkanlıkla tamamlamak için çaba gösterir ve hedeflerine ulaşmak için hazırladıkları planı uygular (**D3.2**). Çocukların öğrendiklerini hatırlamalarını kolaylaştırmak için çalgıların büyüklüğüne, malzemesine veya şekline göre gruplayan bir poster hazırlanır.

Bu süreçte öğrenciler arkadaşlarıyla iş birliği yaparak çalgıları sınıflandırır ve fikirlerini paylaşır (**SDB2.2**). Öğrenciler çalgıları renk, doku, büyüklük gibi fiziksel özelliklerine göre sınıflandırdıktan sonra bu çalgıları çalma biçimlerine göre gruplamaları sağlanır. Öğretmen, “Bazı çalgılar neden tokmakla çalınıyor, bazıları elle tutuluyor, bazıları üfleniyor?” gibi sorularla öğrencilerin çalgı türlerini keşfetmelerine rehberlik eder. Öğrenciler, elleriyle vurduklarında veya salladıklarında ses çıkaran çalgıları fark ederler (davul, tef, marakas vb.). Öğrenciler, telleri gerilmiş ve parmakla ya da yayla titreştirilen çalgıları gözlemler

(gitar, keman, arp vb.). Öğrenciler, içlerinden hava geçecek şekilde tasarlanmış çalgıları fark ederler (flüt, melodika vb.). Bu süreçte çalgıların yapısal ve çalma biçimine dayalı farklılıkları gözlemlenir. Öğretmen, öğrencilerin çalgıları dokunarak ve hareketlerini inceleyerek hangi gruba ait olduğunu anlamalarına yardımcı olur (**SDB3.1**). Öğrenciler, çalgıların benzerliklerine ve farklılıklarına dair gözlemlerini hareketlerle, görsellerle veya oyunlarla ifade ederler. Vurmalı çalgıları taklit eden bir hareket yaparak tanımlarlar. Telli çalgılar için hayali bir gitar çalma hareketi yaparlar. Üfleli çalgılar için üfleme hareketi yaparak türünü gösterirler. Dersin sonunda öğretmen, "Hangi çalgılar tokmakla çalınıyor?", "Hangi çalgılar üflenerek çalınıyor?", "Telli çalgılar nasıl görünüyor?" gibi sorularla öğrencilerin gözlemlerini pekiştirir. Öğrencilerin öğrenme sürecindeki gelişimlerini değerlendirmek için gözlem formları ve kontrol listeleri kullanılabilir. Performans görevi olarak öğrencilere çalgı çeşitlerini somutlaştırması için müzik mağazasına gitme ve gözlem yapma görevi verilebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerin keşiflerini derinleştirmek için çeşitli etkinlikler uygulanabilir. "Çalgı Dedektifleri" etkinliğinde öğrenciler; çalgıları büyüklük, malzeme ve şekillerine göre karşılaştırarak sınıflandırabilir ve buldukları çalgıları çizebilir. "Çalgı Modelleme Atölyesi" etkinliğinde ise oyun hamuru, kâğıt, karton gibi malzemelerle çalgı modelleri oluşturabilir; bu çalgıların neden bu şekilde tasarlandığını tartışabilirler. Öğrencilerin analitik düşünmelerini sağlamak için "Kendi Çalgı Sınıflandırmamı Yapıyorum" etkinliği yapılabilir; burada çalgılar, öğrencilerin belirlediği kriterlere göre gruplanabilir. Günlük hayatla ilişkilendirme amacıyla "Çalgılar Nerede Kullanılır?" etkinliğinde çalgıların farklı ortamlarda nasıl yer aldıkları hakkında gözlemler paylaşılabilir.

Destekleme Öğrencilerin çalgıları tanımasını desteklemek için somut, tekrar eden ve yönlendirmeli etkinlikler uygulanabilir. Öncelikle çalgılar bire bir dokunarak, yakından inceleyerek ve öğretmenin rehberliğinde keşfedilebilir. Öğrencilere "Bu çalgı büyük mü, küçük mü?", "Bu çalgının yüzeyi nasıl?", "Bu çalgı hangi malzemeden yapılmış olabilir?" gibi net ve basit sorular yöneltilerek gözlem yapmaları sağlanabilir. Öğrencilerin öğrenme sürecini kolaylaştırmak için çalgılar, belirgin fiziksel özelliklerine göre gruplandırılarak sunulabilir (sadece büyük çalgılar, tahta çalgılar vb.) Öğrencilerin karşılaştırmalar yaparak farklılıkları fark etmeleri için büyük-küçük, sert-yumuşak gibi ikili eşleştirme oyunları oynatılabilir. Öğrencilerin kavramları pekiştirmesi için "Çalgıyı Bul" etkinliği uygulanabilir. Öğretmen bir çalgıyı tanımlayarak ("Bu çalgı tahtadan yapılmış ve büyük." vb.) öğrencilerin doğru çalgıyı seçmesini sağlayabilir. Basit resimli kartlar, somut objeler ve eşleştirme etkinlikleriyle öğrenme desteklenebilir. Öğrencilerin gözlemlerini aktarmaları için çizim, yapıştırma ve parça tamamlama etkinlikleri kullanılabilir. Öğrenciler çalgıları çizebilir, basit modeller yapabilir veya çalgı görsellerini büyük-küçük, sert-yumuşak gibi özelliklerine göre ayrılmış panolara yerleştirebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TEMA: ÇALGI SESLERİNİ AYIRT EDİYORUM

Temanın içeriğini çalgı seslerini ayırt etme oluşturmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin çalgı türlerinin tınlarını tanımlarına dair belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 4

ALAN BECERİLERİ -

KAVRAMSAL

BECERİLER KB1. Temel Beceriler

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E3.2. Odaklanma, E3.4. Gerçeği Arama, E3.9. Şüphe Duyma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim

Değerler D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB4. Görsel Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI

İLİŞKİLER Hayat Bilgisi, Okul Öncesi, Türkçe

BECERİLER ARASI

İLİŞKİLER KB2.10. Çıkarım Yapma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.1.2.1. Çalgıların seslerini tanıyabilme

İÇERİK ÇERÇEVESİ

- Çalgılara Özgü Tınları
- Sesin Oluşumu

Genellemeler

Çalgıların tınları yapısına göre değişkenlik gösterir.

Anahtar Kavramlar

çalgı, ses, tını, titreşim

ÖĞRENME

KANITLARI

Öğrenme çıktıları; kontrol listesi, eşleştirme ve doğru-yanlış soruları kullanılarak değerlendirilebilir.

(Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrencilere sesin oluşumu, çalgıların tınları ve ses ayırt etme becerilerini geliştirmeye yönelik performans görevi verilebilir. Bu görevlerin değerlendirilmesi için analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Çalgıların şekillerini bildiği ve bu şekiller ile isimleri ilişkilendirebildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

"Sesleri nasıl duyduğunuzu biliyor musunuz?", "Bir sesi duyduğunuzda o sesin nereden geldiğini nasıl anlarsınız?", "Hangi müzik aletlerini biliyorsunuz?", "Mutfakta yemek yaparken duyduğunuz seslerle dışarıdaki araba sesleri arasında nasıl farklar var?", "Sabah uyandığınızda duyduğunuz ilk ses nedir?", "İnsanlar nasıl konuşur?", "Konuştuğumuzda hangi organlarımız çalışır?" gibi sorular sorularak öğrencilerin önceki öğrenmeleri değerlendirilebilir.

Köprü Kurma Öğrencilere "Bir kedi miyavladığında ya da bir köpek havladığında onları görmesek bile o sesin bir kediden ya da köpekten geldiğini anlayabilir miyiz?" sorusu yöneltilebilir. Alınan cevaplar doğrultusunda hayvanların seslerinin tanınması gibi çalgıların yapısal özelliklerine göre tınlarının farklı olduğu ve seslerinin bu sayede ayırt edildiği ifade edilebilir. Bu ses özelliklerine göre kullanım alanları ve yapılarının değişiklik gösterdiği bilgisi, hazırlanan görseller üzerinden aktarılabilir. Öğrencilere herhangi bir uzay filminden sahneler izletilerek uzayda ses olup olmadığına ilişkin açık uçlu sorular sorulabilir. Örneğin hayvanların işitme aralıklarını anlatmak için o frekans düzeyinde sesler dinletilip duyduklarında onaylamaları istenebilir. Hayatı algılama biçimlerinden yani beş duyularından biri olan işitme yeteneğinin canlıları hayata bağladığı ve hayatı algılamalarında nasıl bir rol oynadığı örnekler ile ifade edilebilir.

Müzyisyenlerin diğer insanlara göre işitme duyusunun sağlığına daha çok dikkat etmeleri ve kulak sağlığına ilişkin kontrollerin zamanında yapması gerektiği, kulak içi ve ses teli yapısını konu alan bir belgesel izletilerek aktarılabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.1.2.1

Öğretmen, sınıfa diyaazon, tef, ksilofon, melodika ve flüt getirerek öğrencilerin dikkatini çeker ve odaklanmalarını ister (**E3.2**). Daha sonra öğrencilere sesin nasıl oluştuğuna dair açık uçlu sorular sorulur (**E3.9**). Öğrencilerden kendi aralarında tartışmaları ve bu sırada saygılı olmaları beklenir, bu süreçte söz hakkı vermek, söz kesmemek, etkin dinlemek gibi etkili iletişim becerilerini kullanmaları istenir (**SDB2.1, D14.1**). Öğrencilerden yönlendirici sorularla cevap vermeleri istenir ve bu süreç sonunda doğadaki tüm seslerin kaynağında titreşim olduğu sonucuna varılması beklenir (**KB2.10**). Kaynağında yalnızca titreşim olan her hareketin ses oluşturduğuna dikkat çekilir. Ayrıca sesin oluşumuyla ilgili kısa bir belgesel film etkileşimli tahta aracılığıyla izletilir (**OB4**). Hava olmadan titreşimin tek başına ses oluşturamayacağı ve bu nedenle uzayda sesin olmadığı vurgulanır. Öğrencilerden bu konuyu anlatan aileleriyle birlikte izleyebilecekleri diğer kaynaklara ulaşmaları ve anladıklarını sınıfta paylaşmaları istenir (**E3.4, SDB2.1**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğretmen, sınıfa susarak girer ve yalnızca jest ve mimikleriyle bir şeyler ifade etmeye çalışır. Bunu yaparken oturma, kalkma gibi belli komutları da ekler ve öğrencilerde merak uyandırır (**E1.1**). Ardından insan sesinin iletişimdeki önemi ve rolü, günlük yaşam deneyimleri üzerinden aktarılır.

Öğrencilerden insan sesi oluşurken hangi süreçlerden geçtiğini düşünmeleri beklenir. "Konuşmamızı oluşturan organlarımız sizce nelerdir?" gibi açık uçlu sorularla öğrencilerin insan sesinin bir oluşum sürecinden geçtiğini fark etmeleri sağlanır. Daha sonra akciğer, soluk borusu, ses telleri ve kafatası görselleri içeren bir sunum etkileşimli tahta aracılığıyla gösterilir ve öğrencilerden öğrendikleri organları göstermeleri istenir (**OB4**). Bu süreç, kontrol listesi veya gözlem formu ile değerlendirilebilir.

Öğrencilere "İnsanların sesini diğerlerinden farklı kılan nedir? Bir kedi sesinin kedi sesi olduğunu nasıl anlarız?" gibi sorular sorulur. Bu sorularla, sesin tını özelliklerinin o sesi benzersiz kıldığından bahsedilir. İnsan kafatasının içindeki boşlukların her insanda benzerlik gösterse de birbirinden farklı olduğu ifade edilir. Ayrıca bu boşluklarda yankılanan sesin ağız, dil ve diş yapısıyla benzersiz bir hâl aldığı, yakınlarımızın seslerini konuştuklarında onları görmesek bile bu şekilde ayırt edebileceğimiz vurgulanır. Öğrencilerden etkin bir şekilde dinlemeleri beklenir (**SDB2.1**).

Çalgıların da kendine özgü tınları olduğu ve bu tınların aynı insan sesi gibi, yapısal özelliklerinden kaynaklı olarak birbirinden ayrıldığı ifade edilir. Bir önceki temada dokunsal ve görsel olarak öğrendikleri çalgıların sesleri dinletilir. Yapı bakımından farklılıklarına dikkat çekilir ve öğrencilerden dikkatli dinlediklerinde bu sesleri ayırt edebilecekleri söylenir. Bu süreç, öğrencilere bu konuda güven duymaları için bir fırsat sunar **(E1.5)**. Ardından çalgıların yapısal özelliklerine bağlı olarak nasıl ses çıkardıklarına dair görsel ve işitsel kaynaklar etkileşimli tahta aracılığıyla sunulur. Son olarak öğrencilere sunulan çalgıların yalnızca sesleri dinletilir ve tahminde bulunmaları istenir. “Bu süreçte eşleştirme kartları kullanılabilir ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.” olmalıdır.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Melodika, flüt gibi çalgılar öğrencilere verilerek bu çalgılardan değişik sesler çıkarmaları istenebilir. Bir gitarın tellerini veya bir tefin üzerindeki deri kısmı göstererek sesin bu yapılar aracılığı ile nasıl titreşim ürettiğini açıklayabilir. Öğrenciler, sesin oluşumuna dair farkındalık kazanmaya yönelik küçük çalışmalar yapabilirler. Örneğin evdeki lastik, karton vb. geri dönüşüm malzemeleri ile basit müzik aletleri yapmaları ve bunlarla ses üretmeleri istenebilir.

Destekleme Öğrencilere sesin oluşumuyla ilgili resimli ve renkli görseller gösterilebilir. Öğrencilere sesin titreşimlerden kaynaklandığını anlatan basit bir hikâye ya da kısa bir çizgi film izletilebilir. Bu hikâye veya filmde sesin nasıl oluştuğu, nesnelerin titreşerek ses çıkardığı örneklerle anlatılabilir. “Hangi çalgıdan geliyor?” gibi basit dinleme oyunları ile çalgıların sesleri ayırt edilebilir. Çalgıların seslerini dinlerken öğrencilerin dinlediği çalgıları el işareti ile göstermesi istenebilir. Öğrencilerin seslerin nasıl oluştuğunu anlatan basit deneyler yapması sağlanabilir. Örneğin basit bir ses kaynağı olan, bir telin titreşmesini izleyerek öğrenciler, sesin titreşimle oluştuğunu keşfedebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. TEMA: ÇALGIMI TANIYORUM (UD)

Temanın içeriğini ud çalgısını ve ud çalgısının sesini tanıma oluşturmaktadır. Tema içeriğine uygun şekilde ud çalgısı dinletilirken udu meydana getiren parçaları, bu parçaların arasındaki ilişkileri ve etkileşimlerini belirleme sürecine ilişkin öğrenme çıktılarına ulaşmak amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

ALAN BECERİLERİ TAB2.4. Okuma (KB2.4. Çözümleme)

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.4. Kendine İnanma (Öz Yeterlilik), E2.5. Oyunseverlik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1 İletişim, SDB3.1 Uyum

Değerler D3. Çalışkanlık

Okuryazarlık Becerileri OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB1. Temel Beceriler, KB2.2. Gözlemleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.1.3.1. Udu meydana getiren parçaları çözümleyebilme

- Udun sap ve gövde kısmını meydana getiren parçaları belirler.
- Sap ve gövde kısmını meydana getiren parçalar arasındaki ilişkileri belirler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

- Udun Tanımı
- Udun Özellikleri
- Udun Bölümleri

Genellemeler

Çalgılar belirli parçaların bir araya gelmesiyle ses üretir.

Anahtar Kavramlar

duruş, mızrap, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; bulmaca ve eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir. Performans görevi olarak ud parçalarını gösteren renksiz beyaz kâğıtlara eşik, tekne, göğüs, burgular ve klavyeyi farklı renklerde boyamaları istenebilir. Performans görevi, dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin seslerle ilgili günlük yaşam deneyimlerine sahip oldukları, seslerin incelik ve kalınlıklarını fark edebildikleri kabul edilmektedir

Ön Değerlendirme

Süreç

Öğrencilerin notaların isimlerini daha önce duyup duymadıklarını belirlemek amacıyla yaşantılarından örnekler vermesi istenebilir. Ud çalgısının bölümlerine ve icrasına ilişkin açık uçlu sorular sorulabilir, gerektiği noktalarda yönlendirmeler yapılarak ne bildikleri belirlenebilir. Udun parçalarına ve genel müzik bilgisine dair sorular yöneltilebilir.

Köprü Kurma

Udun bölümleri ve görevleri ile ilgili günlük yaşam durumlarına ilişkin örnekler verilebilir. Bu örneklerden yararlanılarak öğrencilerin ön öğrenmeleri ortaya çıkarılabilir. Genel hatları ile udun icra edildiği alanlara dair günlük yaşam durumlarına ilişkin örnekler verilebilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

UD1.3.1

Görsel materyaller kullanılarak (etkileşimli tahta, kitap, metot vb.) udun bölümleri anlatılır (OB4). Eşikler, göğüs tahtası ve burguların tellerin titreşmesine olan katkıları anlatılarak öğrencilerden odaklanması ve bu parçaları belirlemesi beklenir (E1.1). Öğrencilere etkileşimli tahta üzerinden enstrümanların görsellerinin ses ile eşleştirmesine izin veren bir eşleştirmeli eğitsel oyun oynatılabilir (OB2). Ud sesini tanıma-ya başladıkça öz güvenlerinin artması beklenir (E1.4). Kartların üzerine farklı enstrümanların resimleri yapıştırılır. Udun kartını bulmaları istenir (E2.5). Udun diğer çalgılar ile görüntü ve tını bakımından benzerlikleri çeşitli örnekler verilerek öğrencide merak uyandırılır (E1.1) ve öğrencilerden ud sesini tanımaları beklenir (KB1). Alınan dönütler doğrultusunda diğer sazların parçaları ile udun parçaları arasında nasıl farklar olduğu anlatılır ve ud sazının parçaları arasında nasıl bir ilişki olduğunu tahmin etmeleri istenir (SDB3.1, KB1). Udun bölümlerini ve görevlerini içeren bu süreç, bulmacalar ve eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıtlarından yararlanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilere ud ile basit bir melodi çalınır ve sonra aynı melodi başka bir çalgıyla tekrar çalınır. Odaklanmaları ve etkin rol almaları istenir (**D3.4, KB2.2**). Tını farkını ayırt etmeleri ve kendi tercihlerinin farkında varmaları beklenir (**SDB1.1**). Öğrenciden gözlemleri sonucu ("Neden göğüs tahtası bu kadar ince olabilir?", "Tekne kısmı neden şerit hâlinde görünmektedir?" vb.) alınan dönütler ile udun parçaları arasında nasıl bir etkileşim olduğu sorulur (**SDB2.1**). Örneğin "Tekne kısmını oluşturan yapraklar ile göğüs tahtası arasında nasıl bir etkileşim olabilir? Teller ve eşikler birbirlerini nasıl etkiler?" şeklinde sorular sorularak parçaların birbiri ile olan etkileşimine dikkat çekilir. Daha sonra sırasıyla eşik-tel, tekne-göğüs, klavye-sap, burğu-üst eşik, üst ve orta eşik gibi parçaların birbiriyle olan etkileşimlerini belirlemeleri istenir (**SDB3.1**). Performans görevi olarak ud parçalarını gösteren renksiz beyaz kâğıtlara eşik, tekne, göğüs, burgular ve klavyeyi farklı renklerde boyamaları istenebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Ud çalgısının bölümlerini anlatmaları istenebilir. Öğrenciye ud bölümlerini sınıf arkadaşlarına ve ailesine tanıtmaya ile ilgili grup liderliği yaptırılabilir.

Destekleme Her derse aynı basit ritüelle başlanarak öğrencinin güvende hissetmesi sağlanabilir (udu tanıtarak, kısa bir müzik dinletisiyle vb.). Udun bölümlerini dokunarak keşfetmelerine imkân tanınabilir. "Sap, tekne, göğüs tahtası" gibi kısımları elleriyle hissederek anlamalarını kolaylaştırılabilir. Udun bölümlerini gösteren resimler veya şemalar kullanılabilir. Bu görsellerde her parça renkli ve net şekilde ayırt edilebilir. "Bugün sadece mızrap tutmayı öğreneceğiz." gibi somut ve küçük hedefler belirlenip tek bir beceriye odaklanarak adım adım ilerlenebilir. Basit el çırpma veya masa üzerinde ritim vurarak mızrap hareketlerini taklit etmeleri sağlanabilir. Bu, motor becerilerini destekler. Udun farklı tellerini çalarak "Bu ses ince mi, kalın mı?" gibi sorularla öğrencilerin dikkati sese odaklanabilir. Bir akranyla eşleştirerek daha güçlü sosyal etkileşim kurmasını sağlayabilir. Mızrap "tüy gibi hafif bir kuş" olarak tanımlanarak "Kuşa zarar vermeden teli çekin" gibi duygusal bir hikâye anlatılabilir. Bu, öğrencinin dikkatini toplamasına yardımcı olabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. TEMA: UD İLE İLK BULUŞMA

Temanın içeriğini uda özgü duruş, tutuş gibi teknik özellikler oluşturmaktadır. Bu doğrultuda doğru duruş ve tutuş pozisyonunu alma, boş telleri tanıma ve boş telleri çalma ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.4. Kendine İnanma (Öz Yeterlilik), E2.5. Oyunseverlik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim, SDB3.1. Uyum

Değerler D3. Çalışkanlık

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB1. Temel Beceriler

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ**UD.1.4.1. Mızrabı doğru şekilde tutarak boş telleri çalabilme**

- a) Çalınacak egzersizleri çözümler.
- b) Çalgıya özgü duruş ve tutuş pozisyonu alır.
- c) Çalgıya özgü teknikleri kullanır.
- ç) Müziksel bileşenlere uygun çalar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

- Udun tutuşu
- Mızrabın tutuşu
- Oturuş

Genellemeler

Boş teller mızrap tekniğini geliştirmek için temel çalışma alanıdır.

Anahtar Kavramlar

mızrap, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; kontrol listesi ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Udun parçalarını tanıma bileşenlerini içine alan kontrol listesi kullanılabilir. Performans görevi olarak öğrencilerden udun boş teller üzerinde mızrap hareketlerini uygulaması istenebilir. Performans görevi, dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI**Temel Kabuller**

Öğrencilerin seslerle ilgili günlük yaşam deneyimlerine sahip oldukları, seslerin incelik ve kalınlıklarını fark edebildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin notaların isimlerini daha önce duyup duymadıklarını belirlemek amacıyla yaşantılarından örnekler vermesi istenebilir. Ud çalgısının bölümlerine ve icrasına ilişkin açık uçlu sorular sorulabilir, gerektiği noktalarda yönlendirmeler yapılarak ne bildikleri belirlenebilir. Udun parçalarına ve genel müzik bilgisine dair sorular yöneltilebilir.

Köprü Kurma

Bir olguyu ortaya çıkaran durumun

o olgunun parçaları olduğu ve bütün kavramının yalnızca bir alanda karşılına çıkacak bir konu olmadığı ifade edilebilir. Temel düzeyde günlük yaşantılar sırasında karşılaşılabilecek parça-bütün ilişkilerinden örnekler verilerek udun parçaları ve bütününe dair bir kanı oluşturulabilir. Böylece önceki tema ile şimdiki tema arasında bir köprü kurulabilir. Öğrencilerden aile ortamında dinlenen müzik türlerine örnek vermeleri istenebilir. Tema içeriğinde kendi dinlediği ile aile ortamında dinlenen müzik türleri arasında ilişki kurması istenerek kısa açıklamalar ile ön bilgilendirme yapılabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları**UD.1.4.1**

Udun tutuş ve oturuş pozisyonları verilerek öğrencide merak uyandırılır (**E1.1**). Ud çalgısının tutuşuna ve icrasına dair aktarılabilecek konulara ilişkin ön konuşma yapılır. Görsel materyaller verilir ve çalacağı boş tel egzersizlerini çözümlemesi beklenir (**OB1, OB4**). Bu veriler doğrultusunda udu doğru bir şekilde tutması ve oturması istenir (**SDB3.1**). Bu süreç, kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

Mızrap tanıtılır ve mızrabın kullanım biçimlerine dair görsel ve işitsel örnekler verilir. Bunu yaparken merak duymaları ve ilgi göstermeleri beklenir **(D3.1, SDB3.1)**. Serçe parmağın pozisyonunu belirlemek için sazin göğsüne herhangi bir parmağın temas etmemesi ve çalgının öne kaymaması istenir **(KB1)**. Aışma sürecinde hatalar olabileceğı ve bunların oldukça normal olduğı vurgulanır **(E1.4)**. Tempo, nüans gibi müziksel ifade ve bileşenleri ayırt etmenin en önemli yollarından birinin sağ ve sol el pozisyonlarının etkili bir şekilde kullanılmasından geçtiğı ifade edilir ve sağ el pozisyonunu doğru bir şekilde almaları beklenir **(SDB3.1)**. Böylece çalgıya özgü tekniklere dikkat çekilerek doğru bilek ve kol düzleminde mızrap tutmaları istenir **(SDB1.1)**. Bilek, kol ve mızrap tutuş açılarını içeren gözlem formu verilebilir. Öğrencilere önce mızrabı doğru tutma ve kullanma ile ilgili temel bilgiler gösterilerek tekrar edilir **(SDB1.2)**. Ardından basit bir ritim kalıbı söylenir (düm düm tek) ve merak duymaları beklenir **(E1.1)**.

Öğretmenin verdiğı ritim kalıbını doğru mızrap hareketi ile tekrar etmeleri istenir **(E2.5)**. Bu sırada ritmi doğru uygulayan ve mızrabı doğru tutan öğrenciler puan toplar. Her bir öğrenci, doğru mızrap tekniğıyle ritmi çalarsa bir sonraki turda ritim kalıbı biraz daha zorlaştırılır. Yanlış yapan öğrencilere anında dönüt verilir ve kararlı bir şekilde tekrar denemesi istenir **(D3.1)**. Mızrabın tutuşu ve kullanımı konusunda öğrencilerin beceri ve farkındalık kazanmalarını sağlamaları ve motor becerilerini geliştirmeleri beklenir **(E2.5)**. Mızrap tutuşu için verilen alıştırmalar gerdaniye, neva ve düğâh telleri düzleminde uygulamaları istenir. Bunu yaparken kendilerine inanmaları beklenir **(E1.4)**. Bu alıştırmalar, görsel ve işitsel materyaller aracılığı ile Karaman, Ankara gibi temel tartım kalıpları şeklinde verilir **(OB2, OB4)**. Sonrasında toplu icra yapmaları istenir **(SDB2.1)**. Öğrencilerin boş tellere hâkimiyeti ve mızrap tutma dinamiklerini geliştirmeleri beklenir **(D3.1)**. Dinamik, ezgi ve ritim unsurlarını geliştirmeleri için önce uzun sesli egzersiz, daha sonra da doku bakımından yoğun mızrap hareketlerine sahip egzersizler çalınarak mızrap dinamikleri aktarılır ve boş telleri çalmaları istenir. Bu süreç, gözlem formu ve kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden udun boş teller üzerinde mızrap hareketlerini uygulaması istenebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Metronomda daha hızlı mızrap hareketleri verilebilir. Öğrenciye doğru duruş ve tutuş özellikleri gösteren sanatçıların videolarını bulması, izlemesi ve sınıfa bu videolardaki duruş özelliklerini sunması istenebilir.

- Destekleme**
- Dokunsal Deneyim: Öğrencinin udu eline alıp dokunmasına, telleri çekmesine ve sesi hissetmesine fırsat verilebilir.
 - Basit Melodiler: Karmaşık tekniklere girmeden basit ve tekrarlayan melodiler öğretilebilir.
 - Öğrencilere öğrendikleri sık sık tekrar ettirilip küçük adımlarla ilerlemeleri sağlanabilir.
 - Çalma: Daha yavaş tempolarda hız belirteci kullanılarak egzersizler basitleştirilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. TEMA: UDUN SES EVRENİ

Temanın içeriğini ud çalgısının sesini tanıma oluşturmaktadır. Tema içeriğine uygun şekilde ud çalgısı dinletilirken udun sesini tanıma, ayırt etme ve çalgı toplulukları arasındaki yerini duyumsal olarak açıklama sürecine ilişkin öğrenme çıktılarına ulaşmak amaçlanır.

DERS SAATİ 9

ALAN BECERİLERİ SAB9. Müziksel Dinleme

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.3. Girişkenlik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık, SDB3.1. Uyum

Değerler D10. Mütevazılık, D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.7. Karşılaştırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.1.5.1. UD sesini dinleyebilme

- a) *Ud sesini diğer enstrümanlar arasında tanıır.*
- b) *Ud sesini diğer enstrümanlar arasında ayırt eder.*
- c) *Udun yer aldığı müzik topluluklarını açıklar.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Udun Sesi ve Yer Aldığı Müzik Toplulukları

Genellemeler

Udun sesini tanıır, ayırt eder ve çalgı toplulukları arasındaki yerin açıklar.

Anahtar Kavramlar

ud, ud sesi

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; kısa cevaplı ve eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir. Ud çalgısının içinde bulunduğu müzik topluluklarının tür bakımından açıklamasını içeren performans görevi verilebilir. Bu süreç, dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin temel sesleri ayırt edebilecek işitsel algı düzeyine sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Ön değerlendirme sürecinde öğrencileri refleksiyon sürecine teşvik etmeye yönelik yaklaşımlar ele alınabilir. Öğretmen orta hızda bir eser çalarak öğrencilere bu eserin kendilerini nasıl hissettirdiğini sorabilir; öğrencilere basit ritim çubukları dağıtabilir. Öğretmen ud çalarak neşeli bir melodi oluşturabilir. Öğrencilerden duydukları melodiye uygun bir şekilde ritim çubuklarıyla eşlik etmeleri istenebilir. Süreç sonunda öğrencilerin duygusal deneyimleri ve hislerine dair yorumları alınabilir.

Öğrencilerden minderlere oturmaları ve gözlerini kapatmaları istenebilir. Öğretmen sakın bir ud melodisi çalabilir. Melodi bittiğinde öğrencilerden bu sesleri bir hareketle (yavaş el sallama ya da bir çiçeğin açılışını taklit etme) ifade etmeleri istenebilir. Gruplar hâlinde bu hareketleri birleştirerek kısa bir performans sergilemeleri sağlanabilir. Ud çalgısının sesi, yapısı ve varlığı bakımından öğrencilerin hayatları ile doğrudan ilişki kurulabileceği ve kendi müzik kültürüne dair nüveler geliştirilebileceği belirtilebilir. Bir düzlem yaratmak açısından her türlü dokunsal, duysal ve görsel etkinlik yapılacağı vurgulanabilir.

Köprü Kurma

Önce ud sesinin ud çalma eyleminden bağımsız olarak öğrencilere ne hissettirdiği, daha sonra boş tel uygulaması yapılırken öğrencilerin neler hissettikleri sorulabilir.

Boş tel uygulaması yapma ile dinleme becerisi arasında köprü kurulabilir. Dinleme ve çalma arasındaki duyuşal yönden ve beceri yönünden farklar genel hatlarıyla önce öğretmenin kendi deneyimleri üzerinden, daha sonra öğrencilere söz verilerek tartışılır. Günlük yaşantılarında dinledikleri müzikler içinden ud sesini ayırt etmeleri sağlanabilir. Öğrencinin ud sesini dinlemesi sağlanıp, çalma becerileri karşılaştırılarak köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.1.5.1

Öğrencilere etkileşimli tahta aracılığı ile **(OB2)** TRT arşivinden ya da münferit dinletilerden kısa konser videoları izletilir. Bu etkinlik videoları arasından ud çalgısını göstermeleri istenir. İstekli ve girişken olmaları beklenir **(E2.3)**. Bu topluluk konserlerinin kültürümüzün bir parçası olduğu ifade edilir **(OB5)**. Öğretmen, bireysel arşivinden ya da internet üzerinden **(OB2)** ud konseri ya da resitali izletir ve öğrencilerin dinlediklerinde neler hissettiği sorulur. Öğrenciler bu duruma yönelik duygu ve düşüncelerini ifade eder **(SDB2.1)**. Alınan dönütler doğrultusunda öğretmen kendi deneyimlerinden bahseder ve merak uyandırır **(E1.1)**. Ud görüntüsünü ve sesini tanımaları beklenir.

Böyle bir etkinliğe katılmış olsalardı neler hissedeceklerini kendi aralarında tartışmaları ve duygularını ifade etmeleri, bunu yaparken birbirine karşı saygılı olmaları beklenir **(SDB2.1, D14.1)**. Daha sonra öğretmen üzerinde klasik batı müziği orkestrası, jazz orkestrası, bando, mehter gibi görseller olan kartlar dağıtır **(OB4)**. Öğretmen bu görseller arasından udun hangi orkestralarda yer alabileceği konusunda fikirlerini sorar ve grup içinde kendi cümleleri ile ifade etmeleri istenir **(D10.3, SDB2.1)**. Bu süreç, kısa cevaplı sorular ve eşleştirme sorularından oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir.

Ud çalgısının yer aldığı orkestra ve topluluklara dair örnekler tekrar edilir ve diğer çalgılardan ayırt etmeleri beklenir.

Öğretmen, Türk müziği türlerine dair hazırladığı görsel-işitsel materyalleri etkileşimli tahta ya da bilgisayar aracılığı ile gösterir ve dinletir **(OB5, OB2)**. Bunun bir tür olduğu ifade edilir. Sosyal yaşantımız içinde karşımıza çıkabileceğinin altı çizilir ve diğer müzik türlerinin neler olabileceği sorulur **(SDB2.3, SDB2.1)**. Tür, dönem ve form kavramlarına dair kısa bilgiler verilir ve sınıf gruplara ayrılır. Grup çalışmalarında uyumlu olmaları beklenir **(D10.3)**. Kendi hayallerindeki Türk müziği orkestrasında hangi çalgıların olabileceğini tartışmaları istenir **(SDB2.1)**. Öğretmen bu dönütler doğrultusunda Türk müziği orkestralarına dair hazırladığı görselleri sunar **(OB4)**. Kalabalık orkestralardan başlayan bu görseller üç kişilik (trio) topluluklara kadar devam eder. Öğrencilerden tür bakımından bu görselleri yorumlamaları istenir **(OB4)**. Yeni ve değişebilen fikirlere açık olmaları gerektiği ifade edilir **(SDB3.1)**. Müzikte kurallar olduğu kadar hayal gücünün ve duyguların önemi vurgulanır ve bu iki durumu karşılaştırmaları beklenir **(KB2.7)**. Daha sonra ud çalgısının içinde bulunduğu müzik topluluklarını tür bakımından açıklaması istenir. Bu konu hakkında aileleri ile hazırlayacakları bir performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Bir orkestra performansında ud sesini nasıl ayırt edilebileceğine dair bir tartışma yapılabilir. Ud sesini farklı çalgıların sesleri ile kıyaslayarak udun ayırt edici özelliklerini beyin fırtınası ile keşfetmeleri sağlanabilir. Öğrencilerden udun alışılmışın dışında nasıl kullanılabileceğine dair fikirler geliştirmeleri istenebilir. Udun bir rock grubunda veya elektronik müzik içinde nasıl yer alabileceğini tartışılabilir.

Destekleme Çeşitli enstrümanların resimleri olan kartlar arasından ud kartını bulması istenebilir. Daha sonra çalgı toplulukları arasında ud çalgısını göstermeleri istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2.SINIF

1. TEMA: UDUN BOŞ TELLERİNİ TANIYALIM

Temanın amacını öğrencilerin ud çalgısındaki boş tellerin seslerini tanımlayabilmesi ve bu sesleri basit grafiksel temsillerle ilişkilendirebilmesi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin boş tellerin seslerini tanıyıp ayırt etmesi ve basit grafiksel temsiller ile ilişkilendirerek açıklamasına ilişkin belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 11

ALAN BECERİLERİ SAB9. Müziksel Dinleme

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.3. Azim ve Kararlılık

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma)

Değerler D6. Dürüstlük, D12. Sabır, D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemlleme, KB2.4. Çözümleme, KB2.20. Sentezleme, SAB6. Müziksel Okuma, SAB7. Müziksel Yazma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.2.1.1. Boş telleri tanıyarak dinleyebilme

- Boş telleri duyarak tanır.
- Boş telleri ayırt eder.
- Boş telleri açıklar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

- Boş Telleri Tanıma
- Çeşitli Geometrik Şekiller ve Görseller Aracılığı ile Boş Telleri Açıklama

Genellemeler

Boş teller, ses üretimi için temel titreşim kaynaklarıdır.

Anahtar Kavramlar

boş tel, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; kısa cevaplı sorular, doğru-yanlış ve boşluk doldurma seçeneklerinden oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir. Ritmik unsurları ifade eden hayvan şekilleri ile telleri ifade eden geometrik şekilleri eşleştirmeye yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin dinleme ve boş telleri çalma ile ilgili günlük yaşam deneyimlerine sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğrencilere ud çalgısının yer aldığı müzik toplulukları sorulabilir. Bu toplulukları oluşturan her bir unsur nasıl enstrüman ise enstrümanları oluşturan unsurların da parçalar olduğu ifade edilerek udun bölümleri ve bu bölümlerin birbiriyle ilişkilerinin söylenmesi istenebilir. Daha sonra ud ve mızrabı nasıl tuttukları sorulabilir ve ritim kalıpları hakkında bilgilendirme yapılarak önceki öğrenmeleri pekiştirilebilir.

Köprü Kurma Udu meydana getiren parçalar ve ud sesi bir şehrin işleyişine ve o şehrin yerleşim birimlerine benzetilebilir. İnsanların şehirlerde belli bir düzen ve toplumsal kurallar içinde yaşaması gerektiği gibi udun tellerinin de bir şehirdeki düzenli yapılar gibi belirli bir düzen içinde olması gerektiği anlatılabilir. Böylece önceki öğrenmelerle şehir benzetmesi üzerinden bir bağlantı kurulabilir.

Bu şehirlerin coğrafi koşullardan bağımsız olarak kendilerine has bir resimsiyeye sahip oldukları ve kimi yerlerin daha modern kimi yerlerin daha geleneksel bir anlayış ile inşa edildiği ya da düzenlendiği de vurgulanabilir. Enstrümanların aynı bu şehirler gibi bazen modern, bazen geleneksel, bazen de karma bir yaklaşım ile icra edilebileceğine ilişkin örnekler, icra edilerek verilebilir. Şehirlerin içinde birbirine bağlanan uzun ve kısa yollar olduğunu, gidilecek yere varmak için bazen kısa yolların tercih edileceğini idrak etmeleri için bir şehir

haritası açılabilir. Yolları kısaltan unsurların aynı teller arası kullanılan geçiş ve pozisyon yaklaşımları gibi tercih edilebileceği anlatılabilir. Örneğin düğâh telinde neva perdesini aynı tel üzerinden seslendirmesi, daha sonra neva teline (yani kısa yolu tercih ederek) geçerek günlük yaşam deneyimlerinde sahip oldukları şehrin fiziki yapısı ile boş tel uygulamaları arasında köprü kurması sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.2.1.1

Öğretmen boş telleri tanıtır ve tüm boş tellerin tınlarını algılayabilecekleri uzunlukta seslendirir.

Daha sonra öğrencilerden gözlerini kapatmaları istenir ve gerdaniye telinden başlanarak, kaba geveşt teline kadar sırayla isimleri söylenip, yeniden seslendirilerek merak uyandırılır. Bunu yaparken sabırlı olmaları istenir ve öğrencilerin bu sesleri tanıması beklenir. Bu süreç, kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencileri daha önce her tel için hazırladıkları geometrik şekiller tahtaya asılır ve öğrencilerden bu parçaları belirlemeleri istenir (**KB2.4**). Ardından sırasıyla; daire: gerdaniye, üçgen: neva, kare: düğâh gibi geometrik şekiller tellerin sesleri ile eşleştirilir ve gözlemledikleri duruma ilişkin sorular sorarak ölçüt belirlemeleri beklenir (**KB2.2**). Öğretmen önce sıra ile daha sonra karışık bir şekilde boş telleri çalar. Duyduğu telin sesini ayırt ederek şekiller arasından göstermeleri, görsel ve ses arasında ilişki kurmaları istenir (**KB2.20**). Bu süreç, doğru-yanlış ve boşluk doldurma seçeneklerinden oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir. Bu çalışma sırasında öğrencilerin sesleri eşleştirme konusundaki süreçlerini değerlendirmesi (**SDB1.3**) bunu yaparken kendine karşı dürüst ve kararlı olması beklenir (**E1.3, D6.1**). Öğretmen etkileşimli tahta için daha önce hazırladığı sembolleri gösterir (**OB4**). Bu semboller hayvan resimleri de olabilir. Her hayvan resmi bir ritim kalıbını temsil eder. (Horoz: İzmir, Kaplumbağa: Van vb.) Her hayvan resmi için verilen ritim kalıbı aralıklı tekrarlar ile çalışılır (**SAB6**). Bunu yaparken sabırlı olmaları beklenir (**D12**). Ritim kalıplarını defterlerine yazmaları istenir (**SAB7**). Boş telleri temsil eden geometrik şekillerin ve basit ritim kalıplarını temsil eden hayvan resimlerinin karşılıklı olarak yer aldığı görsel, etkileşimli tahta aracılığı ile açılır (**OB4**). Daha sonra öğretmen; boş telleri, verilen ritim kalıpları ile seslendirir ve öğrencilerden hazırlanan görselleri etkileşimli tahta üzerinde sırayla eşleştirmelerini ister (üçgen ve fil) (**OB2**). Bunu yaparken öğrencilerin birbirlerine karşı saygılı olmaları beklenir (**D14**). Örnekleri eşleştiren öğrencilerden bu bileşenleri ritim ve boş tel bakımından açıklamaları istenir. Ritmik unsurları ifade eden hayvan şekilleri ile telleri ifade eden geometrik şekilleri eşleştirmeye yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Hazır bulunuşluğu yüksek, müziğe ve enstrümanlara aşina olan ya da hızlı öğrenen öğrencilere metronomda daha hızlı mızrap hareketleri verilebilir. Geri dönüşüm malzemeleri ile bir ud modeli oluşturulup boş teller farklı renk vb. özelliklerle donatılabilir. Bu model sınıf panosu ya da okul koridorunda sergilenebilir.

Destekleme Öğrencinin udu eline alıp dokunmasına, telleri çekmesine ve sesi hissetmesine fırsat verilebilir. Karmaşık tekniklere girilmeden basit ve tekrarlayan melodiler öğretilir. Öğrendikleri sık sık tekrar ettirilip küçük adımlarla ilerlenebilir. Daha yavaş tempolarda hız belirteci kullanılarak egzersizler basitleştirilebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TEMA: TELDEN RİTİM DOĞAR

Temanın amacını öğrencilerin boş teller üzerinde akıcı bir şekilde ritmik unsurları çalabilmesi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin doğru pozisyon alması, çalgıya özgü teknikler kullanarak boş teller üzerinde akıcı bir şekilde ritmik egzersizler çalabilmesi ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 11

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E2.2. Sorumluluk, E2.5. Oyunseverlik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.2. İş Birliği, SDB.3.2. Esneklik

Değerler D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB1. Temel Beceriler, KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme, KB2.14. Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.2.2.1. Boş telleri çeşitli ritmik vurgular ile çalabilme

- Boş tel uygulamaları için verilen egzersizleri çözümler.
- Boş tel uygulamaları için mızrap tutuş ve oturuş pozisyonunu alır.
- Çalgıya özgü teknikleri kullanır.
- Müziksel bileşenleri uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

- Boş Telleri Tanıma
- Çeşitli Mızrap Hareketleri ile Boş Telleri Seslendirme
- Doğru Tonu Elde Etme

Genellemeler

Doğru pozisyon alma, çalgıya özgü teknikleri kullanma, boş teller üzerinde akıcı ve ritmik egzersizler çalma; çalgı eğitimine ilişkin temel uygulamalardır.

Anahtar Kavramlar

mızrap, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları, gözlem formu ve kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Ritmik unsurları çalmaya yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Çalgıya özgü tekniklerin kullanımı, müziksel bileşenlerin doğru yorumlanmasını sağlar.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğretmen boş tellerde kısa bir ritim örüntüsü çalabilir (düm-düm-tek-düm-tek). Öğrencilerden bu örüntüyü tekrar etmeleri ve ardından hangi bölümlerin tekrarlandığını fark etmeleri istenebilir.

Sesler arasındaki farkları gözlemlenmeleri açısından öğretmen, aynı ritmi farklı tellerde çalarak öğrencilerden bu iki tel arasındaki kalınlık-incelik ses farkını tanımlamalarını isteyebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere günlük yaşantılarında dinledikleri eserlerden biri çalınabilir. Daha sonra klasik repertuvardan bir eser çalınarak bu iki eserin hangi stillerde olabileceğini tartışmaları istenebilir. Üslup ve tavır bakımından varsayımında bulunmaları yeni bilgi veya becerileri arasında köprü kurmaları sağlanabilir. İki ya da üç tel öğretmen tarafından isimlendirilebilir (neva: cesur kahraman, düğâh: bilge öğretmen) ve daha önce bu teller hakkında yazdığı kısa hikâyeleri bir öğrenci okurken belli bir ritimde ve şiddette boş telleri çalar. Belli bir ezgisel unsur olmadan herhangi bir hikâyenin içinde yer aldığı boş tel seslerinin bile bir anlam ifade edebileceği aktarılabilir ve gündelik yaşantılarında karşılaşılabilecekleri dizi, çizgi film müziklerinde müziğin nasıl kullanıldığına dair dikkatleri çekilerek boş tel uygulamaları ve öğrenme süreci arasında köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.2.2.1

Öğrencilerin çalgıları ve mızrapları kendilerinin tutması ve oturması istenir. Bunu yaparken kendi hataları varsa tespit etmeleri ve yanlışlarını düzeltmeleri istenir **(SDB3.2, E2.2)**. Görseller aracılığı ile sunulan **(OB4)** tutuş ve oturuş pozisyonlarına bakarak doğru şekilde tutup oturmaları beklenir **(SDB1.2)**. Daha sonra yine görseller aracılığı ile sunulan **(OB4)** egzersizleri önce öğretmen yapar ve öğrencilerin çözümlemeleri beklenir. Çözümleme ve çalma ortak kümelerini içine alan gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Bu sırada dengede durmak, nefes almak gibi gündelik yaşantımız içinde yaptığımız fakat yaparken dikkat etmediğimiz davranışların çalgı icrasında ne derece önemli unsurlar olarak karşımıza çıktığından bahsedilerek merak uyandırılır **(E.1.1)**. Nefesimizin tamamını vererek ya da nefesimizi tutarak hiçbir şey yapamadığımız gibi doğru nefes almadan ud icrasını olumsuz yönde etkileyeceğinin kavranması beklenir **(SDB1.2)**.

Boş tel egzersizlerini önce doğru nefes alarak daha sonra da nefeslerini tutarak yapmaları istenir. Öğrenciler doğru nefes alarak çalma ile ilgili kendini değerlendirebilir. Bu süreç, kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir.

Türk müziği formlarına ait (saz semaisi, sirto, longa, köçekçe vb.) eserler dinletilir. Eserlerin tempo özelliklerine (hızlı, orta hız, yavaş) dikkat çekilir. Kaplumbağa ve tavşan masalı gibi düzeylerine uygun benzetmeler kullanılarak örnekler verilir **(KB1, E1.1)**.

Bu örnekler doğrultusunda mızrap yönlerinin tutarlılığı, bilek hareketleri gibi teknik beceri temelli çalışmalar yapmaları istenir. Bunu yaparken sabırlı olmaları beklenir **(SDB1.2, D12.3)**.

Sınıfta “kaplumbağa” ve “tavşan” karakterlerini temsil eden iki grup oluşturulur **(SDB2.2)**.

Boş tel egzersizlerinden biri “kaplumbağa” yavaş tempoda, diğeri “tavşan” hızlı tempoda çalacak şekilde bölünür.

Öğretmen, basit bir melodiyi iki farklı tempoda (yavaş ve hızlı) çalar ve gözlemlenmeleri beklenir. Kaplumbağa grubundan bu melodiyi yavaş tempoda, tavşan grubundan ise hızlı tempoda tekrarlamaları istenir **(SDB2.2)**. Yarış sonunda her iki grubun temposunu doğru uygulayıp uygulamadığı değerlendirilir **(E2.5, SDB2.2)**.

Basit bir Türk müziği formu çalınır ve dinamik değişimler (forte/piyano) belirlenir **(KB1)**.

Öğrencilerden dinlerken hangi bölümlerin daha güçlü (forte) ve hangi bölümlerin daha hafif (piyano) çaldığını tahmin etmeleri beklenir **(KB2.11)**. Sonrasında öğrencilerin mızrap hareketlerini kullanarak bu dinamikleri uygulamaları istenir **(KB2.14)**. İki farklı boş tel egzersizi görsel olarak verilir. Önce öğretmen seslendirerek öğrencilerin merak etmeleri sağlanır **(OB4, E1.1)**. Bu egzersizleri birleştirmeleri istenir. Bunu yaparken sebat etmeleri **(D12.3)** ve kendilerine güvenmeleri istenir **(SDB1.2, E1.5)**. Birleştirilen egzersizlerin belli bölümleri tempo ve gürlük bakımından bir öncekinden farklı olacak şekilde çalınır **(KB1)**. Bu süreçte öğrencilerin kendilerini neyi nasıl yaptıklarına dair değerlendirmeleri istenir **(SDB1.2)**.

Aynı egzersizler tempo ve gürlük bakımından farklı şekillerde çalınarak öğrencilerin dikkatleri çekilir. Ortaya çıkan müzik ifadesinin eserlerin müzikal karakteri olabileceğine dikkat çekilir **(E1.1)**. Kendi istedikleri tempo ve gürlükte çalmaları istenir **(KB1.)**. Bu süreç, kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Ritmik unsurları çalmaya yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Hazır bulunuşluğu yüksek, müziğe ve enstrümanlara aşina olan ya da hızlı öğrenen öğrencilere farklı bir grup oluşturularak daha hızlı veya daha farklı bir tekniği grup arkadaşlarıyla uyumlu icra etmesi beklenebilir.

- Destekleme**
- Dokunsal Deneyim: Öğrencinin udu eline alıp dokunmasına, telleri çekmesine ve sesi hissetmesine fırsat verilebilir.
 - Basit Melodiler: Karmaşık tekniklere girmeden basit ve tekrarlayan melodiler öğretilebilir.
 - Tekrarlayan Öğretim: Öğrendikleri sık sık tekrar ettirilip küçük adımlarla ilerlenebilir.
 - Çalma: Daha yavaş tempolarda hız belirteci kullanılarak egzersizler basitleştirilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. TEMA: ÇALGIM UD

Temanın amacını boş tellerin isimlerini ve tınlarını öğretmek ud icrasının ritmik bileşenlerine dair genellemelere gidebilme uygulamaları oluşturmaktadır. Bu doğrultuda gözlemlediği icrada mızrap kontrolüne ilişkin örüntüler bulma, mızrap tutuşuna dair genellemeler yapma, boş tellerin isimlerini öğrenme ve icraya dair genelleme yapma ile ilgili belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 11

ALAN BECERİLERİ FBAB10. Tümevarımsal Akıl Yürütme

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E.1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E2.2. Sorumluluk, E2.5. Oyunseverlik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.2. İş Birliği, SDB3.2. Esneklik

Değerler D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.12. Mevcut Bilgiye Dayalı Tahmin Etme, KB2.14. Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.2.3.1. Tavrı özellikleri bakımından ölçütler bularak genellemeler yapabilme

- Gözlemediği icrada mızrap kontrolü ve ritim ölçütlerine ilişkin örüntüler bulur.
- Mızrap tutuşu ve basit ritim kalıpları ile ilgili genellemeler yapar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

- Boş Telleri Tanıma
- Çeşitli Mızrap Hareketleri ile Boş Telleri Seslendirme

Genellemeler Gözlem yoluyla elde edilen örüntüler, müziksel tavrıların anlaşılmasına yardımcı olur.

Anahtar Kavramlar mızrap, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıdı kullanarak değerlendirilebilir. Performans görevi olarak öğrencilerden çaldığı mızrap vuruşlarından oluşan ritim kalıplarını yazmaları istenebilir. Performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Mızrap tutuşu ve ritim kalıplarına dair temel bilgi ve deneyimlerinin olduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç Öğrencilere "Ud çalgısını doğru tutabiliyor musunuz?", "Mızrabı doğru bir şekilde kullanabiliyor musunuz?", "Oturuş pozisyonu çalmayı rahat kılacak şekilde mi?" gibi sorular sorularak öğrencilerin ön değerlendirme düzeyleri gözlemlenebilir.

Öğrencilere basit bir ritim kalıbı çaldırılarak süreci gözlemlemesi sağlanabilir. Öğrencilerden öğretmenin çaldığı telin hangi tel olduğunu söylemeleri istenebilir.

Köprü Kurma

Bir enstrüman çalmanın yalnızca beceri ile ilgisi olmadığından eğer bu şekilde olsaydı makinelerin ya da yazılımların insanlara göre daha güzel müzik yapabileceğinden bahsedilebilir. Enstrüman çalan ya da orkestra yöneten robotlar izletilerek insanların yaptıkları ile arasında nasıl farklar olduğunu ifade etmeleri istenebilir. 1. sınıf düzeyi öğrenmeleri ile köprü kurulabilir. Bir icra üslubunun ve icracının o alana özgü dinlediği eserler ve çaldığı parçalarla şekillendiği; ayrıca kişisel çalışmalarıyla bu üsluba kendi yorumunu kattığı anlatılabilir. Udun telleri bir aileye benzetilerek hepsinin görevlerine ve bütün olarak icra yapısına dikkat çekilebilir. Bunu yaparken farklı üsluplarda örnekler çalınabilir. Ud sesini ayırt etmesi ve bu sınıf düzeyine dair öğreneceği varsayılan öğrenme çıktılarına dair köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları UD.2.3.1

Öğrencilerin çalgıları ve mızrapları kendilerinin tutması ve oturması istenir. Bunu yaparken kendi hataları varsa tespit etmeleri ve yanlışlarını düzeltmeleri istenir (**SDB3.2, E2.2**). Görseller aracılığı ile sunulan (**OB4**) tutuş ve oturuş pozisyonlarına bakarak doğru şekilde tutup oturmaları beklenir (**SDB1.2**). Daha sonra yine görseller aracılığı ile sunulan (**OB4**) egzersizleri önce öğretmen yapar ve öğrencilerin çözümlemeleri beklenir. Çözümleme ve çalma ortak kümelerini içine alan gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Bu sırada dengede durmak, nefes almak gibi gündelik yaşantımız içinde yaptığımız fakat yaparken dikkat etmediğimiz davranışların çalgı icrasında ne derece önemli unsurlar olarak karşımıza çıktığından bahsedilerek merak uyandırılır (**E1.1**). Nefesimizin tamamını vererek ya da nefesimizi tutarak hiçbir şey yapamadığımız gibi doğru nefes almadan ud icrasını olumsuz yönde etkileyeceğinin kavranması beklenir (**SDB1.2**).

Boş tel egzersizlerini önce doğru nefes alarak daha sonra da nefeslerini tutarak yapmaları istenir. Öğrenciler doğru nefes alarak çalma ile ilgili kendini değerlendirebilir. Bu süreç, kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir.

Türk müziği formlarına ait (saz semaisi, sirto, longa, köçekçe vb.) eserler dinletilir. Eserlerin tempo özelliklerine (hızlı, orta hız ve yavaş) dikkat çekilir. Kaplumbağa ve tavşan masalı gibi düzeylerine uygun benzetmeler kullanılarak örnekler verilir (**E1.1**).

Bu örnekler doğrultusunda mızrap yönlerinin tutarlılığı, bilek hareketleri gibi teknik beceri temelli çalışmalar yapmaları istenir. Bunu yaparken sabırlı olmaları beklenir (**SDB1.2, D12.3**).

Sınıfta "kaplumbağa" ve "tavşan" karakterlerini temsil eden iki grup oluşturulur (**SDB2.2**).

Boş tel egzersizlerinden biri "kaplumbağa" olarak yavaş tempoda, diğeri "tavşan" olarak hızlı tempoda çalacak şekilde bölünür.

Öğretmen, basit bir melodiyi iki farklı tempoda (yavaş ve hızlı) çalar ve gözlemlenmeleri beklenir (**KB1.**). Kaplumbağa grubundan bu melodiyi yavaş tempoda, tavşan grubundan ise hızlı tempoda tekrarlamaları istenir (**SDB2.2**). Yarış sonunda her iki grubun temposunu doğru uygulayıp uygulamadığı değerlendirilir (**E2.5, SDB2.2**).

Öğrencilere birer büyüteç resmi verilir (**OB4**). Basit bir Türk müziği formu çalınır ve dinamik değişimler (forte/piyano) belirlenir.

Öğrencilerden dinlerken hangi bölümlerin daha güçlü (forte) ve hangi bölümlerin daha hafif (piyano) çaldığını tahmin etmeleri beklenir (**KB2.12**). Sonrasında öğrencilerin mızrap hareketlerini kullanarak bu dinamikleri uygulamaları istenir (**KB2.14**). İki farklı boş tel egzersizi görsel olarak verilir. Önce öğretmen seslendirerek öğrencilerin merak etmeleri sağlanır (**OB4, E1.1**).

Bu egzersizleri birleştirmeleri istenir. Bunu yaparken sebat etmeleri (**D12.3**) ve kendilerine güvenmeleri istenir (**SDB1.2, E1.5**). Birleştirilen egzersizlerin belli bölümleri tempo ve gürlük bakımından bir öncekinden farklı olacak şekilde çalınır. Bu süreçte öğrencilerin kendilerini neyi nasıl yaptıklarına dair değerlendirmeleri istenir (**SDB1.2**).

Aynı egzersizler tempo ve gürlük bakımından farklı şekillerde çalınarak öğrencilerin dikkatleri çekilir. Ortaya çıkan müzik ifadesinin eserlerin müzikal karakteri olabileceğine dikkat çekilir **(E1.1)**. Kendi istedikleri tempo ve gürlükte çalmaları istenir. Bu süreç, kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Ritmik unsurları çalmaya yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Metronomda daha hızlı mızrap hareketleri verilebilir. Öğrenciye keşfettiği örüntüleri solo olarak bir grup içinde bire bir icra etmesi istenebilir. Standart boş tel egzersizlerine ek olarak senkoplu ritimler, üçleme, aksak ritimler (5/8, 7/8) gibi ileri seviye ritmik öğeler eklenebilir. Arpej, tremolo gibi farklı mızrap teknikleri tanıtılarak küçük denemeler yapmaları sağlanabilir.

Destekleme

Öğrencinin udu eline alıp dokunmasına, telleri çekmesine ve sesi hissetmesine fırsat verilebilir. Karmaşık tekniklere girmeden basit ve tekrarlayan melodiler öğretilebilir. Öğrendikleri sık sık tekrar ettirilip küçük adımlarla ilerlenebilir. Daha yavaş tempolarda hız belirtici kullanılarak egzersizler basitleştirilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3.SINIF

1. TEMA: RİTİM KALIPLARINI OKUMA

Temanın amacını; temel ritmik kalıpları ve usulleri okuma çalışmaları oluşturmaktadır. Bu doğrultuda temel ritim kalıplarını tanımak, ayırt etmek ve okuyabilmek için belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 23

ALAN BECERİLERİ SAB7. Müziksel Okuma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E.1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven)

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim

Değerler D3. Çalışkanlık, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB4. Görsel Okuryazarlığı, OB5. Kültür Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemleme, KB2.4. Çözümleme, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.16. Muhakeme,
SAB11. Müziksel Yaratıcılık

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.3.1.1. Seslendireceği egzersizleri okuyabilme

- a) Ritmik bileşenleri tanıır.
- b) Ritmik bileşenleri ayırt eder.
- c) Ritmik bileşenleri uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ Temel Ritmik Kalıplar, Usul ve Ölçüler

Genellemeler Ritmik bileşenler, müzik egzersizlerinin temel yapı taşlarıdır.

Anahtar Kavramlar müziksel okuma, ud, usul

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; kısa cevaplı sorular, doğru-yanlış sorularından oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin kendi yazdığı örnekleri seslendirmesine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin temel ritmik bileşenleri tanıyabilecek işitsel ve görsel algıya sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Öğrencilere ritmik kalıpların farklılıklarını ayırt edebilmelerine dair sorular sorulabilir ve bu sorular temel düzeyde bona ve solfej soruları ile pekiştirilebilir. Belirli ritmik ifadeler çalınarak bu ifadelerin hangi kalıbı içerdiğini tahmin etmeleri istenebilir.

Köprü Kurma Öğrencilere Türkiye haritasının çeşitli bölgelerinin üzerinde duran çeşitli ritim kalıpları gösterilebilir. Ankara'ya uzak olan ritim kalıpları daha büyük mertebeler ile yazılan kalıplar, yakın olan kalıplar ise daha küçük mertebelerden oluşan kalıplardan oluşabilir. Öğrencilerden bunları okumaları istenir ve her kalıbın müziksel ifadenin bir parçası olduğu ve tüm bunlar birleştiğinde anlamlı bir bütün olduğu aktarılabilir. Daha sonra bu kalıplardan bazıları birleştirilir ve temel ritim kalıplarında egzersizler çalma ile müziksel okuma arasında köprü kurulabilir. Ritim bileşenlerinin doğanın döngüsüne olan benzerliğine (gece-gündüz, mevsimler vb.) ilişkin örnekler verilerek ve gözlemleyerek (bir çeşit okuma yaparak) böyle örnekler bulmaları istenebilir. Müziksel okuma ve öğrenme süreci arasında köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.3.1.1

Öğrencilere temel ritmik kalıplar sözlü olarak verilir ve yüksek sesle tekrarlamaları istenir **(E1.5, SDB2.1)**. Tekrarlanan kalıplar nim sofyan, sofyan, semai gibi temel ölçüleri oluşturacak şekilde yazılır ve bu ifadeler Türk müziği uygulamalarında sıkça yer verileceği açıklanır **(OB5)**. Usul-ölçü kavramları arasındaki ortak noktalar usul vurarak ve ölçülerin birim vuruşları yazılarak aktarılır **(OB4, KB2.2)**, merak etmeleri beklenir **(E1.1)**.

Öğrencilerin temel ritmik ifadeleri ölçü içinde göstermeleri istenir **(KB2.4)**. Doğru-yanlış sorularından oluşan çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir. Belli bir göz alışkanlığı kazanana kadar hatalar yapılabileceği fakat bunun herhangi bir eksiklik olmadığı, gayret ve sabır ile **(D3.1)** çalışması gerektiğini kavramaları beklenir **(E1.5, D12.3)**. Kontrol listesi kullanılabilir.

Temel usuller kullanılarak verilen örneklerde küçük hatalar yapılır ve öğrencilerden bu hataları bulmaları beklenir **(SDB2.1)**.

Verilen farklı usullerdeki örnekler birbiri ile karşılaştırılır ve ritmik yapıları bakımından farklılıklarına dikkat çekilir **(KB2.7)**. Ölçü rakamları yazılmadan örnekler yazılır. Öğrencilerin tahminde bulunmaları istenir **(SDB2.1)**. Öğrencilerin bu usulleri (sofyan ve nim sofyan) birbirinden ayırt etmeleri beklenir **(KB2.16)**. Bu süreç kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir. Daha sonra örnek alıştırımlar verilir. Önce el ile vurarak daha sonra da metronom aleti kullanarak akıcı bir şekilde okumaları istenir. Öğrenciler bu süreçte kendi yazdığı örneklerini seslendirir **(SAB11)**. Öğrencilerin bu süreçte kendi yazdığı örnekleri seslendirmesine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerin daha karmaşık (sus ve senkop öğelerinin olduğu) örnekler seslendirmesi istenebilir. Öğrencilerden ud için yazılmış önemli eserleri ve bestecileri araştırmaları istenebilir. Öğrenciler forteden piyanoya veya tam tersi aşamalı geçiş yaparak mızrap kontrolünü artırabilir.

- Destekleme**
- Tekrarlayan Öğretim: Öğrendiklerini sık sık tekrar ettirip küçük adımlarla ilerlenebilir.
 - Gösterip Yaptırma: Kalem tutabilen öğrencilere dörtlük, sekizlik nota, sus ya da sol anahtarı çizdirilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TEMA: RİTİM KALIPLARINI YAZMA

Temanın amacını temel ritmik kalıpları yazarak icra perspektifine katkıda bulunma oluşturmaktadır. Bu doğrultuda temel ritim kalıplarını tanımak, ayırt etmek ve yazabilmek için belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 23

ALAN BECERİLERİ SAB8. Müziksel Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim

Değerler D3. Çalışkanlık, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri -

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme, SAB11. Müziksel Yaratıcılık, SAB6. Müziksel Okuma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.3.2.1. Seslendireceği egzersizleri yazabilme

- Ritmik bileşenleri tanıır.*
- Ritmik bileşenleri işitsel olarak ayırt eder.*
- Ritmik ve ezgisel bileşenleri uygular.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ Temel Ritmik Kalıplar, Usul ve Ölçüler

Genellemeler Ritmik bileşenlerin tanınması, müzik yazımında temel gerekliliktir.

Anahtar Kavramlar müziksel yazma, ölçü, ud, usul

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; kısa cevaplı sorular, eşleştirme soruları ve bulmacadan oluşan çalışma kâğıtları ile kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Performans görevi olarak öğren-cilerin farklı usullerde ritim kalıplarını yazmaları verilebilir. Verilen performans görevi, ana-litik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin ritmik bileşenleri tanıma ve işitsel olarak ayırt etme becerisine sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Ritmik bir cümle vurularak yarım bırakılarak nasıl tamamlamak istedikleri sorulur. Tamam-lamak istedikleri kalıpları yazmaları istenebilir. Noktalı notalar ve senkoplar arasındaki fark-ı ayırt edebileceklerini anlamak için iki farklı temel düzeyde soru sorulabilir. Bu sorular doğrultusunda senkop ve noktalı notalar arasındaki farkları ve benzerlikleri tartışmaları istenebilir. Nota sürelerinin algılanmasına ilişkin çalışmalar yapılabilir.

Köprü Kurma Öğrencilere farklı iki renk karıştığında başka bir renk elde edebilecekleri örnekler ile gös-terilebilir. Müziksel okuma ve yazma birleştiğinde farklı bir renk ortaya çıkabileceği ak-tarılabılır. Bu iki süreç arasında köprü kurulması sağlanabilir. Bir tablonun nasıl ortaya çıktığına dair sorular sorularak renklerin nasıl kullanıldığına dair farkındalık oluşturmaları sağlanabilir. Müziksel okuma, yazma ve çalma bir tabloyu meydana getiren renklere ben-zetilerek hepsi bir araya geldiğinde nasıl bir tablo oluşacağı ressamın (icracı) hayal gücüne bağlı olduğu ifade edilebilir. Müziksel yazma ve öğrenme süreci arasında köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.3.2.1

Kolay mızrap hareketleri ile çalınabilecek egzersizler tahtaya yazılır ve öğrencilerden bu egzersizleri okumaları istenir (**SAB6**). Daha sonra kolay mızrap hareketleri öğretmen tarafından çalınır. Merak etmeleri beklenir (**E1.1**). Temel (Ankara, Karaman, Gelibolu vb.) ritmik kalıpları tanımaları beklenir. Bu süreç; kısa cevaplı sorular, eşleştirme soruları ve bulmacadan oluşan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

Yakın örneklerden oluşan çeşitli gruplamalar ve usuller sorulur (Karaman-Gelibolu) ve bu örnekleri istikrarlı bir şekilde (**D12.3**) ayırt etmeleri istenir (**SDB2.1, KB2.11**). Daha sonra planlı ve gayretli çalışmanın önemi vurgulanır (**D3.1**). Kendi ritim örneklerini yazmaları istenir (**SAB11**). Öğrencilerin farklı usullerde ritim kalıplarını kullanmalarına yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi; analitik dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Daha karmaşık sus ve senkop örneklerinin olduğu örnekler yazması istenebilir. Seçtikleri bir ud sanatçısının eserlerini ve çalım tekniklerini analiz ederek kendileri için küçük etütler çıkarabilirler.

Destekleme

- Öğrencinin notaları somutlaştırması için renkli kartlar kullanılabilir. Her ritmik değer farklı bir renk ile temsil edilir (dörtlük nota: kırmızı, sekizlik nota: mavi). Öğrenci bu kartları sıralayarak bir ritmik kalıp oluşturabilir. Ritmik kalıpları yazmak için önce öğretmen bir örnek yazarak bu örneği öğrenciyle birlikte seslendirebilir. Daha sonra öğrenci, benzer bir ritmik kalıbı kendisi yazmaya teşvik edilebilir. Öğrenciye yalnızca iki farklı ritmik değer ile sınırlı alıştırmalar verilebilir.
- Ritmik değerlerin nasıl yazıldığını gösteren bir çalışma kâğıdı hazırlanabilir. (dörtlük notanın şekli ve süresi). Öğrencinin bu rehberle notaları doğru bir şekilde yazması sağlanabilir. Öğretmen, öğrencinin yazdığı ritmik kalıbı çalabilir. Bu şekilde öğrencinin yazdığı kalıbın ses karşılığını duyarak öğrenmesi pekiştirilebilir.
- Her öğrenme aşamasında sık sık tekrar yapılabilir. Öğrencinin yazdığı ritmik kalıplar üzerinde tekrar çalışması sağlanarak kendine güveni artırılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. TEMA: ANA KOLONLARI TANIYORUM

Temanın amacını gerdaniye, neva ve düğâh tellerinde II ve III. kolon çalışması yaparak tel geçişlerindeki hâkimiyetin sağlanması oluşturmaktadır. Bu doğrultuda temel ritim kalıplarını çalgıya özgü teknikler kullanarak çalabilmek için belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 22

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E.1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E2.2. Sorumluluk

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)

Değerler D3. Çalışkanlık, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemleme, SAB6. Müziksel Okuma, SAB7. Müziksel Yazma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.3.3.1. Gerdaniye, neva ve düğâh tellerini çalabilme

- a) Çalacağı egzersizleri çözümler.
- b) Çalgıya özgü duruş ve tutuş pozisyonu alır.
- c) Çalgıya özgü teknikleri kullanır.
- ç) Müziksel bileşenleri uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ Gerdaniye, Neva ve Düğâh Telleri Üzerinde Egzersizler

Genellemeler Çalgıya özgü tekniklerin kullanımı, ses kalitesini ve icra becerisini artırır.

Anahtar Kavramlar II ve III. kolon çalışmaları, ud, pozisyon

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; gözlem formu ve öz/akran değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilere entonasyon çalışmalarına yönelik performans görevi verilebilir. Süreç, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin büyük birimlerden on altılık süreye kadar esleri, temel ritmik öğeleri ve notaların portedeki yerlerini bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Öğrencilere temel tartım kalıplarını bilip bilmediklerine dair sorular sorulabilir (Ankara, Karaman, Gelibolu, İzmir vb.). Bildikleri kalıpları sıra ile seslendirmeleri istenerek teller arası geçişlerde ne gibi zorluklar yaşadıkları sorulabilir. Parmak pozisyonu, tuşe gibi konularda zorluklar yaşayan öğrencilere yönelik çalışmalar yapılabilir ve müziksel okuma, yazma, çalma dinamikleri hakkında bilgilendirme yapılabilir.

Köprü Kurma Enstrüman çalmanın lokomotif benzetildiği bir örnek ile başlanarak müziksel okuma yazmanın bu lokomotifin vagonları olduğu ifade edilebilir. Lokomotif ise belli bir makamın ya da icra stiline atmosferini veya tematik yapısını belirleyebilir. Biri olmadan diğerinin olmayacağı aktarılır ve müziksel okuma, yazma ile çalma arasında köprü kurulabilir. Halk danslarından bir örnek verilerek dans-müzik ilişkisi kurulur ve çalma ile ilişkilendirilebilir. Müziksel çalma ve öğrenme süreci arasında diğer disiplinler ile ilgili köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.3.3.1

Öğrenciler gerdaniye, neva ve düğâh tellerinde uygulayacakları basit örnekleri önce elleri ile birim vuruş vurarak okurlar (**SAB6**). Daha sonra udu tutmadan önce klavye üzerinde 2. pozisyon II ve III. kolon sesleri gösterilir ve yaptırılır (**KB2.2**). Kendilerine güvenmeleri beklenir (**E1.5**). Udu perdesiz bir saz olması sebebiyle tüm çalışmalarında sabırla ve dikkatle ilerlemeleri gerektiği söylenir (**D12.3, E2.2**). Pozisyon unsurlarından bahsedilir ve görseller aracılığı ile pozisyonlara göre parmak numaraları verilir ve çözümlemeleri beklenir (**OB4**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Verilen parmak numaralarını doğru ve temiz şekilde uygulamaları istenir. Öz güvenli olmaları beklenir (**E1.5**). Ayna karşısında doğru pozisyonu almaları istenir (**SDB1.2**). Bu süreç, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Uda özgü mızrap tekniklerini kullanarak gerdaniye teli üzerinde muhayyer ve sümbüle sesleri, neva teli üzerinde hüseyini ve acem sesleri, düğâh teli üzerinde buselik ve çargâh sesleri yazılır ve çalınır (**KB2.2, OB5**). Doğru baskı ve mızrap tekniği uygulamak için disiplinli ve istikrarlı çalışmanın önemini kavramaları beklenir (**D3.1**).

Her tel üzerindeki seslerin ikinci pozisyona özgü parmak numaraları ile elde edilmesi istenir (**SDB1.2**). Sağ ve sol el tekniğini geliştiren egzersiz çalışmaları yazılır. Öğrencilerden yazmaları istenir (**SAB7**). Sağ ve sol el tekniği ile ilgili yazılan çalışmaları yapmaları ve kendilerini değerlendirmeleri istenir (**SDB1.2**). Bu süreç, öz ve akran değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

II ve III. kolon üzerinde elde edilen seslerin temizlik ve doğru baskı bakımından önemi vurgulanır. Öğrencilerin dikkati önce doğru olmayan sesler ile daha sonra da doğru sesler basılarak dikkat çekilir (**E1.1**). Daha sonra öğrencilere görsel (**OB4**) ve yazılı verilen örnekleri hem her tel özelinde hem de teller arası geçişler oluşturacak şekilde çalmaları beklenir. Bunu yaparken öz güven duymaları (**E1.5**) ve istikrarlı (**D12.3**) olmaları gerektiğini kavramaları beklenir (**SDB1.2**). Bu geçişler temel makamlardan bazılarının (düğâh, segâh, çargâh, neva seslerinde olduğu gibi) dörtlülerini meydana getirdiği için verilen örneklerde de bu sesleri temiz çalmaları istenir.

Öğrencilere entonasyon çalışmalarına yönelik performans görevi verilebilir. Süreç; analitik dereceli puanlama anahtarı, öz/akran değerlendirme ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Farklı ritmik kombinasyonlarla kimin daha temiz ve hızlı yapabileceğine dair oyunlar oynanabilir. Teller arası geçişlerde II ve III. kolon uygulaması yapması istenebilir.

- Destekleme**
- Öğrencinin udu eline alıp dokunmasına, telleri çekmesine ve sesi hissetmesine fırsat verilebilir.
 - Karmaşık tekniklere girmeden basit ve tekrarlayan melodiler öğretilir.
 - Öğrendiklerini sık sık tekrar ettirilip küçük adımlarla ilerlenebilir.
 - Kalem tutabilen öğrencilere dörtlük nota ya da sol anahtarı çizdirilebilir.
 - Daha yavaş tempolarda hız belirtici kullanılarak egzersizler basitleştirilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4.SINIF

1. TEMA: HÜSEYİNİ AŞIRAN VE DÜĞÂH TELLERİNDE SOL EL POZİSYON UYGULAMALARI

Temanın amacını hüseyini aşiran ve düğâh tellerinde 1 ve 2. pozisyon (I, II ve III. kolon sesleri ile) temel dörtlü ve beşli uygulamalarının yapılması oluşturmaktadır. Bu doğrultuda hüseyini aşiran ve düğâh tellerinde pozisyon uygulamalarını elde edebilmek için doğru pozisyonu alma, çalgıya özgü teknikleri kullanıp çalmaya ilişkin belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 23

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)

Değerler D3. Çalışkanlık, D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB2. Dijital Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemlleme, SAB6. Müziksel Okuma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.4.1.1. Dügâh ve hüseyini aşiran tellerini çalabilme

- a) Çalacağı egzersizleri çözümler.
- b) Çalgıya özgü duruş ve tutuş pozisyonu alır.
- c) Çalgıya özgü teknikleri kullanır.
- ç) Müziksel bileşenleri uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

- Hüseyini Aşiran Teli
- Temel Dörtlü ve Beşliler
- 1 ve 2. Pozisyon Sesleri

Genellemeler

Müziksel bileşenlerin uygulanması, müzikal ifadeyi zenginleştirir.

Anahtar Kavramlar

hüseyini aşiran, pozisyon, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; gözlem formu, doğru yanlış sorularından oluşan çalışma kâğıtları ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Bu süreçte gerdaniye, neva, dügâh ve hüseyini aşiran tellerinde verilen egzersizleri akıcı bir şekilde seslendirmesine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anah-tarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin udu tutabildiği, temel düzeyde müziksel yazma, okuma yapabildiği ve bu bilgi-ler doğrultusunda ritmik ve melodik öğeleri çalabildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğrencilerin çalgıya özgü duruş ve tutuş durumlarını değerlendirmek için herhangi bir yönlendirme yapmadan enstrümanları tutmaları istenebilir.

Önceki yıllardan hatırlamaları gereken pozisyon ve ses bilgilerini sorup kısa uygulamalar yaptırılabilir. Öğrencilere “Bu konuda kendini nasıl değerlendiriyorsun?” sorusu yöneltilebilir. Öğrencilerin önceki seviyelerde sergilediği çalışmalar incelenebilir. Geçen yıl dügâh telinde çalıştıkları seslerin hangileri olduğu gibi sorular sorularak bilgileri canlandırılabilir. Nota görselleri, pozisyon tabloları ve ses örnekleri ile öğrencilerin daha önce çalıştıkları materyal ile yenisi arasında bağ kurmaları sağlanabilir.

Köprü Kurma

Öğrenme-öğretme uygulamalarından önce öğrencilerin mevcut bilgilerini ve deneyimleri-ni kullanmalarına fırsat sağlamak adına günlük yaşamdan örnekler de içeren temel ritim kalıpları ve boş tel etkinlikleri yapılabilir. Bir eseri seslendirmek için yalnızca bu uygulama-ların yeterli olamayacağı ifade edilebilir. Önceki öğrenmeleri ile köprü kurulması sağlana-bilir. Her teldeki kolon seslerinin lego parçalarına benzediği ve bir araya geldiğinde bir ürün oluşturabileceği aktarılabilir. Kolon sesleri ve pozisyonlar ne kadar iyi algılanırsa tüm icra perspektifini o denli olumlu yönde etkileyeceği vurgulanabilir. İyi bir bilardo sporcusunun topun neresine nasıl vuracağını bilmesi gibi iyi bir ud icracısının da hangi kolonu kullanaca-ğını bilmesi gerektiği ifade edilebilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları UD.4.1.1

Etkileşimli tahta aracılığı ile çeşitli görseller ve videolar sunularak **(OB2)** öğrencilerde çalınacak teller ile ilgili dikkat uyandırılır **(E1.1)**. Görsellerdeki egzersizleri öğretmen okur ve sıra ile öğrencilerden okumaları istenir **(SAB6)**. Ardından örnek bir egzersiz üzerinden öğretmen nasıl çalınacağını anlatır ve öğrencilerden diğer egzersizleri çözümlemeleri ister. Öğrencilerden udu tutup doğru şekilde oturmaları beklenir. Sağ bacak pozisyonu, sırt ve kolların doğru pozisyonu, sol el parmakların duruşunu içeren gözlem formu ve egzersizleri çözümleme süreçlerini konu alan öz değerlendirme formu kullanılabilir.

Hüseyini aşiran telinin kaçınıcı tel olduğu anlatılır. Pozisyon yaklaşımları anlatılarak dikkatleri çekilir ve tekrar etmeleri beklenir (3. sınıf düzeyinde 2. pozisyonda seslendirilen II ve III. kolon sesleri hatırlatılarak dönütler istenebilir.) **(E1.1)**. Bunu yaparken perdesiz bir enstrüman çalmanın zor yanlarından bahsedilir. Azimli ve çalışkan olmaları beklenir **(D3.4, D12.3)**. Aynı süreç hüseyini aşiran teli için beklenir **(D16.3)**. 1. pozisyon itibarıyla parmakların basacağı kolonlara denk gelen perde isimleri (4. tel 1. pozisyon, acem ve rast perdeleri) ve parmak numaraları öğrencilere anlatılır ve tekrar etmeleri istenir **(KB2.2)**. Tüm bu teknikler göz önünde bulundurularak 4. tel temel ritim kalıpları ve basit egzersizler ile seslendirilir ve bu çalışmaları destek almadan yapmaları beklenir **(SDB1.2)**. Bu süreç; gözlem formu ve gerdaniye, neva, düğâh tellerinde II. pozisyon seslerini hatırlamaya yönelik doğru-yanlış seçenekleri bulunan çalışma kâğıtları kullanılarak değerlendirilebilir.

Hüseyini aşiran teli üzerinde 1. pozisyonda elde edilen acem ve rast sesleri ile düğâh telinde 2. pozisyonda seslendirilen buselik ve çargâh sesleri (I, II ve III. kolon sesleri verilerek) kürdi beşlisi oluşturacak şekilde aktarıldıktan sonra akıcı bir şekilde çalmaları istenir **(D12.3)**. Daha sonra benzer uygulamalar 1. pozisyon hâkimiyeti bakımından düğâh ve neva tellerinde, neva ve gerdaniye tellerinde (1. pozisyon I. kolon sesleri tanıtılarak) çalmaları beklenir **(SDB1.2)**. Böylece kürdi dörtlüsü-beşlisi uygulaması dört tel düzeyinde uygulanır. Bu çalışmanın Türk müziği kültürünü öğrenmek açısından önemli olduğunu anlamaları beklenir **(SDB1.2, OB5)**. Öğrencilerin bu süreçte gerdaniye, neva, düğâh ve hüseyini aşiran tellerinde verilen egzersizleri akıcı bir şekilde seslendirmesine yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Diğer tellerde pozisyon yaklaşımlarını denemesi istenebilir. Öğrenciler kendilerine ait basit ritmik motifler oluşturarak gruba öğretebilir. Öğrencilerden Türk müziğinde ud ile çalınan önemli bir eseri seçip bununla ilgili kısa bir sunum hazırlamaları istenebilir. Udu geleneksel olmayan müzik türlerinde nasıl kullanılabileceğini düşünmeleri ve bunu kendi ifadeleri ile anlatmaları istenebilir.

Destekleme

Kalem tutabilen öğrencilere dörtlük, sekizlik nota, sus ya da sol anahtarı çizdirilebilir. Mızrap tutuşu ve oturuş pozisyonu aşamalara bölünerek uygulanabilir. Öğrencilere önce oturuş, sonra ellerin yerleşimi, son olarak mızrap tutuşu gibi bölümler ayrılmış şekilde öğretilir. Öğrencilerden tek bir bileşene odaklanmaları istenir. Örneğin önce sadece mızrap tutuşu düzeltilir.

ÖĞRETMEN
YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TEMA: HÜSEYİNİ AŞIRAN VE KABA BUSELİK TELLERİNDE SOL EL POZİSYON UYGULAMALARI

Temanın amacını hüseyini aşiran ve kaba buselik tellerinde 1 ve 2. pozisyon (ilk beş kolon sesi ile) temel dördü ve beşli uygulamalarının yapılması oluşturmaktadır. Hüseyini aşiran ve kaba buselik tellerinde pozisyon uygulamalarını elde edebilmek için doğru pozisyonu alma, çalgıya özgü teknikleri kullanıp çalmaya ilişkin belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 23

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E.1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E2.2. Sorumluluk

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)

Değerler D7. Estetik, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB2. Dijital Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemleme, SAB6. Müziksel Okuma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.4.2.1. Hüseyini aşiran ve kaba buselik tellerini çalabilme

- a) Çalacağı egzersizleri çözümler.
- b) Çalgıya özgü duruş ve tutuş pozisyonu alır.
- c) Çalgıya özgü teknikleri kullanır.
- ç) Müziksel bileşenleri uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

- Kaba Buselik Teli
- Temel Dörtlü ve Beşliler
- 1 ve 2. Pozisyon Sesleri

Genellemeler

Çalgıya özgü tekniklerin uygulanması, sesin doğru ve etkili çıkmasını sağlar.

Anahtar Kavramlar

hüseyini aşiran, kaba buselik, pozisyon, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; dizi çalışmalarını içine alan kontrol listesi, öz değerlendirme ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Dörtlü ve beşli uygulamalarına ilişkin performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin telli çalgıların farklı tellerini tanıma ve ayırt etme becerisine sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğrencilere düğâh ve neva tellerindeki II ve III. kolon sesleri sorulabilir. Bir buselik beşli çalmaları istenerek ritmik bir egzersiz çalınabilir. Bu sırada udun tutuşu ve parmak pozisyonları incelenerek bilgilendirme yapılabilir.

Köprü Kurma

Düğâh ve neva tellerinde basit bir melodi çalınarak öğrencilerin uygulaması istenebilir. Aynı egzersiz simetrik olarak hüseyini aşiran ve kaba buselik tellerinde çalınarak önceki öğrenmeler ile köprü kurulabilir. Pozisyon yaklaşımlarının ve kolon uygulamalarının her tel için geçerli olduğu, yalnızca seslerin değiştiği ifade edilebilir. Öğrencilerin deneyimleri ile öğretmen deneyimleri karşılaştırılabilir. Konuyu zihinsel olarak yapılandırılmaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.4.2.1

Etkileşimli tahta aracılığı ile çeşitli görseller ve videolar sunularak **(OB2)** öğrencilerde çalınacak teller ile ilgili dikkat uyandırılır **(E1.1)**. Görsellerdeki egzersizleri öğretmen okur ve sıra ile öğrencilerden okumalarını ister **(SAB6)**. Ardından örnek bir egzersiz üzerinden öğretmen nasıl çalınacağını anlatır ve öğrencilerden diğer egzersizleri çözümlemeleri ister. Bu süreç, öz değerlendirme formu ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerden udu tutup doğru şekilde oturmaları beklenir. Bu süreç; sağ bacak pozisyonu, sırt ve kolların doğru pozisyonu, sol el parmaklarının duruşunu içeren kontrol listeleri kullanılarak değerlendirilebilir.

Kaba buselik teli öğrencilere uygulamalı olarak anlatılır. Bunu yaparken diğer tellerin yerleri gösterilerek dikkat çekilir **(E1.1, KB2.2)** ve öğrencilerden kaba buselik telini göstermeleri istenir. Birinci pozisyon kolon sesleri aktararak kürdi beşlisini kaba buselik ve hüseyini aşırان tellerinde uygulamaları beklenir (Bu süreçte Türk müziği ses sistemine ait diyez ve bemollere küçük örnekler verilerek göçürme tekniğine dair göndermeler yapılır.). Kaba buselik ve hüseyini aşırان telleri kalın teller olduğundan öğrencilerin temiz ses elde etmek için sorumluluk alarak **(E2.2)** temiz ve tutarlı bir şekilde uygulama yapmaları beklenir **(SDB1.2, D7.2)**. Bu süreç; basit ritim kalıpları ile uygulanan kürdi dörtlüsü-beşlisi, buselik dörtlüsü-beşlisi ve çargâh beşlisi verilerek teknik bakımdan genişletilir.

Öğrencilerden kendilerine güvenmeleri beklenir **(E1.5)**. Müzik kültürünü geliştirmek bakımından önemli olduğunu anlamaları beklenir **(OB5)**. Dügâh teli 2. pozisyonda II ve III. kolon sesleri ile uygulanacak çargâh ve buselik beşlisi kaba buselik ve hüseyini aşırان telleri üzerinde uygulanır ve öğrencilerden sebat ederek çalmaları istenir **(SDB1.2, E2.2, D12.3)**. Bu süreç, dörtlü ve beşli uygulamalarına ilişkin performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

Entonasyon ve parmak pozisyon ilişkisini içine alan kontrol listesi kullanılabilir. Verilen temel ritmik kalıplarda kaba buselik, hüseyini aşırان ve dügâh telleri kullanılarak egzersiz çalışması yapmaları istenir **(SDB1.2)**. Entonasyon ve parmak pozisyon ilişkisini içine alan kontrol listesi kullanılır.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerin diğer tellerde pozisyon yaklaşımlarını denemesi istenebilir. Tellerle yapılan egzersizlere mızrap hızı, yönü ve vuruş şiddeti değişiklikleri eklenebilir. Öğretmen bazı vuruşlarda sesi tamamen keserek öğrencilerin ritmik ve pozisyon devamlılığını zihinsel olarak tamamlamasını isteyebilir. Ud çalan bir karakterin yer aldığı bir hikâye yazmaları veya çizimleriyle desteklemeleri istenebilir.

Destekleme

Öğrenciler, öğretmenin yaptığı hareketleri bir aynaya bakarak taklit edebilir. Kendi tutuşlarını düzeltebilmeleri için öğrencilerden gözlem kabiliyetlerini kullanmaları istenebilir. Mızrabın doğru tutuş noktasına renkli bir çıkartma yapıştırılır ve parmağını buraya koyması istenebilir. Oturuş pozisyonu için yere bant ile bir çerçeve çizilip öğrencilerin o alana oturması sağlanabilir. Doğru pozisyonu gösteren basit karikatürler veya el çizimleri hazırlanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. TEMA: KABA BUSELİK VE KABA GEVEŞT TELLERİNDE SOL EL POZİSYON UYGULAMALARI

Temanın amacını kaba buselik ve kaba geveşt tellerinde 1 ve 2. pozisyon (I, II ve III. kolon sesleri ile) temel dörtlü ve beşli uygulamalarının yapılması oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kaba buselik ve kaba geveşt tellerinde pozisyon uygulamalarını elde edebilmek için belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 22

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven)

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)

Değerler D3. Çalışkanlık, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB2. Dijital Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemleme, SAB6. Müziksel Okuma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.4.3.1. Kaba geveşt ve kaba buselik tellerini çalabilme

- a) Çalacağı egzersizleri çözümler.
- b) Çalgıya özgü duruş ve tutuş pozisyonu alır.
- c) Çalgıya özgü teknikleri kullanır.
- ç) Müziksel bileşenleri uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

- Kaba Geveşt Teli
- Temel Dörtlü ve Beşliler
- 1 ve 2. Pozisyon Sesleri

Genellemeler

Müziksel bileşenlerin uygulanması müzikal ifadeyi güçlendirir.

Anahtar Kavramlar

kaba buselik, kaba geveşt, pozisyon, ud

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları, gözlem formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Akıcı çalma ile ilgili performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin düğâh ve hüseyini aşırı tellerinde egzersiz ve temel dörtlü beşlileri çalabil-
diği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğrencilere düğâh ve hüseyini aşırı tellerindeki I, II ve III. kolon sesleri sorulabilir. Bir kür-
di beşli çalmaları istenerek ritmik bir egzersiz çalınabilir. Bu sırada udun tutuşu ve parmak
pozisyonları incelenerek entonasyon ve temiz çalma ile ilgili bilgilendirme yapılabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerin konuya yönelik dikkatini çekmek için bir önceki üniteye verilen örneklerden
yola çıkılarak yeni öğrenilecek sesler ile ilgili tahminde bulunmaları istenebilir (kaba rast
vb.). Öğrencilerin yeni öğreneceği tel ve seslere dayalı cevaplanabilecek araştırma soru-
ları oluşturabilmeleri için yönlendirici ve dikkat çekici bir video izletilerek verilen bilgilerle
ilgili düşünceleri ve önceki deneyimleri sorgulanabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları UD.4.3.1

Etkileşimli tahta aracılığı ile çeşitli görseller ve videolar sunularak **(OB2)** öğrencilerde çalacağı teller ile ilgili dikkat uyandırılır **(E1.1)**. Görsellerdeki egzersizleri öğretmen okur ve sıra ile öğrencilerden okumaları istenir **(SAB6)**. Ardından örnek bir egzersiz üzerinden öğretmen nasıl çalınacağını anlatır ve öğrencilerden diğer egzersizleri çözümlemeleri istenir. Bu süreç, öz değerlendirme formu ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğrencilerden udu tutup doğru şekilde oturmaları istenir. Bu süreç; sağ bacak pozisyonu, sırt ve kolların doğru pozisyonu ve sol el parmaklarının duruşunu içeren gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Kaba geveşt teli öğrencilere uygulamalı olarak anlatılarak göstermeleri istenir. Bunu yaparken diğer tellerin yerleri gösterilerek dikkat çekilir **(E1.1, KB2.2)** ve öğrencilerden kaba geveşt telini göstermeleri istenir.

Udun en kalın teli (bam teli) olduğundan -serbest icralar başta olmak üzere- eserleri seslendirirken farklı akortlarda icraya nasıl bir renk kattığı birkaç küçük örnek ile gösterilir **(E1.1, KB2.2)**.

Daha sonra tüm teller dâhil olacak biçimde boş tellerde ritmik çalışmalar yapılır. Bu süreçte oktav kavramı anlatılır. Birbirinin oktavı olan birkaç ses gösterilir ve Türk müziği **(OB5)** ses sistemindeki (kaba rast-rast, kaba buselik-buselik, acemaşiran-acem vb.) karşılıklarına yer verilerek öğrencilerin göstermeleri beklenir **(KB2.2, D16.3)**. 1 ve 2. pozisyon sesleri egzersizler ile bir dizinin tamamını içeren (çargâh, buselik, kürdi) egzersiz çalışmaları yapmaları istenir **(D3.4, SDB1.2)**. Bu süreç, pozisyon ve dizi seslerini içine alan kontrol listesi ile değerlendirilebilir. Kaba geveşt telinden başlayarak birkaç örnek egzersiz verilir ve öğrencilerden yapması istenir **(E.1.5)**. Öğretmen bu süreç içinde bam telini ritmik bir öge olarak kullanır. Öğrenciler verilen egzersizleri kendi pozisyonundan çalarken öğretmen bir oktav tiz bölgeden çalar. Oktavlar arası duyum farklarını algılamaları beklenir **(D16.3, KB2.2)**. Türk müziği repertuvarında yer alan eserlerin bazı bölümleri verilerek akıcı bir şekilde çalmaları istenir **(OB5, SDB1.2)**. Kaba geveşt ve kaba buselik tellerinde yapılan dörtlü ve beşli çalışmalarını hüseyini aşiran ve düğâh tellerinde çalmaları, etkin rol oynamaları istenir **(D3.1)**. Bu süreç, akıcı çalma ile ilgili performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilere udun ses sistemi ve akort düzeni hakkında bilgi verilebilir. Uda benzeyen diğer çalgıların görsellerinden oluşan bir sunum hazırlamaları istenebilir. Öğrencilere "Eğer kendi müzik grubunu kursaydın hangi çalgıları seçerdin? Neden?" gibi sorular sorularak yaratıcı müzikal tartışmalar yapmaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilere dörtlük, sekizlik nota, sus ya da sol anahtarı çizdirilebilir. Mızrap hareketlerini önce eller olmadan büyük kol hareketleriyle yapmaları istenebilir. Örneğin havada büyük daireler çizerek bilek esnekliği çalışmaları yapılabilir. Sonrasında sadece boş tellerle ritmik vuruşlara geçmesi istenebilir.

ÖĞRETMEN
YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5.SINIF

1. TEMA: NİM SOFYAN, SOFYAN VE SEMAİ USULLERİNDE UYGULAMALAR

Temanın amacını kaba buselik ve kaba geveşt tellerinde 1 ve 2. pozisyon (I, II ve III. kolon sesleri ile) temel dörtlü ve beşli uygulamalarının yapılması oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kaba buselik ve kaba geveşt tellerinde pozisyon uygulamalarını elde edebilmek için belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 34

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)

Değerler D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.14. Yorumlama, KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme, SAB9. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.5.1.1. Nim sofyan usulünde Türk müziği eserleri çalabilme

- a) *Nim Sofyan usulündeki egzersiz ve eserleri çözümler.*
- b) *Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak nim sofyan usulünde Türk müziği eserleri çalar.*
- c) *Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.*
- ç) *Ezgisel yapıya uygun olarak nim sofyan usulünde Türk müziği eserlerini çalar.*

UD.5.1.2. Semai usulünde Türk müziği eserleri çalabilme

- a) *Semai usulündeki egzersiz ve eserleri çözümler.*
- b) *Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak semai usulünde Türk müziği eserleri çalar.*
- c) *Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.*
- ç) *Ezgisel yapıya uygun olarak semai usulünde Türk müziği eserlerini çalar.*

UD.5.1.3. Sofyan usulünde Türk müziği eserleri çalabilme

- a) *Sofyan usulündeki egzersiz ve eserleri çözümler.*
- b) *Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak semai usulünde Türk müziği eserleri çalar.*
- c) *Çalgıya özgü teknikleri kullanır.*
- ç) *Ezgisel yapıya uygun olarak semai usulünde Türk müziği eserlerini çalar.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Nim Sofyan, Semai ve Sofyan Usulleri

Genellemeler Nim sofyan, sofyan ve semai usulleri; eser ve etüt çalmada kullanılan ritmik kalıplardır.

Anahtar Kavramlar ritim, Türk müziği, ud, usul

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları, gözlem formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Usul uygulamasına yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin bir önceki temalarda ud ile Türk müziği eseri çalabilme, 1 ve 2. pozisyon seslerinden oluşan etütler ile ilgili öğrenme çıktılarına sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilere 2/4, 3/4, 4/4'lük ölçüleri hatırladıklarına dair sorular sorulabilir. Bu ölçülerin Türk müziğindeki usul kavramı ile benzerlik ve farklılıklarını konu alan açık uçlu sorular sorulabilir. İki yaklaşıma dair örnekler uygulamalı olarak gösterilebilir ve usul kavramlarına ilişkin ön bilgilendirme yapılabilir.

Köprü Kurma Öğrencilerden aileleriyle katıldığı düşün, halk oyunları gösterileri gibi etkinliklerde dinledikleri Türk müziği eserlerine örnek vermeleri istenebilir. Verdikleri örneklerden nim sofyan, semai ve sofyan usulünü içinde barındıran eserler dijital ortamda dinletilerek eserlerin ritimlerine eşlik edip öğreneceği usullerle bağ kurmaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları UD.5.1.1

Nim sofyan usulünün genel özellikleri tahtaya yazılır (**OB4**). Bir ritim aleti (bendir vb.) ile usulün vuruluşu gösterilir. Öğrencilerin odaklanması sağlanır ve usul vurmaları istenir (**E3.2**). Daha sonra öğretmen, ud üzerinde öğrenilen pozisyon ve dörtlü-beşlilerden oluşan Türk müziği eserini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler. Öğrencilerin öğretmen tarafından yapılan bona ve solfeji inceleyerek vurmaları beklenir (**KB2.11**). Türk müziği eserini uygun teknikleri kullanarak (önce bona, ardından solfej) sergilemeleri istenir (**KB2.14, SAB9**). Seseleştireceği nim sofyan usulündeki Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir ve çözümlemeleri beklenir. Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Ardından öğrencilerin ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, kendilerini değerlendirmeleri istenir (**SDB1.2**). Bu süreç, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Doğru duruş ve parmak pozisyonları sağlandıktan sonra öğrencilerin nim sofyan usulünde eserleri çalabilmeleri için uda özgü teknikleri doğru ifade etmeleri, ardından bu teknikleri kullanmaları beklenir.

Nim sofyan usulünün belirgin şekilde algılanması için orta uzunlukta seslerden oluşan Türk müziği eserleri öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır (**E3.2**). Öğrencilerin gözlemledikten sonra eserleri ezgisel yapıya uygun olarak çalmaları istenir. Çalışmalarında sabırlı olmaları ve odaklanmaları beklenir (**D12.3, OB1**).

Bu süreç, usul uygulamasına yönelik performans görevi ile değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

UD.5.1.2

Semai usulünün genel özellikleri tahtaya yazılır (**OB4**). Bir ritim aleti (bendir vb.) ile usulün vuruluşu gösterilir. Öğrencilerin odaklanması sağlanır ve usul vurmaları istenir (**E3.2**). Daha sonra öğretmen, ud üzerinde öğrenilen pozisyon ve dörtlü-beşlilerden oluşan Türk müziği eserini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler. Öğrencilerin öğretmen tarafından yapılan bona ve solfeji inceleyip vurmaları beklenir (**KB2.11**). Türk müziği eserini uygun teknikleri kullanarak (önce bona, ardından solfej) çözümlemeleri istenir (**KB2.14, SAB9**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Seseleştireceği semai usulündeki Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir. Ardından öğrencilerin ayna karşısında duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, kendilerini değerlendirmeleri istenir. Doğru duruş ve tutuş pozisyonunu sergilemeleri beklenir (**SDB1.2**). Bu süreç, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Doğru duruş ve parmak pozisyonları sağlandıktan (**E3.2**) sonra öğrencilerin semai usulünde eserleri çalabilmeleri için uda özgü teknikleri ifade etmeleri (**KB2.11**) ardından bu teknikleri kullanmaları beklenir (**KB2.14**). Nim sofyan usulünün belirgin şekilde algılanması için orta uzunlukta seslerden oluşan Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır (**E3.2**). Öğrencilerin gözlemledikten sonra eserleri ezgisel yapıya uygun olarak çalmaları istenir. Çalışmalarında sabırlı olmaları ve odaklanmaları beklenir (**SDB1.2**). Bu süreç, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Doğru duruş ve parmak pozisyonları sağlandıktan (**E3.2**) sonra öğrencilerin sofyan usulünde eserleri çalabilmeleri için uda özgü teknikleri ifade etmeleri (**KB2.11**) ardından bu teknikleri kullanmaları beklenir (**KB2.14**). Sofyan usulünün belirgin şekilde algılanması için orta uzunlukta seslerden oluşan Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır (**E3.2**). Öğrencilerin gözlemledikten sonra eserleri ezgisel yapıya uygun olarak çalmaları istenir. Çalışmalarında sabırlı olmaları ve odaklanmaları beklenir (**D12.3, OB1**). Bu süreç, usul uygulamasına yönelik kuvvetli-zayıf zaman çizelgesi bulunan performans görevi ile değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formları ile değerlendirilebilir.

UD.5.1.3

Sofyan usulünün genel özellikleri tahtaya yazılır **(OB4)**. Bir ritim aleti (bendir vb.) ile usulün vuruluşu gösterilir. Öğrencilerin odaklanması sağlanır ve usul vurmaları istenir **(E3.2)**. Daha sonra öğretmen, ud üzerinde öğrenilen pozisyon ve dörtlü-beşlilerden oluşan Türk müziği eserini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler. Öğrencilerin öğretmen tarafından yapılan bona ve solfeji inceleyip vurmaları beklenir **(KB2.11)**. Türk müziği eserini uygun teknikleri kullanarak (önce bona ardından solfej) çözümlemeleri istenir **(KB2.14, SAB9)**. Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Seslendireceği semai usulündeki Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir. Ardından öğrencilerin ayna karşısında duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, kendilerini değerlendirmeleri istenir. Doğru duruş ve tutuş pozisyonunu sergilemeleri beklenir **(SDB1.2)**. Bu süreç, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Doğru duruş ve parmak pozisyonları sağlandıktan **(E3.2)** sonra öğrencilerin sofyan usulünde eserleri çalabilmeleri için uda özgü teknikleri ifade etmeleri **(KB2.11)**, ardından bu teknikleri kullanmaları beklenir **(KB2.14)**. Sofyan usulünün belirgin şekilde algılanması için orta uzunlukta seslerden oluşan Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır **(E3.2)**. Öğrencilerin öğretmenlerini gözlemledikten sonra eserleri ezgisel yapıya uygun olarak çalmaları istenir. Çalışmalarında sabırlı olmaları ve odaklanmaları beklenir **(D12.3, OB1)**. Bu süreç, usul uygulamasına yönelik kuvvetli-zayıf zaman çizelgesi bulunan performans görevi ile değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

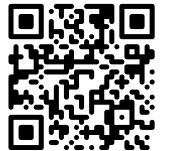
FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak bir grup eseri ud ile seslendirirken diğer grup eserin usulünü çeşitli ritim aletleri ile çalabilir. Udun farklı üsluplardaki icralarını analiz etmeleri için çeşitli sanatçılardan dinletiler sunmaları istenebilir. Klasik Türk müziği, modern düzenlemeler, halk müziği uyarlamaları gibi farklı türlerde örnekler derlemesi istenebilir.

Destekleme Öğrenciler önce ritimleri ayakta yürüyerek yavaş tempoda yavaş adımlarla, hızlı tempoda hızlı adımlarla uygulayabilir. Daha sonra ellerini kullanarak masaya vurarak veya dizlerine ritim tutarak uygulamaları istenebilir. En son çalgılarıyla boş telleri kullanarak uygulamaları istenebilir. Bu süreçte eserler, metronom ile yavaşlatılarak çalınabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TEMA: ÇARGÂH VE BUSELİK DİZİLERİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI

Temanın içeriğini Türk müziğindeki çargâh ve buselik makamında ud ile etüt ve Türk müziği eserleri çalabilme oluşturmaktadır. Bu doğrultuda temada yer alan çargâh ve buselik makamı dizilerinde etütleri ve eserleri çalgıya özgü teknikleri kullanarak çalabilmeleri için belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 24

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.14. Yorumlama, SAB9. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.5.2.1. Çargâh makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalabilme

- Çargâh makamında çalacağı egzersiz ve eserleri çözümler.
- Doğru duruş ve tutuş pozisyonu alarak çargâh makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.
- Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.
- Ezgisel yapıya uygun olarak çargâh makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.

UD.5.2.2. Buselik makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalabilme

- Buselik makamında çalacağı egzersiz ve eserleri çözümler.
- Doğru duruş ve tutuş pozisyonu alarak buselik makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.
- Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.
- Ezgisel yapıya uygun olarak buselik makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ Çargâh ve Buselik Makam dizileri

Genellemeler Çargâh ve buselik makamı, Türk müziği ses sisteminde belirli aralık dizilimlerine sahip temel yapı birimleridir ve her biri, içerdikleri perde aralıkları ve koma değerleri doğrultusunda ses örgüsünü oluşturur.

Anahtar Kavramlar dizi, makam, Türk müziği, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; çalışma kâğıtları, gözlem formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Verilen makamlarda eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin bir önceki temada Türk müziğinde yer alan usullerden nim sofyan, semai ve sofyan usullerinde ud ile Türk müziği eserleri çalabilme ile ilgili öğrenme çıktılarına sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Öğretmen, daha önce verilen dörtlü-beşli uygulamalarına ilişkin sorular sorarak önceki öğrenmeleri pekiştirebilir. Daha sonra bu uygulamaların ardından temel dörtlü ve beşlilerin birbirine bağlanmasını konu alan açık uçlu sorular sorabilir. Çargâh makamına dair bir örnek çalarak dörtlü ve beşli yaklaşımına ilişkin bilgilendirme yapabilir.

Köprü Kurma Öğrencilerin önceki temalarda öğrendikleri notalar ile öğrenecekleri makam dizilerindeki notalar arasında ilişki kurmaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.5.2.1

Çargâh makamının genel özellikleri anlatılarak makamın dizisi gösterilip solfej yapılr. Öğrencilerin odaklanması sağlanır (E3.2). Daha sonra öğretmen, çargâh makamından oluşan etüt ve Türk müziği eserlerini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler. Öğrenciler, öğretmen tarafından yapılan bona ve solfej inceler. Etüt ve Türk müziği eserinin uygun teknikleri kullanarak önce bona ardından solfejini yapmaları ve çözümlemeleri istenir (KB2.14, SAB9). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Seslendireceği çargâh makamındaki etüt ve Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir. Ardından öğrencilerden ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, kendilerini değerlendirmeleri beklenir. Doğru duruş ve tutuş pozisyonunu sergilemeleri istenir (SDB1.2). Bu süreç, doğru duruş ve tutuş pozisyonlarını içeren gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğretmen daha önce çalıştıkları dörtlü ve beşli uygulamalarını gösterir (OB4) ve makama dair ön hazırlık yapar. Parmak pozisyonlarını hatırlatmak için pozisyon ve perde isimleri sorulur ve yanıtlamaları beklenir (SDB2.1). Daha sonra çargâh makamını oluşturan güçlü, durak, seyir özellikleri (inici-çıkıcı vb.) gibi bileşenler görseller aracılığı ile aktarılır (OB4). Öğrencilerden önce dörtlü-beşli daha sonra da dizinin tamamını seslendirmeleri istenir. Bunu yaparken (mordan, trill vb.) temel nüans terimlerinden bazıları uygulamalı olarak aktarılır ve tekrar etmeleri istenir. Sabırlı olmaları beklenir (D12.3). Bu süreç, dizinin dörtlü-beşli ve seyir özelliklerine dair açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir. Dizi sesleri çalınırken gerdaniye teli 2. pozisyon IV. kolon üzerindeki tiz buselik perdesi ud üzerinde gösterilir. Makamın yeden sesi olduğunu söylemeleri beklenir (SDB2.1).

Önce öğretmenin yazdığı egzersizler daha sonra da Türk müziği repertuarına özgü örnekler ile makamın karakteristik özellikleri aktarılır ve öğrencilerden kendi cümleleri ile anlatmaları beklenir (OB1).

Örnek egzersizlerden ikisini tek tek çalmaları istenir. Örnek eserin ise toplu bir şekilde icra edilmesi beklenir. Çargâh makamının belirgin şekilde algılanması için orta uzun seslerden oluşan etütler ve Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır. Öğrencilerden gözlemledikten sonra eserleri ezgisel yapıya uygun olarak çalmaları istenir (KB2.14). Çalışmalarında sabırlı olmaları gerektiği vurgulanır (D12.3). Bu süreç, çargâh makamında eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

UD.5.2.2

Buselik makamının genel özellikleri anlatılarak makamın dizisi gösterilip solfej yapılr. Öğrencilerin odaklanması sağlanır (E3.2). Daha sonra öğretmen, buselik makamından oluşan etüt ve Türk müziği eserlerini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler. Öğrenciler, öğretmen tarafından yapılan bona ve solfej inceler. Etüt ve Türk müziği eserinin uygun teknikleri kullanarak önce bona ardından solfejini yapmaları ve çözümlemeleri istenir (KB2.14, SAB9). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Seslendireceği buselik makamındaki etüt ve Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir. Ardından öğrencilerden ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, kendilerini değerlendirmeleri beklenir. Pozisyonlarını hatırlatmak için pozisyon ve perde isimleri sorulur ve yanıtlamaları beklenir. (SDB1.2). Bu süreç, doğru duruş ve tutuş pozisyonlarını içeren gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğretmen daha önce çalıştıkları dörtlü ve beşli uygulamalarını gösterir (OB4) ve makama dair ön hazırlık yapar. Parmak pozisyonlarını hatırlatmak için pozisyon ve perde isimleri sorulur ve yanıtlamaları beklenir (SDB2.1). Daha sonra buselik makamını oluşturan güçlü, durak, seyir özellikleri (inici-çıkıcı vb.) gibi bileşenler görseller aracılığı ile aktarılır (OB4).

Öğrencilerden önce dörtlü-beşli daha sonra da dizinin tamamını seslendirmeleri istenir. Bunu yaparken (mordan, trill vb.) temel nüans terimlerinden bazıları uygulamalı olarak aktarılır ve tekrar etmeleri istenir. Sabırlı olmaları beklenir (**D12.3**). Bu süreç, dizinin dörtlü-beşli ve seyir özelliklerine dair açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir. Buselik makamının belirgin şekilde algılanması için orta uzun seslerden oluşan etütler ve Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından çalınır. Öğrencilerden gözlemledikten sonra eserleri ezgisel yapıya uygun olarak çalmaları istenir (**KB2.14, SDB2.2**). Çalışmalarında sabırlı olmaları gerektiği vurgulanır (**D12.3**). Bu süreç, buselik makamında eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak bir grup eseri ud ile seslendirirken diğer grup eserin solfejini yapabilir. Türk müziği teori uygulama dersinde çargâh ve buselik makamlarında öğrendikleri eserleri ud ile seslendirmeleri istenebilir. Öğrenciler sadece yavaş ve hızlı değil, hızlanan veya yavaşlayan accelerando, ritardando gibi tempolarla oynamaya teşvik edilebilir. Aynı egzersizi önce düz ritimle, sonra aksak ritme uygun şekilde çalmaları istenebilir. Öğretmen bir melodi çaldığında öğrenciler aynı melodiyi ama daha hafif (piyano) bir şekilde takip edebilir. Küçük doğaçlamalar yapmaları istenebilir.

Destekleme Öğretmenin yardımı ile makamların barındırdığı seslerden oluşan etütler sık tekrar edilebilir. Eserler ve etütler metronom aleti ile yavaşlatılarak çalınabilir. Öğrencilerden sadece iki temel tempo ayırt etmeleri istenir: Kaplumbağa = yavaş tempo, öğretmen büyük ve açık el hareketleriyle vurgular. Tavşan = hızlı tempo, öğretmen küçük ve hızlı el hareketleriyle gösterir. İlk etapta boş tel çalma yerine sadece el çırpma ve vücut hareketleri yapmaları istenerek tempo farkı anlatılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. TEMA: KÜRDİ DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI

Temanın içeriğini, Türk müziğindeki kürdi makamında ud ile etüt ve Türk müziği eserleri çalabilme oluşturmaktadır. Bu doğrultuda temada yer alan kürdi makamında etütleri ve eserleri çalabilmeleri için çalgıya özgü teknikleri kullanarak çalmaya ilişkin belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 10

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.2. İş Birliği

Değerler D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.14. Yorumlama, SAB9. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.5.3.1. Kürdi makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalabilme

- a) Kürdi makamında çalacağı egzersiz ve eserleri çözümler.
- b) Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak kürdi makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.
- c) Çalgıya özgü teknikleri kullanır.
- ç) Ezgisel yapıya uygun olarak kürdi makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ Kürdi Makamı Dizisi

Genellemeler Kürdi makamı, Türk müziği ses sisteminde belirli aralık dizilimlerine sahip temel yapı birimleridir ve her biri, içerdikleri perde aralıkları ve koma değerleri doğrultusunda ses örgüsünü oluşturur.

Anahtar Kavramlar makam, Türk müziği, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Temanın öğrenme çıktıları; çalışma kâğıtları, gözlem formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Verilen makamlarda eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir. .

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin çargâh ve buselik makamlarını ud ile çalabilmeye yönelik öğrenme çıktılarına sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Kürdi makamının seyir özelliklerine (çıkıcı, inici) ilişkin örnek bir icra yapılarak öğrencilerin durak, asma karar, yeden sesi gibi karakteristik özelliklerini tahmin etmeleri istenebilir. Çargâh ve buselik makamlarında verilen dizilerin kürdi makamını kapsadığına dair açık uçlu sorular sorulabilir. Kürdi makamından örnek eser çalınır ve makamın icra özelliklerine ilişkin bilgilendirme yapılabilir.

Köprü Kurma Öğrencilere (kürdi geçki yapan) buselik makamında popüler bir eser dinletilebilir. Daha sonra bu eserin hangi duyguları çağrıştırdığı sorulabilir. Duygu ve düşünceler aktarılırken makamsal dizilerin iç içe olabileceği ve birbiri arasında geçkiler yapılabileceği yeniden uygulamalı olarak gösterilebilir.

Bu şekilde parça-bütün ilişkisi makamsal düzlemde aktarılırken önceki öğrenmeler ile köprü kurulabilir. Kürdi makamının duygusal yapısını ve ezgisel karakterini fark etmeleri açısından gündelik yaşamda dinleyeceği aynı makamda eserleri analiz etmeleri istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.5.3.1

Kürdi makamının genel özellikleri anlatılarak makamın dizisi gösterilip solfeji yapılır. Öğrencilerin odaklanması sağlanır (**E3.2**). Daha sonra öğretmen, kürdi makamından oluşan etüt ve Türk müziği eserlerini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler. Öğrenciler, öğretmen tarafından yapılan bona ve solfeji inceler. Etüt ve Türk müziği eserinin uygun teknikleri kullanarak önce bona ardından solfejini yapmaları ve çözümlemeleri istenir (**KB2.14, SAB9**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Seslendireceği kürdi makamındaki etüt ve Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir. Ardından öğrencilerden ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, kendilerini değerlendirmeleri beklenir (**SDB1.2**). Bu süreç, doğru duruş ve tutuş pozisyonlarını içeren gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Doğru duruş ve parmak pozisyonları gösterilir ve öğrenciler iki gruba ayrılır. Grup çalışması yapmaları beklenir (**SDB2.2**). Sonra öğrencilerin ud ile kürdi makamından oluşan etütleri ve eserleri çalmak için uda özgü mızrap ve sol el tekniklerini sabırlı bir şekilde kullanmaları istenir (**D12.3**). Bu süreç, dizinin dörtlü-beşli ve seyir özelliklerine dair açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir.

Kürdi makamının belirgin şekilde algılanması için orta uzun seslerden oluşan etütler ve Türk müziği eserleri öğretmen tarafından çalınır.

Öğrencilerin bilgi ve beceri ihtiyaçlarını geliştirmeye muktedir olması beklenir (**OB1**). Öğrencilerden gözlemledikten sonra eserleri ezgisel yapıya uygun olarak çalmaları istenir (**KB2.14, SDB2.2**). Çalışmalarında sabırlı olmaları gerektiği vurgulanır (**D12.3**).

Bu süreç, buselik makamında eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Küçük gruplar oluşturarak bir grup kürdi makamındaki bir eser üzerinde ritmik eşlik oluştururken diğer grup melodik motifler geliştirebilir.

Öğrenciler, kürdi makamında küçük bir melodi bestelemeye teşvik edilebilir. Türkçe dersinden bir şiir veya metin seçilerek kürdi makamında bu metne uygun bir ezgi oluşturma görevi verilebilir. Hayat bilgisiyle ilişkilendirilerek farklı kültürlerde makamın karşılıkları veya benzerlikleri araştırılabilir.

Destekleme

Her öğrencinin seviyesi ve ihtiyaçları doğrultusunda bireysel çalışma planları hazırlanabilir. Öğrencinin özellikle zorlandığı mızrap veya sol el teknikleri üzerine odaklanabilir. Eserler, başlangıçta daha yavaş tempoda metronomla çalıştırılabilir. Daha kısa ve basit etütlerle başlangıç yapılabilir. Kürdi makamındaki eserlerin anahtar noktaları sıkça tekrarlanarak öğrencilerin ezgisel hafızayı güçlendirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir. Sık sık bireysel ve toplu prova yapılabilir. Öğrenciler önce bir ritmi öğretmenin vuruşunu dinler ve "Ne duyuyorsun?" sorusu ile o ritme ilişkin kafasında ne canlandığı öğrenilir. Daha sonra öğrenciden tekrar etmesi istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6.SINIF**1. TEMA: TÜRK AKSAĞI, YÜRÜK SEMAİ VE DEVR-İ HİNDİ
USULLERİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI**

Temanın içeriğini Türk müziğinde yer alan usullerden Türk aksağı (5/8) yürük semai (6/8) ve devrihindi (7/8) usullerinde ud ile Türk müziği eserleri çalabilme oluşturmaktadır. Bu doğrultuda temada yer alan usullerden oluşan eserleri çalmak için doğru pozisyon alma, çalgıya özgü teknikleri kullanarak çalmaya ilişkin belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanır.

DERS SAATİ 34**ALAN BECERİLERİ** SAB11. Müziksel Çalma**KAVRAMSAL
BECERİLER** -**EĞİLİMLER** E3.2. Odaklanma**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER****Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)**Değerler** D10. Mütevazılık, D12. Sabır**Okuryazarlık Becerileri** OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemlleme, KB2.14. Yorumlama, SAB9. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.6.1.1. Türk aksağı usulünde Türk müziği eserleri çalabilme

- a) Türk aksağı usulündeki egzersiz ve eserleri çözümler.
- b) Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak Türk aksağı usulünde Türk müziği eserleri çalar.
- c) Çalgıya özgü teknikleri kullanır.
- ç) Ezgisel yapıya uygun olarak Türk aksağı usulünde Türk müziği eserlerini çalar.

UD.6.1.2. Yürük semai usulünde Türk müziği eserleri çalabilme

- a) Yürük semai usulündeki egzersiz ve eserleri çözümler.
- b) Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak yürük semai usulünde Türk müziği eserleri çalar.
- c) Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.
- ç) Ezgisel yapıya uygun olarak yürük semai usulünde Türk müziği eserlerini çalar.

UD.6.1.3. Devrihindi usulünde Türk müziği eserleri çalabilme

- a) Devrihindi usulündeki egzersiz ve eserleri çözümler.
- b) Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak semai usulünde Türk müziği eserleri çalar.
- c) Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.
- ç) Ezgisel yapıya uygun olarak semai usulünde Türk müziği eserlerini çalar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ Türk Aksağı, Yürük Semai, Devri Hindi Usulleri

Genellemeler Türk aksağı, yürük semai ve devrihindi usulleri, çalgıyla icra edilen eserlerde kullanılan geleneksel ritmik yapılardır.

Anahtar Kavramlar ritim, Türk müziği, formu

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları, kontrol listesi ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Usul uygulamasına yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin nim sofyan, semai ve sofyan usullerini bildiği ve bu konularla ilgili öğrenme çıktılarına sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Daha önceki sınıf düzeylerinde verilen ölçülerden örnekler sunulabilir. Sofyan ve semai usulünde örnek alıştırma sorularak ön değerlendirme düzeyleri ölçülebilir. Eksik yanları olan öğrenciler için pekiştirme yapılabilir. Örnek egzersizler okunur ve çalınabilir. Daha sonra ritim mertebelerinin artacağından ve bu uygulamaların Türk müziğinin melodik ve ritimsel yapısını algılamayı kolaylaştırdığından bahsedilebilir.

Köprü Kurma Öğrencilere 2, 3 ve 4 zamanlı usullerle ilgili önceden öğrendikleri ritimler hatırlatabilir. 2 zamanlı ölçüde iki vuruş olduğu 5, 6 ve 7 zamanlı usullerin içinde bu birimlerden birkaç adet olabileceği çözümleme yöntemi ile anlatılabilir. Daha sonra verilen usullerin arasındaki benzerlik ve farklar açık uçlu sorular ve beyin fırtınası yöntemi ile tartışılarak önceki öğrenmeler ile köprü kurulabilir. 3 zamanlı ölçü hatırlatılarak 6 zamanlı bir usulün farklı aksanlar ile çalındığında hem 3 hem de 6 zamanlı duyulabileceğine dikkat çekilebilir. Bu durumun ritmin melodi oluşturmada ne kadar kuvvetli bir unsur olabileceği ifade edilerek günlük yaşantılarında müzik dinlerken çok yönlü dinleme alışkanlığı kazanabilecekleri vurgulanabilir. Öğrencilere sokak danslarından, geleneksel halk oyunlarından veya düşünlerdeki ritmik figürlerden örnekler verilebilir. Bu örneklerde 5, 6 ve 7 zamanlı usullerin yer alıp almadığı gibi merak uyandıran sorular sorularak dikkatleri velve kavramına çekilebilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları UD.6.1.1

Türk aksağı usulünün kuvvetli zayıf darpları ve usulün nasıl vurulduğu görseller (**OB4**) aracılığı ile anlatılır. Bir ritim aleti (bendir vb.) ile usulün vuruluşu gösterilir. Öğrencilerin odaklanması sağlanır (**E3.2**). Daha sonra öğretmen, ud üzerinde öğrenilen pozisyon ve dörtlü-beşlilerden oluşan Türk müziği eserini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler ve bu çalışmanın amacını ifade etmeleri beklenir (**KB2.2**). Öğrencilerin öğretmen tarafından yapılan bona ve solfeji incelemeleri istenir. Türk müziği eserini uygun teknikleri kullanarak önce bona, ardından solfej yaparak çözümlemeleri ve çalmaları beklenir. Bu süreç gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir (**KB2.14, SAB9**). Seslendireceği Türk aksağı usulündeki Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir. Ardından öğrencilerin ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri ve kendilerini değerlendirmeleri beklenir (**D10.1, SDB1.2**). Doğru duruş ve tutuş pozisyonunda çalmaları beklenir. Bu süreç; usul kademeleri, vurarak söyleme, oturuş, tutuş, temiz icra, akıcı icra bileşenlerini içeren kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Doğru duruş ve parmak pozisyonlarını sağlamaları beklenir. Sonra öğrencilerin Türk aksağı usulünde eserleri çalabilmek için uda özgü mızrap ve parmak tekniklerini sözlü olarak ifade etmeleri, (**OB1**) ardından bu teknikleri kullanmaları istenir (**KB2.14**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Türk aksağı usulünün belirgin şekilde algılanması için orta uzunlukta seslerden oluşan Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır.

Öğrencilerin gözlemledikten sonra eserleri ezgisel yapıya uygun olarak çalmaları istenir (**OB1**). Çalışmalarında sabırlı olmaları gerektiği vurgulanır (**D12.3**).

Bu süreç, usul uygulamasına yönelik performans görevi ile değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

UD.6.1.2

Yürük semai usulünün kuvvetli zayıf darpları ve usulün nasıl vurulduğu görseller (**OB4**) aracılığı ile anlatılır. Bir ritim aleti (bendir vb.) ile usulün vuruluşu gösterilir. Öğrencilerin odaklanması sağlanır (**E3.2**). Daha sonra öğretmen, ud üzerinde öğrenilen pozisyon ve dörtlü-beşlilerden oluşan Türk müziği eserini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler. Öğrencilerden bu çalışmanın amacını ifade etmeleri beklenir (**KB2.2**). Öğrencilerin öğretmen tarafından yapılan bona ve solfeji incelemeleri istenir.

Türk müziği eserini uygun teknikleri kullanarak önce bona ardından solfej yaparak çözümlemeleri ve çalmaları beklenir.

Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir (**KB2.14, SAB9**). Seslendireceği yürük semai usulündeki Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir.

Ardından öğrencilerin ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri ve kendilerini değerlendirmeleri beklenir (**D10.1, SDB1.2**). Doğru duruş ve tutuş pozisyonunda çalmaları beklenir. Bu süreç; usul kademeleri, vurarak söyleme, oturuş, tutuş, temiz icra, akıcı icra bileşenlerini içeren kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Doğru duruş ve parmak pozisyonlarını sağlamaları beklenir.

Sonra öğrencilerin yürük semai usulünde eserleri çalabilmeleri için uda özgü mızrap ve parmak tekniklerini sözlü olarak ifade etmeleri, (**OB1**) ardından bu teknikleri kullanmaları istenir (**KB2.14**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Yürük semai usulünün belirgin şekilde algılanması için orta uzunlukta seslerden oluşan Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır. Öğrencilerin gözlemledikten sonra eserleri ezgisel yapıya uygun olarak çalmaları istenir (**OB1**). Çalışmalarında sabırlı olmaları beklenir (**D12.3**). Bu süreç, usul uygulamasına yönelik performans görevi ile değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

UD.6.1.3

Devrihindi usulünün kuvvetli zayıf darpları ve usulün nasıl vurulduğu görseller (**OB4**) aracılığı ile anlatılır. Bir ritim aleti (bendir vb.) ile usulün vuruluşu gösterilir. Öğrencilerin odaklanması sağlanır (**E3.2**). Daha sonra öğretmen, ud üzerinde öğrenilen pozisyon ve dörtlü-beşlilerden oluşan Türk müziği eserini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler ve bu çalışmanın amacını ifade etmeleri beklenir (**KB2.2**). Öğrencilerin öğretmen tarafından yapılan ritmik solfej ve solfej çalışmalarını incelemeleri istenir.

Türk müziği eserini uygun teknikleri kullanarak önce bona, ardından solfej yaparak çözümlemeleri ve çalmaları beklenir (**KB2.14, SAB9**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Seslendireceği devrihindi usulündeki Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir. Ardından öğrencilerin ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri ve kendilerini değerlendirmeleri beklenir (**D10.1, SDB1.2**).

Doğru duruş ve tutuş pozisyonunda çalmaları beklenir. Bu süreç, usul kademeleri, vurarak söyleme, oturuş, tutuş, temiz icra ve akıcı icra bileşenlerini içeren kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Doğru duruş ve parmak pozisyonlarını sağlamaları beklenir. Sonra öğrencilerin devrihindi usulünde eserleri çalmak için uda özgü mızrap ve parmak tekniklerini sözlü olarak ifade etmeleri (**OB1**), ardından bu teknikleri kullanmaları istenir (**KB2.14**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Yürük semai usulünün belirgin şekilde algılanması için orta uzunlukta seslerden oluşan Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır. Öğrencilerin gözlemledikten sonra eserleri ezgisel yapıya uygun olarak çalmaları istenir (**OB1**).

Çalışmalarında sabırlı olmaları beklenir (**D12.3**). Bu süreç, usul uygulamasına yönelik performans görevi ile değerlendirilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formları ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak bir grup eseri ud ile seslendirirken diğer grup eserin usulünü çeşitli ritim aletleri ile çalabilir. Sadece form ve tempo değil aynı zamanda usul ve melodik yapı açısından da analiz yapma görevi verilebilir. Ud icrasında kullanılan farklı üslupları Tatyos Efendi'nin icrası ile modern bir yorumcunun icrasını kıyaslamaları ve karşılaştırmaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilere 5, 6 ve 7 zamanlı usulleri çalıştırırken metronom kullanmaları önerilebilir. Metronomun hızı yavaşlatılarak öğrenciler her bir vuruşu doğru bir şekilde takip edebilirler. 5, 6 ve 7 zamanlı usulleri daha somut hâle getirmek için ritim kartları kullanılabilir. Her bir zaman ölçüsüne ait kartlar hazırlanıp öğrencilerin bu kartlarla çalışması sağlanabilir.

Öğrenciler küçük gruplara ayrılabilir. Her grup farklı bir zamanlı usulü çalışarak kendi aralarında uygulama yapabilirler. Gruplar arasında performans sergileyerek diğer öğrencilerle bilgi ve deneyim paylaşımı yapabilirler. Bir grup 5 zamanlı usul üzerinde çalışırken diğer grup 6 zamanlı bir usul çalar. Her grup, diğer gruplara göre kendi usulünü tanıtarak farklı zaman ölçülerinin nasıl çalıştığını daha iyi kavrayabilir.

Öğrencilere her bir vuruş belirgin bir şekilde sesli söyleme veya parmakla vurma yoluyla gösterilebilir. Bu, özellikle öğrencilerin 5, 6 ve 7 zamanlı usullerin ritmik yapısını anlamalarına yardımcı olabilir. Öğrenciler bir eseri çalmaya başlamadan önce, öğretmen her vuruşu sesli olarak "bir, iki, üç, dört, beş" gibi söyleyebilir ve aynı zamanda el işaretiyle vuruşları gösterebilir. Zorluk çeken öğrencilere usulün belli bir kısmını tekrar ettirilerek doğru vuruşları bulması sağlanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TEMA: RAST VE UŞŞAK DİZİLERİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI

Temanın içeriğini Türk müziğindeki rast ve uşşak makamında ud ile etüt ve Türk müziği eserleri çalabilme oluşturmaktadır. Bu doğrultuda temada yer alan rast ve uşşak makamında etütleri ve eserleri çalabilmeleri için doğru pozisyonu alma ve çalgıya özgü teknikleri kullanmaya ilişkin belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 24

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemlleme, KB2.14. Yorumlama, SAB9. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.6.2.1. Rast makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalabilme

- a) Rast makamında çalacağı egzersiz ve eserleri çözümler.
- b) Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak rast makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.
- c) Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.
- ç) Ezgisel yapıya uygun olarak rast makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.

UD.6.2.2. Uşşak makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalabilme

- a) Uşşak makamında çalacağı egzersiz ve eserleri çözümler.
- b) Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak uşşak makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.
- c) Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.
- ç) Ezgisel yapıya uygun olarak uşşak makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Rast ve Uşşak Makam Dizileri

Genellemeler

Rast ve uşşak makamları, klasik ve dini müziğimizde farklı yapılarda kullanılmış bir ses dizisidir.

Anahtar Kavramlar

makam, Türk müziği, ud

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Verilen makamlarda eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin dörtlü, beşli dizileri bildiği; nota yazım kurallarına dikkat ettiği ve entonasyon farklılıklarını ayırt edebildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğrencilerin makam öğrenimi ile ilgili bilgi düzeyleri sorular ile ölçülebilir. Diziyi oluşturan dörtlü, beşli yaklaşımının tüm makam uygulamalarında kullanıldığı ifade edilerek diğer sınıf düzeyinde verilen dörtlü beşlilerden birkaçı sorulabilir. Bazı makam dizilerinin iç içe olabileceğine vurgu yapılarak bunun müzik kültüründe geçki yaklaşımının temelini oluşturduğu ifade edilebilir. Rast ve uşşak makam dizilerinde de benzer bir durum olduğu konusunda bilgilendirme yapılabilir.

Köprü Kurma Önceki temalarda öğrenilen ve kolon seslerinde verilen rast sesinin -öğrenilen diğer makamlar gibi- bir makamın karar sesi olabileceğine dair ön bilgilendirme yapılarak geçmiş öğrenme ile yeni öğrenmeler arasında köprü kurulabilir. Her makamın karar sesi bir sistemin enerji kaynağına benzetilir ve diğer tüm gezegenlerin (yeden, güçlü, tiz durak vb.) o enerji kaynağının etrafında döndüğüne ve her gezegenin farklı bir özelliğinin olduğuna ilişkin benzetmeler yapılabilir. Daha sonra rast ve uşşak makamlarının karar sesleri referans alınarak diğer notaların (gezegenlerin) özelliklerine dair beyin fırtınası yapılabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.6.2.1

Rast makamının seyri, durağı, güçlü ve yeden gibi özellikleri anlatılarak makamın dizisi gösterilip solfeji yapılır (**OB4**). Öğrencilerin odaklanması beklenir (**E3.2**). Daha sonra öğretmen, rast makamından oluşan etüt ve Türk müziği eserlerini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler. Öğrencilerin öğretmen tarafından yapılan bona ve solfeji incelemeleri beklenir. Etüt ve Türk müziği eserini uygun teknikleri kullanarak önce bona, ardından solfejini yapmaları ve çözümlemeleri istenir (**KB2.14, SAB9**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Seslendireceği rast makamındaki etüt ve Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir (**KB2.2**). Ardından öğrencilerden ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, kendilerini değerlendirmeleri, doğru duruş ve tutuş pozisyonunda çalmaları istenir (**SDB1.2**). Bu süreç; usulü doğru vurup okuma, temiz çalma, metronom içinde çalabilme gibi bileşenleri içeren gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğretmen dörtlü ve beşli uygulamalarından bahsederek makama dair ön hazırlık yapar ve parmak pozisyonlarını gösterir. Öğrencilerden rast makamı dizisini nasıl çalacaklarını planlanması beklenir (**KB2.2**). Bu süreçte pozisyon ve perde isimleri sorulur ve cevaplamaları istenir. Daha sonra rast makamını oluşturan güçlü, durak, seyir özellikleri (inici-çıkıcı vb.) gibi bileşenler görseller aracılığı ile aktarılır (**OB4**). Öğrencilerden önce dörtlü-beşli daha sonra da dizinin tamamını seslendirmeleri istenir.

Mordan, trill gibi temel nüans terimleri aktarılır ve uygulama yapmaları istenir. Bunu yaparken sorumluluklarının bilincinde ve sabırlı olmaları beklenir (**D12.3, D16.3**).

Bu süreç, dizinin dörtlü-beşli ve seyir özelliklerine dair açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir. Dizi sesleri çalınırken neva teli 2. pozisyon IV. kolon üzerindeki eviç perdesi özellikle vurgulanarak makamın yeden sesi olduğunu söylemeleri istenir

(SDB2.1).

Öğretmenin öğrencilere görseller aracılığı ile verdiği egzersizler (**OB4**) daha sonra da Türk müziği repertuarına özgü örnekler ile makamın karakteristik özellikleri aktarılır (**KB2.2**) makam uygulamalarına ilişkin işitsel ve pratik olarak her türlü bilgiye ihtiyaç duymaları beklenir (**OB1**). Egzersizlerden ikisinin bireysel (**KB2.14**), örnek eserin ise toplu bir şekilde icra edilmesi beklenir (**SDB2.2**). Rast makamının belirgin şekilde algılanması için orta uzun seslerden oluşan etütler ve Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır. Öğrencilerin gözlemledikten sonra (**KB2.2**) eserleri ezgisel yapıya uygun olarak yorumlamaları istenir (**OB1, KB2.14**). Çalışmalarında sabırlı olmaları beklenir (**D12.3**). Bu süreç, rast makamında eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

UD.6.2.2

Uşşak makamının seyri, durağı, güçlü ve yeden gibi özellikleri anlatılarak makamın dizisi gösterilip solfej yapıları **(OB4)**. Öğrencilerin odaklanması beklenir **(E3.2)**. Daha sonra öğretmen, uşşak makamından oluşan etüt ve Türk müziği eserlerini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler. Öğretmen tarafından yapılan bona ve solfej incelemeleri beklenir. Etüt ve Türk müziği eserini uygun teknikleri kullanarak önce bona, ardından solfejini yapmaları ve çözümlemeleri istenir **(KB2.14, SAB9)**. Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Seslendireceği uşşak makamındaki etüt ve Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir **(KB2.2)**.

Ardından öğrencilerden ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, kendilerini değerlendirmeleri, doğru duruş ve tutuş pozisyonunda çalmaları istenir **(SDB1.2)**. Bu süreç, usulü doğru vurup okuma, temiz çalma, metronom içinde çalabilme gibi bileşenleri içeren gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğretmen dörtlü ve beşli uygulamalarından bahsederek makama dair ön hazırlık yapar ve parmak pozisyonlarını gösterir. Öğrencilerden uşşak makamı dizisini nasıl çalacaklarını planlaması beklenir **(KB2.2)**. Bu süreçte pozisyon ve perde isimleri sorulur ve cevaplamaları istenir. Daha sonra rast makamını oluşturan güçlü, durak, seyir özellikleri (inici-çıkıcı vb.) gibi bileşenler görseller aracılığı ile aktarılır **(OB4)**. Öğrencilerden önce dörtlü-beşli daha sonra da dizinin tamamını seslendirmeleri istenir. Mordan, trill gibi temel nüans terimleri aktarılır ve uygulama yapmaları istenir. Bunu yaparken sorumluluklarının bilincinde ve sabırlı olmaları beklenir **(D12.3, D16.3)**. Bu süreç, dizinin dörtlü-beşli ve seyir özelliklerine dair açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir. Dizi sesleri çalınırken neva teli 2. pozisyon IV. kolon üzerindeki gerdaniye perdesi ile en alt tel olan gerdaniye telinin aynı ses olduğu vurgulanarak makamın yeden sesi olduğunu söylemeleri istenir **(SDB2.1)**. Öğretmenin öğrencilere görseller aracılığı ile verdiği egzersizler **(OB4)** daha sonra da Türk müziği repertuarına özgü örnekler ile makamın karakteristik özellikleri aktarılır **(KB2.2)** makam uygulamalarına ilişkin işitsel ve pratik olarak her türlü bilgiye ihtiyaç duymaları beklenir **(OB1)**. Egzersizlerden ikisinin bireysel **(KB2.14)**, örnek eserin ise toplu bir şekilde icra edilmesi beklenir **(SDB2.2)**. Uşşak makamının belirgin şekilde algılanması için orta uzun seslerden oluşan etütler ve Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır.

Öğrencilerin gözlemledikten sonra **(KB2.2)** eserleri ezgisel yapıya uygun olarak yorumlamaları istenir **(OB1, KB2.14)**. Çalışmalarında sabırlı olmaları beklenir **(D12.3)**.

Bu süreç, uşşak makamında eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak bir grup eseri ud ile seslendirirken diğer grup eserin solfejini yapabilir. Türk müziği teori uygulama dersinde çargâh ve buselik makamlarında öğrendikleri eserleri ud ile seslendirmeleri istenebilir. Güçlü ve karar seslerini kullanarak doğaçlama yapmalarını istenebilir.

Destekleme Her öğrencinin gelişimi takip edilerek bireysel geri bildirimler verilebilir. Öğretmenin yardımı ile makamların barındırdığı seslerden oluşan etütler sık tekrar edilebilir. Eserler ve etütler, metronom aleti ile yavaşlatılarak çalınabilir. Makamı oluşturan dörtlü ve beşli yapılarını ayrı ayrı çaldırarak aşamalı bir geçiş sağlanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. TEMA: SEGÂH DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI

Temanın içeriğini Türk müziğindeki segâh makamında ud ile etüt ve Türk müziği eserleri çalabilme oluşturmaktadır. Bu doğrultuda temada yer alan segâh makamında etütleri ve eserleri çalabilmeleri için doğru duruş ve çalgıya özgü teknikleri uygulamaya ilişkin belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 10

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemleme, KB2.14. Yorumlama, SAB9. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.6.3.1. Segâh makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalabilme

- a) Segâh makamında çalacağı egzersiz ve eserleri çözümler.
- b) Doğru duruş ve tutuş pozisyonu alarak segâh makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.
- c) Çalgıya özgü teknikleri kullanır.
- ç) Ezgisel yapıya uygun olarak segâh makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ Segâh Makamı Dizisi

Genellemeler Segâh ses dizisi, segâh beşlisi ile eviç perdesine hicaz dörtlüsünün birleşmesi ile meydana gelmektedir.

Anahtar Kavramlar makam, Türk müziği, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları, açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Verilen makamlarda eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin makam dizi yapısını oluşturan üçlü, dörtlü ve beşlilere ait bilgilere sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Rast makamında kullanılan segâh perdesi ile uşşak makamında kullanılan segâh perdesi arasındaki farkı anladıklarına ilişkin açık uçlu sorular sorularak bilgi düzeyleri ölçülebilir. Bilgi düzeyi farklı olan öğrenciler için iki makama dair icra örnekleri verilebilir. Daha sonra segâh perdesinin bir makamın karar sesi olduğuna dair bilgilendirme yapılabilir.

Köprü Kurma Öğretmen rast ve uşşak makamlarını seslendirir ve bu iki makamı çalarken segâh perdesini özellikle vurgulayabilir. Daha sonra çargâh makamında bir örnek vererek segâh makamına geçki yapabilir. Böylece hem geçki yaklaşımına ilişkin bir örüntü oluşmuş hem de önceki öğrenmeler ile köprü kurulabilir. Özellikle dini müzik formuna özgü gündelik yaşamda karşılaştıkları örnekler (sala, ramazan ayında iftar öncesi çalınan ney taksim vb.) verilerek dikkatleri çekilebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.6.3.1

Segâh makamının seyri, durağı, güçlü ve yeden gibi özellikleri anlatılarak makamın dizisi gösterilip solfeji yapılır **(OB4)**. Öğrencilerin odaklanması beklenir **(E3.2)**. Daha sonra öğretmen, segâh makamından oluşan etüt ve Türk müziği eserlerini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler. Öğrencilerin öğretmen tarafından yapılan ritmik solfej ve solfej çalışmalarını incelemeleri beklenir.

Etüt ve Türk müziği eserini uygun teknikleri kullanarak önce bona, ardından solfejini yapmaları ve çözümlemeleri istenir **(KB2.14, SAB9)**. Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Seslendireceği segâh makamındaki etüt ve Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir **(KB2.2)**. Ardından öğrencilerden ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, kendilerini değerlendirmeleri, doğru duruş ve tutuş pozisyonunda çalmaları istenir **(SDB1.2)**. Bu süreç, usulü doğru vurup okuma, temiz çalma, metronom içinde çalabilme gibi bileşenleri içeren gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Öğretmen dörtlü ve beşli uygulamalarından bahsederek makama dair ön hazırlık yapar ve parmak pozisyonlarını gösterir. Öğrencilerden segâh makamı dizisini nasıl çalacaklarını planlaması beklenir **(KB2.2)**. Bu süreçte pozisyon ve perde isimleri sorulur ve cevaplamaları istenir. Daha sonra segâh makamını oluşturan güçlü, durak, seyir özellikleri (inici-çıkıcı vb.) gibi bileşenler görseller aracılığı ile aktarılır **(OB4)**.

Öğrencilerden önce dörtlü-beşli daha sonra da dizinin tamamını seslendirmeleri istenir. Mordan, trill gibi temel nüans terimleri aktarılır ve uygulama yapmaları istenir. Bunu yaparken sorumluluklarının bilincinde ve sabırlı olmaları beklenir **(D12.3, D16.3)**. Bu süreç, dizinin dörtlü-beşli ve seyir özelliklerine dair açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir. Dizi sesleri çalınırken gerdaniye teli 2. pozisyon II. kolon üzerindeki kürdi perdesi vurgulanarak makamın yeden sesi olduğunu söylemeleri istenir **(SDB2.1)**.

Öğretmenin öğrencilere görseller aracılığı ile verdiği egzersizler **(OB4)** daha sonra da Türk müziği repertuvarına özgü örnekler ile makamın karakteristik özellikleri aktarılır **(KB2.2)**. Makam uygulamalarına ilişkin işitsel ve pratik olarak her türlü bilgiye ihtiyaç duymaları beklenir **(OB1)**. Egzersizlerden ikisinin bireysel **(KB2.14)**, örnek eserin ise toplu bir şekilde icra edilmesi beklenir **(SDB2.2)**.

Segâh makamının belirgin şekilde algılanması için orta uzun seslerden oluşan etütler ve Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır. Öğrencilerin gözlemledikten sonra **(KB2.2)** eserleri ezgisel yapıya uygun olarak yorumlamaları istenir **(OB1, KB2.14)**. Çalışmalarında sabırlı olmaları beklenir **(D12.3)**. Bu süreç, segâh makamında eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden öğrendikleri makamlarda kısa melodiler bestelemeleri istenebilir. Bir eserin giriş bölümünü çaldıktan sonra kendi doğaçlamalarıyla devam etmeleri istenebilir. Aynı eseri farklı düzenlemelerle, farklı pozisyonlar kullanarak ya da akor ekleyerek çalmaları istenebilir.

Destekleme Eserler, başlangıçta daha yavaş tempoda metronomla çalıştırılabilir. Daha kısa ve basit etütlerle başlangıç yapılabilir. Segâh makamındaki eserlerin anahtar noktaları sıkça tekrarlanarak öğrencilerin ezgisel hafızaları güçlendirilebilir. Her dersin başında bir önceki derste öğrenilen hareketin aynısını yapılır ve “Dün nasıl çaldık, bugün nasıl çalışıyoruz?” oyunu oynanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

7.SINIF

1. TEMA: VİBRATO, BAĞLI, BAĞSIZ, KISA-KESİK ÇALMA UYGULAMALARI

Temanın içeriğini ud çalgısında kullanılan vibrato, bağısız (non legato), bağlı (legato) kısa-kesik (staccato) teknikleri ile etütleri çalabilme oluşturmaktadır. Bu doğrultuda ud çalgısında verilen teknikler ile etütleri çalmak için çözümleme, doğru pozisyon alma, çalgıya özgü teknikleri kullanmaya ilişkin belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 40

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)

Değerler D10. Mütevazılık, D12. Sabır

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** SAB6. Müziksel Okuma, KB2.2. Gözlemleme, KB2.14. Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.7.1.1. Farklı nota sürelerinde yazılmış etütleri bağısız çalabilme

- a) Farklı nota sürelerinde yazılmış etütleri çözümler.
- b) Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak etütleri bağısız çalar.
- c) Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.
- ç) Seslendireceği seslerin yapısına uygun olarak etütleri bağısız çalar.

UD.7.1.2. Farklı nota sürelerinde yazılmış, etütleri bağılı çalabilme

- a) Farklı nota sürelerinde yazılmış etütleri çözümler.
- b) Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak etütleri bağılı çalar.
- c) Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.
- ç) Seslendireceği seslerin yapısına uygun olarak etütleri bağılı çalar.

UD.7.1.3. Farklı nota sürelerinde yazılmış, etütleri kısa-kesik çalabilme

- a) Farklı nota sürelerinde yazılmış etütleri çözümler.
- b) Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak etütleri kısa-kesik çalar.
- c) Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.
- ç) Seslendireceği seslerin yapısına uygun olarak etütleri kısa-kesik çalar.

UD.7.1.4. Farklı nota sürelerinde yazılmış etütlerde parmak ile vibrato tekniğini uygulayarak çalabilme

- a) Farklı nota sürelerinde yazılmış etütleri çözümler.
- b) Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak etütleri vibrato tekniğini kullanarak çalar.
- c) Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.
- ç) Seslendireceği seslerin yapısına uygun olarak etütleri vibrato tekniğini kullanarak çalar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ Udda Nüans ve Vibrato Teknikleri

Genellemeler Vibrato, bağısız (non legato), bağılı (legato), kısa-kesik (staccato) teknikleri müziksel ifadeyi zenginleştiren ifadelerdir.

Anahtar Kavramlar legato, nüans, staccato, ud, vibrato

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; öz değerlendirme formu, kontrol listesi ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Nüans uygulamasına yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin udda birinci ikinci ve üçüncü kolonda yer alan sesler ile ilgili öğrenme çıktılarına sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Öğrencilere usta icracıların videoları izletilir ve parmaklarını nasıl hareket ettirdiklerini gözlemlemeleri istenebilir. Daha sonra bu hareketlerin ud icrasına nasıl bir renk ve derinlik kazandırdığına yönelik açık uçlu sorular sorulabilir. Farklı enstrüman icracılarının benzer hareketler yapıp yapmadıklarını gözlemlemeleri istenir ve ortak nüans basamakları konusunda bilgilendirme yapılabilir.

Köprü Kurma Öğretmen daha önce verilen egzersiz ya da eserlerden bazılarını bağlı, kesik ve bağısız seslendirilebilir. İfade farkını algıladıklarına dair sorular sorar, gerektiğinde yineler. Böylece önceki öğrenme alanı ve nüans basamakları arasında köprü kurulması sağlanabilir. Her türlü icra sırasında yalnızca entonasyonun değil nüans uygulamalarının da icraya farklı bir derinlik ve perspektif kazandırdığı ifade edilebilir. Daha sonra günlük yaşantılar sırasında konuşurken yapılan vurgulara dikkat çekilebilir. Sinirli, duygusal, huzurlu, aceleci, sakin gibi duyguların insanların ifade etmek istediği şeylerin anlamını pekiştirdiği örnekler ile aktararak müzik alanında da benzer yaklaşımların nüanslar ile sağlandığı tartışılabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.7.1.1

Udda kullanılan mızrap teknikleri -doku, vurgu ve ton bakımından- hem görseller hem de icra yolu ile anlatılır **(OB4)**.

Etütler, non legato (bağısız) nüansına uygun bona ve solfej tekniklerini kullanılarak öğretmen tarafından çalınır. Öğrencilerin gözlem yapması ve odaklanması beklenir **(KB2.2, E3.2)**.

Öğrencilerden öğretmen tarafından bona ve solfeji yapılan etütleri inceleyip uygun teknikleri kullanarak çözümlemeleri, bona ardından solfej yapmaları istenir **(KB2.14, SAB6)**. Bu süreç, gözlem formu ve kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Non legato (bağısız) olarak çalacağı etütlerde kullanacağı parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu gösterilir.

Ardından öğrencilerin ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, doğru duruş ve tutuş pozisyonunu sergilemeleri ve bunu yaparken kendilerini değerlendirmeleri istenir **(D10.1, SDB1.2)**. Bu süreç, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Doğru duruş ve parmak pozisyonları sağlandıktan sonra öğrencilerin etütleri çalmaları için uda özgü mızrap ve sol el tekniklerini doğru kullanmaları beklenir. Non legato tekniğinin belirgin bir şekilde algılanması için etütler, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır **(KB2.14)**. Gözlemledikten sonra etütleri ezgisel yapıya uygun olarak yorumlamaları istenir **(OB1)**. Çalışmalarında sabırlı olmaları beklenir **(D12.3)**. Bu süreç, nüans basamağının doğru ve temiz icrasına yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

UD.7.1.2

Udda kullanılan mızrap teknikleri -doku, vurgu ve ton bakımından- hem görseller hem de icra yolu ile anlatılır (**OB4**). Etütler non legato (bağısız) nüansına uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak öğretmen tarafından çalınır. Öğrencilerin gözlem yapması ve odaklanması beklenir (**KB2.2, E3.2**). Öğrencilerden öğretmen tarafından bona ve solfeji yapılan etütleri inceleyip uygun teknikleri kullanarak çözümlemeleri, bona ardından solfej yapmaları istenir (**KB2.14, SAB6**). Bu süreç, gözlem formu ve kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Legato (bağlı) olarak çalacağı etütlerde kullanacağı parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu gösterilir. Ardından öğrencilerin ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, doğru duruş ve tutuş pozisyonunu sergilemeleri ve bunu yaparken kendilerini değerlendirmeleri istenir (**D10.1, SDB1.2**). Bu süreç, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Doğru duruş ve parmak pozisyonları sağlandıktan sonra öğrencilerin etütleri çalabilmek için uda özgü mızrap ve sol el tekniklerini doğru kullanmaları beklenir.

Legato tekniğinin belirgin bir şekilde algılanması için etütler, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır (**KB2.14**). Gözlemledikten sonra etütleri ezgisel yapıya uygun olarak yorumlamaları istenir (**OB1**). Çalışmalarında sabırlı olmaları beklenir (**D12.3**). Bu süreç, nüans basamağının doğru ve temiz icrasına yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

UD.7.1.3

Udda kullanılan mızrap teknikleri -doku, vurgu ve ton bakımından- hem görseller hem de icra yolu ile anlatılır (**OB4**). Etütler staccato (kısa-kesik) nüansına uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak öğretmen tarafından çalınır. Öğrencilerin gözlem yapması ve odaklanması beklenir (**KB2.2, E3.2**). Öğretmen tarafından bona ve solfeji yapılan etütleri inceleyip, uygun teknikleri kullanarak çözümlemeleri, bona ardından solfej yapmaları istenir (**KB2.14, SAB6**). Bu süreç, gözlem formu ve kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Staccato (kısa-kesik) olarak çalacağı etütlerde kullanacağı parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu gösterilir. Ardından öğrencilerin ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, doğru duruş ve tutuş pozisyonunu sergilemeleri ve bunu yaparken kendilerini değerlendirmeleri istenir (**D10.1, SDB1.2**). Bu süreç, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Doğru duruş ve parmak pozisyonları sağlandıktan sonra öğrencilerin etütleri çalabilmesi için uda özgü mızrap ve sol el tekniklerini doğru kullanmaları beklenir. Staccato tekniğinin belirgin bir şekilde algılanması için etütler, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır (**KB2.14**). Gözlemledikten sonra etütleri ezgisel yapıya uygun olarak yorumlamaları istenir (**OB1**). Çalışmalarında sabırlı olmaları beklenir (**D12.3**). Bu süreç, nüans basamağının doğru ve temiz icrasına yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formları ile değerlendirilebilir.

UD.7.1.4

Udda kullanılan mızrap teknikleri -doku, vurgu ve ton bakımından- hem görseller hem de icra yolu ile anlatılır (**OB4**). Etütler vibrato nüansına uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak öğretmen tarafından çalınır. Öğrencilerin gözlem yapması ve odaklanması beklenir (**KB2.2, E3.2**). Öğrencilerden öğretmen tarafından bona ve solfeji yapılan etütleri inceleyip uygun teknikleri kullanarak çözümlemeleri, bona ardından solfej yapmaları istenir (**KB2.14, SAB6**). Bu süreç, gözlem formu ve kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir.

Vibrato olarak çalacağı etütlerde kullanacağı parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu gösterilir. Ardından öğrencilerin ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, doğru duruş ve tutuş pozisyonunu sergilemeleri ve bunu yaparken kendilerini değerlendirmeleri istenir (**D10.1, SDB1.2**). Bu süreç, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Doğru duruş ve parmak pozisyonları sağlandıktan sonra öğrencilerin etütleri çalabilmesi için uda özgü mızrap ve sol el tekniklerini doğru kullanmaları beklenir. Vibrato tekniğinin belirgin bir şekilde algılanması için etütler, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır (**KB2.14**). Gözlemledikten sonra etütleri ezgisel yapıya uygun olarak yorumlamaları istenir (**OB1**). Çalışmalarında sabırlı olmaları beklenir (**D12.3**). Bu süreç, nüans basamağının doğru ve temiz icrasına yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Udda öğrendiği nüans ve vibrato tekniklerinden oluşan etütler metronom aleti ile hızlandırılarak çalınabilir. Etütlerin yanı sıra Türk müziği eserlerini nüanslarla ve vibrato tekniği ile çalması sağlanabilir. Öğrencilerden geleneksel bir Türk müziği eserini seçerek ud için nasıl düzenleyebileceklerini tartışmaları istenebilir. Sınıfta diğer çalgıları çalan arkadaşları ile kendi küçük müzik topluluklarını oluşturup bir ud performansı planlayabilir. Udu yer aldığı Türk müziği topluluklarını Batı müziği orkestraları ile karşılaştırarak analiz etmeleri istenebilir. Mümkünse bir ud ustası ya da icracısıyla röportaj yapmaları ve deneyimlerini sınıf ile paylaşmaları sağlanabilir.

Destekleme Her öğrencinin gelişimi takip edilerek bireysel geri bildirimler verilebilir. Etütler metronom aleti ile yavaşlatılarak çalınabilir. Öğretmen bir bölümü gök gürültüsü gibi "forte", diğerini rüzgâr fısıltısı gibi "piyano" çalar. Öğrenciler sadece el kaldırarak hangi sesin daha güçlü veya daha hafif olduğunu belirtebilir. Öğrenciden öğretmenin yardımcısı olması istenerek sürece etkin katılımı sağlanabilir. Örneğin mızrapları dağıtma, diğer öğrencilerin oturuşunu kontrol etme gibi görevler verilebilir. Öğrencilerden öğretmen rolüne girmesi daha sonra doğru mızrap tutuş ve boş telleri anlatmaları istenebilir. Mızrap yönleri veya ritmik vuruşları içeren resimli kartlar hazırlanır. Öğrenci rastgele bir kart seçer ve karttaki mızrap hareketini çalması istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TEMA: NIKRİZ DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI

Temanın içeriğini Türk müziğindeki nikriz makamında ud ile etüt ve Türk müziği eserleri çalabilme oluşturmaktadır. Bu doğrultuda temada yer alan nikriz makamında etütleri ve eserleri çalabilmeleri için doğru tutuş ve çalgıya özgü teknikleri kullanmaya ilişkin belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 14

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D10. Mütevazılık, D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemlleme, KB2.14. Yorumlama, SAB9. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.7.2.1. Nikriz makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalabilme

- Nikriz makamında yazılmış etüt ve egzersizleri çözümler.
- Doğru duruş ve tutuş pozisyonu alarak nikriz makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.
- Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.
- Ezgisel yapıya uygun olarak nikriz makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ Nikriz Makamı Dizisi

Genellemeler Nikriz makamı, yerinde nikriz beşlisine neva perdesi üzerinde bir rast dörtlüsünün ve yine aynı perdede bir buselik dörtlüsünün eklenmesiyle meydana gelmektedir.

Anahtar Kavramlar makam, Türk müziği, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme) Öğrenme çıktıları, açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Verilen makamlarda eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin Türk müziğinde yer alan rast, uşşak ve segâh makamlarından ud ile Türk müziği eserleri çalabilme ile ilgili öğrenme çıktılarına sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Öğrencilere küçük bir melodi çalınıp makamın karakteristik özelliklerini tahmin etmeleri istenebilir. Nikriz makamına ait dizi çalınır ve diğer makam dizilerine göre parmak pozisyonlarına ilişkin farklılıkları gözlemlenmeleri istenebilir. Verilecek makamlara ait pozisyon ve kolon sesleri sorularak örnek eserler dinletilebilir.

Köprü Kurma Daha önce verilen makam dizilerinin iç içe olabileceği fikrinin bu makamlar için de geçerli olup olmayacağı sorulabilir. Nikriz makamı dizisi içinde geçki imkânlarının grup olarak tartışılması istenerek sınıf iki gruba ayrılabilir. Öğretmen moderatör görevi üstlenerek tartışma sonunda grupların belirlediği sözcükleri dinleyebilir.

Gruplar arasında seçilen temsilciler örnekler çalabilir ve öğretmen bu denemeleri değerlendirebilir. Daha sonra öğretmen bu geçkilerden oluşan örnek bir icra yapar. Gündelik yaşantıları sırasında karşılaşabilecekleri Türk komedi filmlerinin müziklerinden birkaç örnek verilerek nikriz makamının neşeli yapısına dikkat çekilir. Halk danslarının zeybek alanına dair görsel örnekler sunularak öğrencilerin gündelik hayat ile verilen makamlar arasında köprü kurmaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.7.2.1

Nikriz makamının seyri, durağı, güçlü ve yeden gibi özellikleri anlatılarak, makamın dizisi gösterilip solfej yapıları **(OB4)**. Öğrencilerin odaklanması beklenir **(E3.2)**.

Daha sonra öğretmen, nikriz makamından oluşan etüt ve Türk müziği eserlerini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler. Öğretmen tarafından yapılan bona ve solfej incelemeleri beklenir.

Etüt ve Türk müziği eserini uygun teknikleri kullanarak önce bona, ardından solfejini yapmaları ve çözümlemeleri istenir **(KB2.14, SAB9)**. Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Seslendireceği nikriz makamındaki etüt ve Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir **(KB2.2)**. Ardından öğrencilerden ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, kendilerini değerlendirmeleri, doğru duruş ve tutuş pozisyonunda çalmaları istenir **(D10.1, SDB1.2)**. Bu süreç, usulü doğru vurup okuma, temiz çalma, metronom içinde çalabilme gibi bileşenleri içeren gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğretmen dörtlü ve beşli uygulamalarından bahsederek makama dair ön hazırlık yapar ve parmak pozisyonlarını gösterir. Öğrencilerden nikriz makamı dizisini nasıl çalacaklarını planlaması beklenir **(KB2.2)**. Bu süreçte pozisyon ve perde isimleri sorulur ve cevaplamaları istenir. Daha sonra nikriz makamını oluşturan güçlü, durak, seyir özellikleri (inici-çıkıcı vb.) gibi bileşenler görseller aracılığı ile aktarılır **(OB4)**. Öğrencilerden önce dörtlü-beşli daha sonra da dizinin tamamını seslendirmeleri istenir. Mordan, trill gibi temel nüans terimleri aktarılır ve uygulama yapmaları istenir.

Bunu yaparken sorumluluklarının bilincinde ve sabırlı olmaları beklenir **(D12.3, D16.3)**. Bu süreç, makamın dizisi ve seyir özelliklerine dair açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir.

Dizi sesleri çalınırken neva teli 2. pozisyon III. kolon üzerindeki eviç perdesinin yeden sesi olduğunu söylemeleri istenir **(SDB2.1)**. Öğretmenin öğrencilere görseller aracılığı ile verdiği egzersizler **(OB4)** daha sonra da Türk müziği repertuvarına özgü örnekler ile makamın karakteristik özellikleri aktarılır **(KB2.2)**. Makam uygulamalarına ilişkin işitsel ve pratik olarak her türlü bilgiye ihtiyaç duymaları beklenir **(OB1)**. Egzersizlerden ikisinin bireysel **(KB2.14)**, örnek eserin ise toplu bir şekilde icra edilmesi beklenir **(SDB2.2)**. Nikriz makamının belirgin şekilde algılanması için orta uzun seslerden oluşan etütler ve Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır.

Gözlemledikten sonra **(KB2.2)** eserleri ezgisel yapıya uygun olarak yorumlamaları istenir **(OB1, KB2.14)**. Çalışmalarında sabırlı olmaları beklenir **(D12.3)**. Bu süreç, nikriz makamında eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak bir grup eseri ud ile seslendirirken diğer grup eserin solfejini yapabilir. Staccato, legato, vibrato, çift ses ve süsleme tekniklerini içeren zorluk seviyesi daha yüksek etütler eklenebilir. Parmak hızını artırmak için gam ve arpej tekniklerine yer verilebilir. Öğrencilere belirli bir hedef verilerek nasıl çalışacaklarını kendilerinin planlamalarını istenebilir. Çalışmalarını kaydedip analiz etmeleri istenebilir. Ud ile başka enstrümanlarla birlikte eşlik edebilecekleri küçük topluluk çalışmaları yapılabilir.

Destekleme Her öğrencinin gelişimi takip edilerek bireysel geri bildirimler verilebilir. Öğretmenin yardımı ile makamların barındırdığı seslerden oluşan etütler sık tekrar edilebilir. Eserler ve etütler metronom aleti ile yavaşlatılarak çalınabilir. Makamı betimleyen hikâyeler anlatılarak duygusal bağ kurmaları sağlanabilir. Farklı tonlarda ve hızlarda aynı melodiyi çalarak işitsel algıları geliştirilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. TEMA: HİCAZ DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI

Temanın içeriğini Türk müziğindeki hicaz makamında ud ile etüt ve Türk müziği eserleri çalabilme oluşturmaktadır. Bu doğrultuda temada yer alan hicaz makamı dizisinde etütleri ve eserleri çalabilmeleri için doğru tutuş ve çalgıya özgü teknikleri kullanmaya ilişkin belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 14

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.2. İş Birliği

Değerler D10. Mütevazılık, D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemlleme, KB2.14. Yorumlama, SAB9. Müziksel Söyleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.7.3.1. Hicaz makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalabilme

- Hicaz makamında etüt ve eserleri çözümler.*
- Doğru duruş ve tutuş pozisyonu olarak hicaz makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.*
- Çalgıya özgü teknikleri doğru kullanır.*
- Ezgisel yapıya uygun olarak hicaz makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hicaz Makamı Dizisi

Genellemeler

Hicaz; hem müstakil bir makamı hem de bu makamla yapısal ve melodik açıdan yakınlık gösteren, dört makamdan oluşan bir makam ailesini ifade eden bir terimdir.

Anahtar Kavramlar

makam, Türk müziği, ud

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları, açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Verilen makamlarda eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Türk müziğinde yer alan rast, uşşak ve segâh makamlarından ud ile Türk müziği eserleri çalabilme ile ilgili öğrenme çıktılarına sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci

Öğrencilere makam dizilerinin yazılı olduğu fakat isimleri yazmayan çalışma kâğıtları dağıtılabilir. Bu dizilerin yanı sıra farklı seslere göçürülmüş dörtlü ve beşlilerden oluşan soruların da olduğu bu çalışmayı yapmaları istenebilir. Hicaz dörtlü ve beşlilerini farklı perdeler üzerine göçürmeleri istenebilir. Hicaz makamı ailesine ilişkin örnekler çalarak ve usta icracılar dinletilerek bilgilendirme yapılabilir.

Köprü Kurma

Nikriz makamının içindeki hicaz dizisine dikkat çekilerek öğrencilerden bu diziyi çözümlemeleri istenebilir. Öğretmen makamın seslerini çalar ve gündelik hayatta dinledikleri eserler olup olmadığını düşünmelerini isteyebilir. Alının dönütler doğrultusunda örnek bir icra yapılarak öğrencilerin seyir özelliklerini tahmin etmeleri istenebilir.

Daha sonra hicaz makamı ailesine ait karakteristik özellikler çalınarak öğrencilerin konuyu zihinsel olarak yapılandırılmaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.7.3.1

Hicaz makamının genel özellikleri anlatılarak, makamın dizisi gösterilip solfej yapıları ve öğrencilerin odaklanması sağlanır **(E3.2)**.

Daha sonra öğretmen, hicaz makamından oluşan etüt ve Türk müziği eserlerini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler.

Öğretmen tarafından yapılan bona ve solfej incelemeleri beklenir. Etüt ve Türk müziği eserini uygun teknikleri kullanarak önce bona, ardından solfejini yapmaları ve çözümlemeleri istenir **(KB2.14, SAB9)**. Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Seslendireceği hicaz makamındaki etüt ve Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir **(KB2.2)**. Ardından öğrencilerden ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, kendilerini değerlendirmeleri, doğru duruş ve tutuş pozisyonunda çalmaları istenir **(D10.1, SDB1.2)**. Bu süreç; usulü doğru vurup okuma, temiz çalma, metronom içinde çalabilme gibi bileşenleri içeren gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğretmen dörtlü ve beşli uygulamalarından bahsederek makama dair ön hazırlık yapar ve parmak pozisyonlarını gösterir. Öğrencilerden hicaz makamı dizisini nasıl çalacaklarını planlaması beklenir **(KB2.2)**. Bu süreçte pozisyon ve perde isimleri sorulur ve cevaplamaları istenir. Daha sonra hicaz makamını oluşturan güçlü, durak, seyir özellikleri (inici-çıkıcı vb.) gibi bileşenler görseller aracılığı ile aktarılır **(OB4)**. Öğrencilerden önce dörtlü-beşli daha sonra da dizinin tamamını seslendirmeleri beklenir. Mordan, trill gibi temel nüans terimleri aktarılır ve uygulama yapmaları istenir. Bunu yaparken sorumluluklarının bilincinde ve sabırlı olmaları beklenir **(D12.3, D16.3)**. Bu süreç, makamın dizisi ve seyir özelliklerine dair açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir.

Dizi sesleri çalınırken neva teli 2. pozisyon III. kolon sesi olan acem ve IV. kolon üzerindeki eviç perdesine dikkat etmeleri istenir (Bu perdeler makamın icrası sırasında değişkenlik gösterebileceği için parmak pozisyonlarını pekiştirmeleri için duruma uygun örnekler verilebilir.) **(E3.2)**. Öğretmenin öğrencilere görseller aracılığı ile verdiği egzersizler **(OB4)** daha sonra da Türk müziği repertuarına özgü örnekler ile makamın karakteristik özellikleri aktarılır **(KB2.2)**. Makam uygulamalarına ilişkin işitsel ve pratik olarak her türlü bilgiye ihtiyaç duymaları beklenir **(OB1)**. Egzersizlerden ikisinin bireysel **(KB2.14)**, örnek eserin ise toplu bir şekilde icra edilmesi beklenir **(SDB2.2)**. Hicaz makamının belirgin şekilde algılanması için orta uzun seslerden oluşan etütler ve Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır. Öğrencilerin gözlemlenmeleri beklenir **(KB2.2)**.

Eserleri ezgisel yapıya uygun olarak yorumlamaları istenir **(OB1, KB2.14)**. Çalışmalarında sabırlı olmaları beklenir **(D12.3)**. Bu süreç, hicaz makamında eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden Türk müziği toplulukları ve ud üzerine kısa bir sunum hazırlamaları ve hazırladıkları sunumları sergilemeleri istenebilir. Hicaz makamından diğer makamlara geçiş çalışmaları yapılabilir. Hicaz makamındaki bir eserin farklı bir perdeye taşınarak icra edilmesi istenebilir. Hicaz makamındaki farklı eserlerin seyir özelliklerini incelemeleri ve karşılaştırmaları istenebilir. Hicaz makam ailesini konu alan bir tablo oluşturmaları ve bu tabloyu sınıf panosunda sergilemeleri istenebilir.

Destekleme Her öğrencinin gelişimi takip edilerek bireysel geri bildirimler verilebilir. Öğretmenin yardımı ile makamların barındırdığı seslerden oluşan etütler sık tekrar edilebilir. Eserler ve etütler metronom aleti ile yavaşlatılarak çalınabilir. Hicaz makamındaki diziler ve notalar için renk kodlamaları yapılabilir. Örneğin karar sesi farklı bir renkle, güçlü sesler başka bir renk ile vurgulanabilir. Öğrenciler hicaz makamındaki eserleri çalmadan önce usul vuruşları yapabilirler. Türk aksağı veya yürük semai gibi usulleri bedensel hareketlerle ifade etmeleri sağlanabilir. Bütün diziye bir kerede öğretmek yerine, önce dörtlü, sonra beşli, en son tüm diziye geçiş yapılabilir. Sınıftaki diğer öğrencilerle birlikte toplu icra içinde çalmalarına fırsat tanınabilir. Melodiyi okumaya, bir kısmını çalmaya, eşlik etmeye veya farklı bir görev üstlenmeye yönlendirilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

8.SINIF

1. TEMA: SABA DİZİSİNDE ETÜT VE ESER UYGULAMALARI

Temanın içeriğini Türk müziğindeki saba makamında ud ile etüt ve Türk müziği eserleri çalabilme oluşturmaktadır. Bu doğrultuda temada yer alan saba makamı dizisinde etütleri ve eserleri çalabilmeleri için doğru tutuş ve çalgıya özgü teknikleri kullanmaya ilişkin belirlenen öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 20

ALAN BECERİLERİ SAB11. Müziksel Çalma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D10. Mütevazılık, D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türkçe, Hayat Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemlleme, KB2.4. Çözümleme, KB2.14. Yorumlama, SAB6. Müziksel Okuma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.8.1.1. Saba makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalabilme

- Saba makamındaki etüt ve Türk müziği eserlerini çözümler.*
- Doğru duruş ve tutuş pozisyonu alarak saba makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.*
- Çalgıya özgü teknikleri kullanır.*
- Ezgisel yapıya uygun olarak saba makamında etütleri ve Türk müziği eserlerini çalar.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ Saba Makamı Dizisi

Genellemeler Saba makamı, kendine özgü ses dizisine ve seyir özelliğine sahiptir.

Anahtar Kavramlar makam, Türk müziği, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları, açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ve gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir. Verilen makamlarda eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin Türk müziğinde yer alan nikriz ve hicaz makamlarından ud ile Türk müziği eserleri çalabilme ile ilgili öğrenme çıktılarına sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Bileşik makamların yapıları ve karakteristik özellikleri konusunda genel bir bilgilendirme yapılarak daha önce özel birleşik bir makam öğrenildiğine ilişkin sorular sorulabilir. Saba makamının seyir özelliklerini konu alan egzersizler verilerek öğrencilerden solfej yapması istenebilir. Makamı genel özelliklerine dair tahminde bulunmaları istenebilir. Özel birleşik makamlara ilişkin bilgilendirme yapılabilir.

Köprü Kurma Öğretmen saba makamına geçki yapan bir uşşak taksim çalabilir. Taksim bu bölümünde öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmesi istenebilir. Daha sonra saba makamında bir taksim yapılarak makamın genel özelliklerine dair bilgilendirme yapılabilir. Önceki öğrenmeler ile saba makamı arasında köprü kurulabilir. Gündelik yaşamdan örnekler verilebilir. Sabah ezanı dinletilir ve aslında her gün duyduğumuz bu makamın duygusal olarak etkilerini düşünmeleri istenebilir.

Öğretmen saba makamında bir oyun havası çalar ve her makamın dingin ve hüznü bir etkisi olabileceği gibi neşeli yönlerinin de olabileceği izlenimi uyandırabilir. Saba makamı kullanılan dizi ya da film müziklerinden örnekler dinletilerek tema olarak hangi duyguyu işlediklerine dair tespitte bulunmaları istenebilir. Saba makamının dingin ve neşeli yönlerinin Türk müziği eserlerinde nasıl bir kontrast oluşturduğu konusunda tartışılabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.8.1.1

Saba makamının genel özellikleri görsel ve işitsel materyaller aracılığı ile anlatılır (**OB4, SDB2.1**). Saba makamının kendine özgü bir dörtlüsü olduğu için burada diziyi meydana getiren seslerin tümü, icra eksenine uygun aktarılır. Örneğin arel sistemine göre beşinci derecede verilen dik hisar perdesi uygulamada hüseyini olarak solfej yapılır ve çalınır. Öğrencilerin odaklanması ve çözümlemesi beklenir (**E3.2**). Bu süreç, gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Daha sonra öğretmen, saba makamından oluşan etüt ve Türk müziği eserlerini uygun bona ve solfej tekniklerini kullanarak sergiler. Öğrencilerin etkin bir şekilde dinlemeleri beklenir (**SDB2.1**). Öğretmen tarafından yapılan bona ve solfeji incelemeleri istenir.

Ardından etüt ve Türk müziği eserini uygun teknikleri kullanarak önce bona, ardından solfej yapmaları istenir (**KB2.14, SAB6**). Seslendireceği saba makamındaki etüt ve Türk müziği eserlerinde kullanılacak parmak pozisyonu ve doğru duruş pozisyonu uygulamalı olarak gösterilir (**KB2.2**). Ardından öğrencilerden ayna karşısında doğru duruş ve parmak pozisyonlarını kontrol etmeleri, kendilerini değerlendirmeleri, doğru duruş ve tutuş pozisyonunda çalmaları istenir (**D10.1, SDB1.2**). Bu süreç; usulü doğru vurup okuma, temiz çalma, metronom içinde çalabilme gibi bileşenleri içeren gözlem formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğretmen saba makamını oluşturan özel dörtlü uygulamalarından bahsederek makama dair ön hazırlık yapar. Parmak pozisyonlarını görseller aracılığı ile gösterip yaptırarak hatırlatır (**OB4**). Bu süreçte özel saba dörtlüsü ve çargâh perdesi üzerinde II ve III. pozisyon ile seslendirilen hicaz beşli bölerek çalışılır (**KB2.4**). Daha sonra saba makamını oluşturan güçlü, durak, seyir özellikleri (inici-çıkıcı vb.) gibi bileşenler görseller aracılığı ile aktarılır (**OB4**). Öğrencilerden önce dörtlü-beşli daha sonra da dizinin tamamını seslendirmeleri istenir. Mordan, trill gibi temel nüans terimleri aktarılır ve uygulama yapmaları istenir.

Bunu yaparken sorumluluklarının bilincinde ve sabırlı olmaları beklenir (**D12.3, D16.3**). Bu süreç, makamın dizisi ve seyir özelliklerine dair açık uçlu sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir. Dizi sesleri çalınırken düğâh teli 2. pozisyon IV. kolon sesi olan hicaz perdesi, dört ve beşinci parmaklar ayrı ayrı kullanılır ve dikkat etmeleri beklenir (**E3.2**). Bu perde makamın icrası sırasında dördüncü parmak ile seslendirildiği için duruma uygun egzersiz örnekleri gösterilir ve öğrencilerin yapması beklenir (**SDB1.2**). Öğretmenin öğrencilere görseller aracılığı ile verdiği egzersizler (**OB4**) daha sonra da Türk müziği repertuarına özgü örnekler ile makamın karakteristik özellikleri aktarılır (**KB2.2**). Makam uygulamalarına ilişkin işitsel ve pratik olarak her türlü bilgiye ihtiyaç duymaları beklenir (**OB1**). Egzersizlerden ikisinin bireysel (**KB2.14**), örnek eserin ise toplu bir şekilde icra edilmesi beklenir (**SDB2.2**).

Nikriz makamının belirgin şekilde algılanması için orta uzun seslerden oluşan etütler ve Türk müziği eserleri, öğretmen tarafından ezgisel yapıya uygun olarak çalınır. Gözlemledikten sonra (**KB2.2**) eserleri ezgisel yapıya uygun olarak yorumlamaları istenir (**OB1, KB2.14**). Çalışmalarında sabırlı olmaları beklenir (**D12.3**). Bu süreç, hicaz makamında eser ve egzersiz çalmaya yönelik performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Saba makamının tarihsel gelişimi ve farklı coğrafyalardaki kullanımı üzerine araştırmalar yapmaları istenebilir. Klasik Türk müziği eserleri analiz edilerek form, melodi açısından detaylı çalışmalar yapılabilir. Saba makamında özgün taksimler yapmaları beklenebilir. Öğrencilerin saba makamında kısa motifler oluşturup bir eser formunda geliştirmeleri sağlanabilir. Saba makamından diğer makamlara geçiş çalışmaları yapılabilir. Saba makamındaki bir eserin farklı bir perdeye taşınarak icra edilmesi istenebilir.

Destekleme Her öğrencinin gelişimi takip edilerek bireysel geri bildirimler verilebilir. Eserler ve etütler metronom aleti ile yavaşlatılarak çalınabilir. Öğrencinin doğru parmak pozisyonlarını geliştirmesi için enstrümanda uygun yerlere dokunsal çıkartmalar veya işaretler konulabilir. “Önce bunu yapacağız, sonra bunu ekleyeceğiz.” şeklinde açık ve basit yönergeler verilebilir. Bir öğrencinin parçayı tam olarak çalması beklenmiyorsa en azından ritmini doğru yapması, sadece belirli bölümlerini çalması gibi alternatif hedefler belirlenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TEMA: TAKSİM ÇALIŞMALARI

Temanın içeriğini, öğrendiği dizilerde ud ile taksim çalışmaları oluşturmaktadır. Bu doğrultuda belirlenen yapacağı taksime yönelik amaç belirleme, taksim yapacağı dizileri seçme ve taksim yapmaya ilişkin öğrenme çıktılarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 48

ALAN BECERİLERİ SAB12. Müziksel Yaratıcılık

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim

Değerler D4. Dostluk

Okuryazarlık Becerileri OB2. Dijital Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Türk Müziği Teori Uygulamaları

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.2. Gözlemleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

UD.8.2.1. Öğrendiği makamları kullanarak ud ile taksim yapabilme

- Ud ile açış ve taksim yapabilme amacını belirler.
- Ud ile yapacağı makam dizilerini seçer.
- Seçtiği makam dizileri ile taksim çalışmaları yapar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Doğaçlama

Genellemeler Taksim, Türk müziğinde çalgı ile serbest ritimli ve doğaçlama olarak gerçekleştirilen bir icra biçimidir.

Anahtar Kavramlar makam, taksim, Türk müziği, ud

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; akran değerlendirme formu, öz değerlendirme formu ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıtları ile değerlendirilebilir. Seçeceği makamlarda taksim yapmayı konu alan performans görevi verilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin makam uygulamaları ve nüans uygulamaları ile ilgili öğrenme çıktılarına sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme

Süreci Öğrencilerden öğrendikleri makamlar arasında hangilerini çalmayı sevdikleri sorulabilir. Bu makamların icrası sırasında hangi yönlerinin ilgilerini çektiğini tartışmaları istenebilir. Nüans basamakları içinden hangilerini duymayı ve çalmayı istedikleri sorularak örneklen-dirmeleri stenebilir. Doğaçlama çalma ile ilgili bilgilendirme yapılabilir.

Köprü Kurma Öğrencilere müzik teorisi ve icra uygulamalarının hemen hepsinin bir çeşit anahtar olduğu ifade edilerek başlanabilir. Hiçbir icracının -teknik becerinin ön planda olduğu bölümler dışında- doğaçlama bir ezgi çalarken ya da duygularını içinden geldiği gibi ifade ederken "Burada legato çalacağım." ya da "Burada üçlemeler ile birlikte mordan kullanacağım." şeklinde düşünceler ile doğaçlama yapmadığı ifade edilebilir. Taksim kültürünün icra edilen makama dair kendi içinde üslup özellikleri olsa da en önemli özelliğinin duygu aktarımı ve duygu ifadesi sırasındaki lineerlik (continuum) olduğu aktarılabilir. Hayatlarımızda her duygunun ve sürecin anlara özgü özellikleri olduğu ve bunların iyi-kötü yanlarının olabileceği vurgulanabilir. Mükemmellik ya da kusursuzluğun mümkün olmadığını, bunun tüm icra, icracı, ses kayıt teknolojileri süreçleri için geçerli olduğu ifade edilebilir. Yüksek koşullanmanın bazen güzellikler ortaya çıkarsa da an içinde kalarak kendini yargılamadan duygu ve düşüncelerini ifade etmenin icracılık bakımından olumlu sonuçları olabileceği anlatılabilir. Teknik beceri temelli çalışma ve alıştırmaların müziğin tamamı olmadığı fakat birçok noktada gerek çalgıya dair gerekse icracıya dair engelleri ortadan kaldırdığı Michel Petrucciani örneği üzerinden aktarılabilir.

Bilişsel ve duygusal düzlem arasında dengeli bir bağlam oluşturabilmenin hayatın her alanında karşılaştığımız iyi-kötü, olumlu-olumsuz tüm duygu durumlarında da işimizi kolaylaştırdığı düşüncesini zihinsel olarak yapılandırmaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

UD.8.2.1

Taksim kavramının genel özellikleri anlatılır. Usta icracılar tarafından yapılan taksimler dinletilip öğrencilerin gözlem yapması ve odaklanması sağlanır (**KB2.2, E3.2**). Ardından sevdiği icracının sanat hayatını dijital ortamda araştırması ve bir sunum hazırlaması istenir (**OB2**). Ardından taksimin temel amaçlarından mızrap kontrolü, parmak pozisyonu, teknik beceri, duygusal aktarım gibi unsurları belirlemeleri istenir. Bu süreç, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Daha sonra taksim yapmak üzere öğrendikleri makamlardan birini seçmeleri beklenir. Bu süreç, kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma kâğıdı kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencileri küçük gruplara ayırarak seçtikleri makamlarda açış ve taksim çalışmalarını birbirleriyle (**SDB2.1**) etkileşim içinde yapmaları ve ardından sunmaları istenir (**E3.3, D4.2**). Bu süreç, akran değerlendirme formu ve seçeceği makamlarda taksim yapmayı konu alan performans görevi verilerek değerlendirilebilir. Verilen performans görevi, analitik dereceli puanlama anahtarı ve gözlem formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilere kısa film gibi dijital bir içerik izletilebilir. Hissettikleri duygulara yönelik bir makam seçip seçtikleri makamda taksim yapmaları istenebilir.

Destekleme Usta icracılar tarafından yapılan taksimler sık sık tekrarlanarak dinletilebilir. Taksime hazırlık için öğrendiği makamların dizilerini usulsüz (serbest) olarak çalmaları istenebilir. Öğrenci kendi gelişim sürecini takip edebilmesi için kendi çaldığı bölümleri kaydedip dinlemesi sağlanabilir. Uzun solfej veya bona çalışmaları yerine kısa ve tekrar eden motifler çalıştırılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

